

Nr 383.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående tillfällig
lönereglering för tjänstemän vid telegrafverket m. m.;
given Stockholms slott den 29 april 1918.*

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att
dels, med upphävande av bestämmelsen i § 18 i gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid telegrafverket, besluta sådan ändring av nämnda reglemente, som framgår av det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till kungörelse i ämnet;

dels ock medgiva, att Kungl. Maj:t må, i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen omnämnda grunder, utfärda nödiga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 april
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Schotte anförde vidare:
Jag anhåller härefter att för Kungl. Maj:t få framlägga frågan
om reglering av avlöningsförhållandena vid telegrafverket.

Såsom jag redan tidigare denna dag vid behandling av frågan
om lönerreglering för personalen vid statens järnvägar haft tillfälle att
beröra, har 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestäm-
melser vid kommunikationsverken med flera verk i sitt den 20 mars
1918 avgivna betänkande även uppgjort förslag till reglering av löne-
förhållandena vid telegrafverket, som avsetts att tillämpas i avvaktan
på avgörandet av frågan om införandet av gemensamma avlönings-
bestämmelser för de av kommissionens arbete berörda verken.

Över kommissionens förslag har telegrafstyrelsen den 3 april 1918 avgivit utlåtande, varjämte svenska telegraftjänstemännens förening, telegrafverkets ingenjörsförening, kvinnliga telegrafpersonalens förening, telegrafverkets kvinnliga kontorspersonals förening, kvinnliga telefon-tjänstemannaföreningen, telegraf- och telefonmannaförbundet samt linjemästarna i andra linjedistriktet inkommit med särskilda yttranden.

Telegrafstyrelsens förutnämnda utlåtande jämte en inom departementet upprättad sammanfattning av de i nyssnämnda personalsammanlutningars yttranden framställda yrkanden torde såsom bilagor få åtfölja protokollet i detta ärende.

Innan jag ingår på kommissionens förslag, anhåller jag att få lämna följande redogörelse för de nuvarande avlöningsförhållandena vid telegrafverket och deras tillkomst. *Nuvarande avlöningsförhållanden.*

Den senaste genomgående regleringen av löneförhållandena vid telegrafverket ägde rum år 1907, och den 11 oktober samma år fastställde Kungl. Maj:t det avlöningsreglemente för tjänstemän vid telegrafverket, som med vissa däri sedermera vidtagna ändringar, vilka emellertid icke berört reglementets huvudgrunder, ännu är gällande. 1907 års löne-reglering.

Vid nämnda reglering kommo en del nya principer i avlöningshänseende till tillämpning. Stationsföreståndarna avskildes sålunda såsom en särskild grupp med ett från de övriga befattningshavarnas avvikande avlöningssystem. Därjämte fastställdes för ett flertal tjänstemannagrupper relativt låga begynnelseavlöningar med flera förhöjningar, tätare — i tvåårsperioder — och mindre i början samt därefter glesare — i treårsperioder — och större.

Vad först angick stationsföreståndarna, hade dessa liksom de av dem ledda stationerna dittills varit indelade i fem klasser med samma totalavlöning till alla föreståndare inom samma klass.

I enlighet med ett av särskilda kommitterade uppgjort förslag ställdes däremot vid 1907 års reglering stationsföreståndarnas avlöning i direkt relation till det ekonomiska resultat, som den av vederbörande föreståndare förvaltade stationen lämnade, på sådant sätt, att stationsföreståndare utöver ett fast avlöningsbelopp, som gavs karaktär av lön i egentlig bemärkelse, tillerkändes provision å uppbördens vid stationen efter vissa i avlöningsreglementet angivna grunder. Denna uppbördsp provision skulle motsvara de tjänstgöringspenningar, som tillkommo de icke provisionsberättigade befattningshavarna.

För telegrafverkets stationsföreståndare ansågs ett dylikt system

för avlöningens utgående vara det enda rättvisa, enär inom detta — såsom inom intet annat verk — den uppbörd, som visade stationens rörelse, vore till väsentlig del direkt beroende på, huru föreståndarens förmåga och intresse visat sig hava kunnat tillgodose allmänhetens krav och sålunda även göra rörelsen för staten inkomstbringande.

Till den icke provisionsberättigade personalen skulle enligt 1907 års reglering utgå fast avlöning fördelad i lön och tjänstgöringspenningar med i avlöningsreglementet närmare angivna belopp.

Vissa kvinnliga och flertalet lägre manliga befattningshavare erhöilo vid sidan av de fasta avlöningarna antingen fri bostad eller hyresersättning, varjämte ett särskilt dyrortstillägg, till en början benämnt »tilläggsarvode», skulle utgå till vissa kategorier av icke provisionsberättigade tjänstemän.

Pensionerna till befattningshavare vid telegrafverket skulle utgå efter fasta, i avlöningsreglementet angivna pensionsunderlag.

I fråga om den provisionsberättigade personalens avlöningsförmåner har efter år 1907 icke någon ändring vidtagits. Däremot hava beträffande vissa av de övriga befattningshavarna ändringar ägt rum.

1909 års riksdag.

Vid 1909 års riksdag undergick sålunda avlöningen till vaktmästare hos telegrafstyrelsen en reglering. Under det att nämnda befattningshavare enligt 1907 års bestämmelser erhöilo en begynnelseavlöning av 1,140 kronor med två avlöningsförhöjningar å 120 kronor, varje gång efter tre år, tilldelades de från och med år 1910 ytterligare en tredje avlöningsförhöjning å 120 kronor och en fjärde dylik förhöjning å 150 kronor, att utgå efter respektive nio och tolv års tjänstgöring. Därigenom kommo vaktmästarna hos telegrafstyrelsen i avlöningshänseende att bliva likställda med vaktmästare hos generalpoststyrelsen.

1912 års riksdag.

Efter beredning av särskilda sakkunniga framlades vid 1912 års riksdag förslag till en mera ingripande reglering av avlöningsförhållandena för ett flertal befattningshavare samt om inrättande av vissa nya tjänstemannakategorier.

Inom *telegrafstyrelsen* gjordes sålunda en uppdelning av den grupp befattningshavare, som benämndes byråtjänstemän, och som dittills innefattat samtliga biträdande manliga tjänstemän inom styrelsen utan assistenter.

För dessa tjänstemän, oberoende av kvalifikationer, hade Kungl. Maj:t vid 1907 års riksdag föreslagit en gemensam löneskala med en

begynnelseavlöning av 3,400 kronor och en högsta avlöning av 7,000 kronor, vilken slutavlöning skulle kunna uppnås efter tjuguet år. Sistnämnda års riksdag ansåg emellertid på angivna skäl denna anordning mindre lämplig. För de tjänster inom telegrafstyrelsen, som med avseende å arbetets art kunde anses motsvara första gradens tjänster inom det vid samma riksdag nyreglerade statskontoret, begränsades det högsta avlöningsbeloppet till 6,000 kronor, vilken avlöning, med utgång från en begynnelseavlöning av 3,400 kronor, skulle ernås efter femton år. Då emellertid fyra befattningar inom styrelsen, vilka enligt det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget skulle avlönas efter byråtjänstemännens löneskala, nämligen sekreterar-, kamrerar-, byråingenjörs- och förrådsintendentsbefattningarna, enligt riksdagens mening borde högre avlönas än övriga byråtjänstemän, ställde riksdagen till telegrafstyrelsens förfogande erforderliga medel för att i form av tilläggsarvoden med 1,000 kronor för varje tilldelas de byråtjänstemän, som av styrelsen förordnades att uppehålla ifrågavarande fyra befattningar. Enligt beslut vid 1910 års riksdag likställdes sedermera byråkontrollör med ovannämnda fyra befattningar.

Då vissa olägenheter visat sig vara föranledda av förutnämnda utav riksdagen vidtagna anordning, beslöt 1912 års riksdag, efter framställning av Kungl. Maj:t, att det till nyssnämnda byråtjänstemän utgående särskilda arvudet skulle tilläggas dessa tjänstemäns egentliga avlöning, samt att därjämte en reglering av deras avlöningar skulle verkställas på sådant sätt, att desamma kunde inrangeras i den för verkets alla icke provisionsberättigade tjänstemän gällande avlöningskalan. Begynnelseavlöningen bestämdes därvid till 4,600 kronor och slutavlöningen, efter tolv år, till 7,000 kronor. Samtidigt beslöt riksdagen, att den aktuariefattning, som fanns inrättad inom styrelsen, skulle förändras till befattning såsom sekreterare och aktuarie samt i förevarande avseende likställas med nyssnämnda fem byråtjänstemän.

Vidare beviljades de kvinnliga kontorskrivarna hos styrelsen, vilkas avlöning utgjorde lägst 1,260 kronor och högst, efter tolv år, 1,800 kronor, ännu en avlöningsförhöjning med 150 kronor, varigenom deras slutavlöning alltså kom att uppgå till 1,950 kronor. Därjämte vidtogs viss ändring i fråga om perioderna för intjänande av avlöningsförhöjning.

Samtidigt och genom inskjutande av nyssnämnda arvodesbelopp å 1,950 kronor, vilket därförut icke förekommit i verkets löneskala, vidtogs en reglering av perioderna för avlöningsförhöjningarnas utgående för den kvinnliga föreståndaren för katalogexpeditionen.

Slutligen uppfördes en ordinarie befattning såsom föreståndare för telegrafverkets provningsanstalt på telegrafstyrelsens stat under benämningen professor.

Vad därefter angår *linjepersonalen* är först att märka, att linjedirektörs och linjeingenjörs avlöningar undergingo förhöjning. Nämnade tjänstemäns år 1907 bestämda avlöningar utgjorde: för linjedirektör lägst 4,600 kronor och högst, efter femton år, 7,000 kronor samt för linjeingenjör lägst 3,000 kronor och högst, efter aderton år, 5,500 kronor. Sedan förslag om avlöningsförbättring för ifrågavarande grupper av tjänstemän redan under år 1908 framkommit utan att vinna bifall, gjorde telegrafstyrelsen under år 1911 framställning i ämnet. Under framhållande av det oavvisliga behovet av en avlöningsförbättring föreslog telegrafstyrelsen därvid följande avlöningsbelopp, nämligen för linjedirektör lägst 6,000 och högst, efter tolv år, 8,000 kronor samt för linjeingenjör lägst 4,600 kronor och högst, efter likaledes tolv år, 6,500 kronor. Styrelsen påvisade, att de sålunda föreslagna avlöningsbeloppen för linjedirektör såväl i begynnelse- som slutavlöning väsentligt understeg de avlöningsförmåner, inberäknat ersättning för bostad och bränsle, som enligt år 1907 bestämda och då ännu gällande avlöningar tillkomme ban- och maskindirektörer vid statens järnvägar, ävensom att en motsvarande jämförelse mellan avlöningsförmånerna för å ena sidan linjeingenjör vid telegrafverket och å andra sidan banyingenjör av 2:a klass och telegrafingenjör vid statens järnvägar utvisade en avsevärd skillnad i begynnelseavlöning till förmån för nämnda befattningshavare vid statens järnvägar, under det att slutavlöningarna i det närmaste sammanfölle. Styrelsen framhöll med anledning därav, att de föreslagna avlöningarna för telegrafverkets ingenjörspersonal icke kunde anses för höga samt att det vore oeftergivligt, att berörda avlöningar bleve fastställda. Styrelsens förslag framlades av Kungl. Maj:t oförändrat för 1912 års riksdag och blev även av riksdagen godkänt.

Med hänsyn till förhållandena på den allmänna arbetsmarknaden verkställdes vidare en reglering av avlöningarna för linjemästare av 2:a lönegraden samt linjeförman och reparatör.

Därjämte inrättades två nya ordinarie tjänstemannakategorier, nämligen förrådsbokhållare och reparatör av 1:a lönegraden. Sistnämnda grupp av befattningshavare tillkom genom utbrytning ur den dittillsvarande reparatörsgruppen av sådana reparatörer, av vilka krävdes större yrkesskicklighet och specialkunskaper.

Även den biträdande *stationspersonalens* avlöningar blevo föremål för reglering.

För kontrollör av såväl 1:a som 2:a lönegraden hade dittills begynnelseavlöningen varit bestämd till 3,000 kronor. På grund av en år 1907 meddelad övergångsföreskrift hade emellertid dessa kontrollörer tilldelats högre ingångsavlöningar, vadan berörda begynnelseavlöning icke kommit till användning. År 1912 höjdes begynnelseavlöningen för de båda graderna av kontrollörer till resp. 3,800 och 3,400 kronor.

Till grund för den vid 1907 års reglering bestämda avlöningen för assistent låg ett antagande, att assistent skulle kunna vinna ordinarie anställning vid tidigare ålder än motsvarande befattningshavare vid andra verk. Enär den sedermera vunna erfarenheten visat, att berörda antagande icke var hållbart, fastställdes år 1912 för assistent samma begynnelse- och slutavlöningar som för manlig postexpeditör.

Vidare erhöles telegrafist, vaktföreståndare och interurbantelefonist viss avlöningsförbättring efter jämförelse, där sådan kunde ske, med befattningar vid andra verk. Jämväl för stationsförmän och stationsbiträden blevo avlöningarna reglerade.

Verkstadspersonalens avlöningar blevo vid 1912 års riksdag, i samband med en omorganisation av verkstaden, i väsentlig mån förändrade. Befattningen såsom verkstadsdirektör, vilken dittills haft karaktär av ordinarie tjänst, förändrades till en arvodesbefattning med ett årligt arvode av 12,000 kronor. Verkstadsingenjör, vilken i avlöningshänseende varit likställd med linjeingenjör, fick sin avlöning reglerad på samma sätt som, enligt vad förut nämnts, skedde för sistnämnda kategori av ingenjörer. Den dittillsvarande befattningen såsom verkstads-kassör och bokhållare indrogs, och i dess ställe inrättades, jämte en tjänst såsom kassör av 1:a lönegraden med samma avlöning som liknämnda tjänster vid linjedistriktet, en kontorschefsbefattning. Därjämte reglerades avlöningarna för materialförvaltare och verkmästare huvudsakligen med ledning av avlöningar till motsvarande befattningshavare vid enskilda verkstäder.

Slutligen torde böra framhållas, att 1912 års riksdag medgav rätt till dyrortstillägg för vissa befattningshavare, vilka dittills icke åtnjutit dylik förmån, nämligen för kontrollör, kvinnlig kassör och bokhållare, linjemästare av 1:a lönegraden, stationsförmän och stationsbiträde, liksom även för den nyinrättade kategorin förrådsbokhållare.

Efter år 1912 har ingen annan förändring ägt rum i fråga om de nämnda år fastställda avlöningarna för då förekommande slag av tjänster vid telegrafverket, än att befattningen såsom föreståndare för telegrafverkets undervisningsanstalt vid 1916 års riksdag uppflyttades från den

Organisationsförändringar efter år 1912.

lägre till den högre graden av byråtjänstemän inom telegrafstyrelsen. Vid sistnämnda riksdag fattades emellertid tillika beslut om inrättande av tre nya ordinarie tjänstemannakategorier nämligen dels radiokommissarier och radiotelegrafister för de nya radiotelegrafstationerna och dels en befattning såsom inköpschef vid telegrafverkets verkstad. Radiokommissarierna, vilka icke blevo berättigade till uppbördsprovision, likställdes i avlöningshänseende med kontrollör av 1:a lönegraden. För radiotelegrafisterna, vilkas rekrytering antogs komma att ske från stationsbiträdes- och stationsförmansgrupperna, ansågs avlöningen böra bestämmas så mycket högre än för stationsförmän, att man skulle kunna förvänta, att för radiotelegraftjänst lämpade personer inom verket skulle finna med sin fördel förenligt att ägna sig åt sådan tjänst.

Slutligen torde böra omnämnas, att telegrafstyrelsen i skrivelse till 1915 års avlöningsskommission den 22 februari 1918 meddelade, att styrelsen ämnade till Kungl. Maj:t ingiva förslag dels beträffande uppförande å ordinarie stat av nya befattningar såsom ingenjörssassistent och ritare, dels ock angående omläggning och höjning av det arvode, som utgår till tjänsteman, vilken förordnats till telegrafinspektör.

*Allmänna
synpunkter.*

Då jag nu går att framlägga förslag till löneförbättring för tjänstemän vid telegrafverket och vad därmed äger samband, tillåter jag mig först att beträffande de allmänna synpunkter, som därvid varit för mig bestämmande, hänvisa till vad jag i sådant hänseende förut denna dag anfört vid behandlingen av motsvarande fråga rörande statens järnvägar. Telegrafstyrelsen har i sitt utlåtande, utan att måhända tillräckligt hava beaktat den provisoriska karaktär, som förslaget av 1915 års kommission innebär, framställt yrkanden, bland annat, på andra och väsentligt högre avlöningar i allmänhet än de av kommissionen ifrågasatta. Då det ej varit möjligt att utan frågans undanskjutande till en kommande riksdag föreslå i någon mån genomgripande förändringar i de förslag, som av kommissionen framlagts, har jag ej i nu förevarande sammanhang kunnat upptaga frågan om behovet i och för sig av de av telegrafstyrelsen föreslagna avlöningsbeloppen till en ingående prövning, utan måste därmed anstå till den mera definitiva prövning av vissa avlöningsspörsmål vid de affärsdrivande tekniska verken, som jag har för avsikt att så snart som möjligt upptaga till vidare utredning.

Vid nu angivna förhållanden har jag vid den följande behandlingen av telegrafverkets lönefråga endast undantagsvis redogjort för de av telegrafstyrelsen föreslagna avlöningsbeloppen, utan torde härutinnan få hänvisas till styrelsens bifogade yttrande. En del ändrings- och tilläggs-

förslag, som från styrelsens sida framkommit och som i några punkter jämväl synas ägnade att undanröja vissa med kommissionens förslag förbundna ojämnheter, får jag emellertid tillfälle att i det följande närmare beröra.

Vid behandlingen av de speciella löneförhållandena vid telegrafverket följer jag i de av kommissionen upptagna frågorna den ordning, som kommissionen använt i sitt betänkande. Därefter ämnar jag för Kungl. Maj:t framlägga några frågor, vilka icke av kommissionen berörts, men som dock, utan att utgöra några egentliga avsteg från huvudgrunderna för nu ifrågakvarande lönereglering, torde kunna lösas i detta sammanhang.

Det förslag till avlöningsförbättring för telegrafpersonalen, som kommissionen framlagt, omfattar dels en förändring av grunderna för hyresbidrags utgående, dels utsträckning av rätten till dyrortstillägg och dels reglering av själva avlöningsbeloppen jämte viss omläggning av grunderna för uppbördsprovisions utgående. I samband därmed har kommissionen slutligen föreslagit en höjning i de fasta pensionsunderlagen för den ordinarie telegrafpersonalen.

*Inneböörden
av kommissionens
förslag.*

Enligt nu gällande, i § 16 av avlöningsreglementet införda bestämmelser äger kommissarie av 5:e, 6:e och 7:e lönegraderna åtnjuta fri bostad uti telegrafverkets egna eller för ändamålet förhyrda lägenheter jämte fri uppvärmning och belysning eller ock hyresbidrag med högst 300 kronor för år. Det ankommer på telegrafstyrelsen att i varje särskilt fall bestämma, huruvida bostadsförmån eller hyresbidrag skall utgå, ävensom beloppet av berörda bidrag. Till verkmästare, linjemästare, linjeförman, radiotelegrafist, stationsförman, reparatör och stationsbiträde utgår hyresbidrag enligt av telegrafstyrelsen fastställda grunder, med minst femton, högst trettio procent av avlöningen.

*Hyresbidrag.
Nuvarande
bestämmelser.*

Förmånen av fri bostad eller hyresbidrag anses tillhöra lönen.

De av telegrafstyrelsen år 1907 bestämda grunderna för hyresbidragens beräkning undergingo år 1912 en förändring, varigenom själva bidragsbeloppen inom den i avlöningsreglementet angivna ramen höjdes. Sedermera har under år 1917 en ytterligare höjning ägt rum.

I enlighet med de av telegrafstyrelsen senast fastställda grunderna för hyresbidrag beräknas dylikt bidrag till därtill berättigad personal alltid efter trettio procent av avlöningen, dock med vissa maximibelopp för olika befattningsgrupper och stationeringsorter. Telegraforterna hava med hänsyn härtill blivit indelade i sju grupper, av vilka den första innefattar de dyraste och den sjunde de billigaste orterna.

Maximibeloppen enligt de år 1917 utfärdade bestämmelserna framgå av följande tabell:

O r t s g r u p p	Linjemästare av 1:a lönegraden	Linjeförman av 1:a lönegraden och stationsförman	Reparatör och stations- biträde
Grupp I (dyraste ort)	800	540	450
» II	750	540	400
» III	700	525	385
» IV	600	495	330
» V	—	470	305
» VI	—	440	275
» VII (billigaste ort)	—	415	250

Till reparatör av 1:a lönegraden å orter tillhörande grupperna VI och VII utgår emellertid hyresbidraget med 300 kronor.

Det torde här böra anmärkas, att för närvarande icke några linjemästare av 1:a lönegraden finnas placerade på orter tillhörande grupperna V—VII.

Verkmästare åtnjuter ett fast hyresbidrag med 600 kronor.

För alla linjemästare av 2:a lönegraden och linjeförmän av 2:a lönegraden utgöra hyresbidragens maximibelopp 600 respektive 450 kronor. Dessa befattningshavare hava nämligen för närvarande icke fast stationeringsort.

Radiotelegrafist åtnjuter hyresbidrag efter samma grunder som linjeförman av 1:a lönegraden.

Kommis-
sionen.

Kommissionen har i fråga om hyresbidragen anfört följande:

»Enligt kommissionens förmenande böra förutom tjänstemän, vilka enligt nuvarande bestämmelser äro berättigade till hyresbidrag, jämväl vaktmästare hos telegrafstyrelsen av skäl, som kommissionen i det följande får tillfälle att närmare angiva, komma i åtnjutande av dylik förmån.

I detta sammanhang torde böra nämnas, att telegrafstyrelsen för kommissionen anmält sin avsikt att hos Kungl. Maj:t göra framställning om sammanslagning dels av de båda linjemästargraderna och dels av de två linjeförmansgrupperna. Genom en dylik sammanslagning skulle samtliga befattningshavare inom å ena sidan linjemästare- och å andra sidan linjeförmansgruppen komma att i fråga om hyresbidrag bliva underkastade inom respektive grupper enhetliga bestämmelser. Någon ändring i avlöningsreglementet är emellertid på grund härav icke erforderlig.

Kommissionen har icke ansett sig böra i detta sammanhang föreslå någon ändring i de normer, efter vilka hyresbidragen böra beräknas, och förutsätter sålunda, att dylikt bidrag skall utgå med trettio procent å de avlöningar, som kommissionen i det följande ämnar föreslå. Enär de nuvarande maximibeloppen enligt kommissionens mening skulle komma att i många fall alltför kraftigt beskära de i enlighet därmed beräknade hyresbidragen, har kommissionen emellertid ansett sig böra föreslå genomgående höjningar av nämnda belopp.

Enligt kommissionens mening bör hyresbidraget för annan befattningshavare än verkmästare begränsas till högst nedanstående belopp, därvid kommissionen förutsätter, att de senast tillämpade grunderna för orternas gruppering fortfarande bibehållas:

Ortsgrupp	Linjemästare	Linjeförman, radiotelegrafist och stationsförman	Reparatör	Stationsbiträde
Grupp I	900	600	550	500
» II	850	575	500	450
» III	800	550	450	400
» IV	750	525	425	375
» V	700	500	400	350
» VI	650	475	375	325
» VII	600	450	350	300

För verkmästare bör hyresbidraget bestämmas till ett fixt belopp av 750 kronor.

Därest någon sammanslagning av å ena sidan de båda linjemästargraderna och å andra sidan de två linjeförmansgrupperna skulle anses icke böra ske, bör hyresbidrag för linjemästare av 2:a lönegraden och linjeförman av 2:a lönegraden beräknas efter ett maximibelopp av respektive 750 och 500 kronor.

Samtidigt torde det i avlöningsreglementet angivna maximibeloppet för hyresbidrag till vissa kvinnliga befattningshavare böra höjas från nuvarande 300 kronor till 400 kronor.

Såsom förut nämnts äger för närvarande telegrafstyrelsen att fastställa de grunder, efter vilka hyresbidrag skall utgå. För åstadkommande av enhetlighet, särskilt beträffande ortsgrupperingen, mellan de verk, varest hyresbidrag förekomma såsom avlöningsform, torde för framtiden rätten att fastställa berörda grunder böra förbehållas Kungl. Maj:t.

De maximibelopp för hyresbidragen, som här ovan föreslagits, hava bestämts med beaktande av de särskilda principer, som legat till

grund för nu förevarande lönereglering och under jämförande av de sammanlagda avlöningsbelopp, som skulle komma att utgå för likställda befattningshavare i telegrafverket och inom andra verk. Kommissionen förutsätter därför, att i berörda grunder bestämmelser meddelas om maximibelopp i enlighet med förslaget samt att dessa maximibelopp bliva bestående tills en allmän reglering av avlöningarna vid telegrafverket ånyo äger rum.»

Yttranden.

Vissa personalsammanslutningar hava i sina över kommissionens förslag avgivna yttranden ifrågasatt helt nya huvudgrunder för hyresbidragens beräkning. I övrigt hava inga andra erinringar framställts emot kommissionens förslag än att högsta hyresbidraget till kvinnliga stationsföreståndare borde bestämmas till ännu högre belopp än kommissionen föreslagit. Telegrafstyrelsen har sålunda, med hänsyn därtill att kvinnlig stationsföreståndare numera äger i likhet med linjeförman åtnjuta fri bostad om två rum och kök jämte fri uppvärmning och belysning, påyrkat, att sådan kvinnlig stationsföreståndare, som icke kan erhålla denna förmån in natura, skall i stället tilldelas hyresbidrag till samma belopp som linjeförman eller högst 600 kronor, och kvinnliga telegrafpersonalens förening har föreslagit, att maximibeloppet borde bestämmas till 800 kronor.

Departementschefen.

För egen del kan jag med hänsyn till de av mig förut omnämnda huvudgrundsatserna för genomförande av nu ifrågavarande lönereglering icke förorda, att några helt nya huvudgrunder för hyresbidragens bestämmande för närvarande komma till tillämpning.

Vad maximibeloppet för hyresbidrag till vissa kvinnliga befattningshavare angår, synes mig det av telegrafstyrelsen anförda skälet för en höjning hava visst fog för sig, och jag tillåter mig därför föreslå, att maximibeloppet bestämmas till 600 kronor eller samma belopp, som av kommissionen föreslagits såsom maximibelopp för hyresbidrag till linjeförman å i hyresavseende dyraste ort. Då emellertid telegrafstyrelsens av mig upptagna förslag grundar sig på det förhållandet, att kvinnlig kommissarie äger erhålla fri bostad av samma storlek som linjeförman, synes det mig dock böra förutsättas, att nämnda kvinnliga tjänstemän i de fall, då fri bostad ej kan erhållas, icke tilldelas hyresbidrag till högre belopp än de maximibelopp, som fastställts för linjeförman, placerad å ort, vilken i hyresavseende är av samma dyrhet som den ort, där vederbörande föreståndare är stationerad.

I övrigt har jag under förhandenvarande förhållanden intet att erinra mot kommissionens förslag.

Det av mig förordade förslaget föranleder ändring i § 16 i avlöningsreglementet i tre avseenden, nämligen dels i fråga om maximibeloppet för hyresbidraget till vissa kvinnliga tjänstemän, dels beträffande rätten att fastställa grunder för hyresbidragen till övrig därtill berättigad personal, vilken rätt, ifrån att hava tillkommit telegrafstyrelsen, skulle förbehållas Kungl. Maj:t dels ock såtillvida som vaktmästare hos telegrafstyrelsen skulle beredas förmånen att komma i åtnjutande av hyresbidrag. Det av kommissionen i övrigt framställda förslaget till grunder för hyresbidragens utgående torde i enlighet med vad nyss nämnts böra fastställas av Kungl. Maj:t, och torde jag få tillfälle att framdeles, sedan frågan om löneroglering för telegrafpersonalen blivit av Kungl. Maj:t och riksdagen prövad, få återkomma till detta spörsmål.

Redan i detta sammanhang torde jag få nämna, att det är min avsikt att förorda den ifrågasatta sammanslagningen av å ena sidan de båda linjeförmansgrupperna och å andra sidan de två linjemästargraderna.

Beträffande dyrortstillägg är i § 17 av avlöningsreglementet stadgat, att radiokommissarie, kontrollör, assistent, förrådsbokhållare, telegrafist, vaktföreståndare, kassör, bokhållare, interurbantelefonist, linjemästare av 1:a lönegraden, linjeförman av 1:a lönegraden, radiotelegrafist, stationsförman, reparatör och stationsbiträde skola äga, enligt av telegrafstyrelsen fastställda grunder, uppbära dylikt tillägg med högst femton procent av avlöningen, dock med iakttagande av att för manlig tjänsteman, vars avlöning överstiger 3,000 kronor, dyrortstillägg ej må beräknas å högre belopp än 3,000 kronor samt för kvinnlig tjänsteman, vars avlöning överstiger 1,500 kronor, ej å högre belopp än 1,500 kronor.

Dyrortstillägg fördelas i lön och tjänstgöringspenningar i samma proportion som avlöningen; dock skola minst två tredjedelar därav anses såsom lön.

Enligt av telegrafstyrelsen för tiden från och med den 1 januari 1917 fastställda grunder utgår dyrortstillägg med tio eller femton procent till därtill berättigad personal å vissa orter enligt särskild gruppering. Å övriga orter utgår icke dylikt tillägg.

Kommissionen har härutinnan anfört följande:

»Rätten till dyrortstillägg är sålunda enligt avlöningsreglementets

*Dyrorts-
tillägg.*
Nuvarande
bestäm-
melser.

Kommis-
sionen.

nuvarande bestämmelser inskränkt till allenast vissa grupper av tjänstemän. Såsom kommissionen redan i den allmänna delen av detta betänkande framhållit, bör emellertid enligt kommissionens uppfattning rätten till dylika tillägg tillkomma samtliga de befattningshavare vid nu förevarande verk, vilka äro placerade å dyrorter, med undantag av stationsföreståndarna. Det skulle kunna ifrågasättas, att rätten till dyrortstillägg skulle utsträckas även till sistnämnda grupper av befattningshavare, men kommissionen har ansett sig icke kunna avgiva förslag härutinnan, så länge de nuvarande avlöningsformerna för dessa befattningshavare med de förmåner, som rätten till uppboordsprovision innebär, äga bestånd.

Generaldirektör och verkstadschef böra givetvis icke åtnjuta dyrortstillägg.

Den nuvarande begränsningen av dyrortstilläggens belopp torde fortfarande kunna bibehållas.

Fastställandet av de närmare grunderna för dyrortstilläggets utgående bör, i likhet med förhållandet vid de övriga kommunikationsverken och av samma skäl som förut anförts beträffande hyresbidragen, ankomma på Kungl. Maj:t.»

Yttranden.

I sitt över kommissionens förslag avgivna utlåtande har telegrafstyrelsen ifrågasatt sådan förändring i berörda förslag, att rätten till dyrortstillägg skulle begränsas allenast på sådant sätt, att för manlig tjänsteman, vilkens avlöning överstiger 6,000 kronor, dyrortstillägg icke skulle utgå å högre belopp än 6,000 kronor samt för kvinnlig befattningshavare, vilkens avlöning överstiger 3,000 kronor, ej å högre belopp än 3,000 kronor. Liknande yrkanden hava framkommit från telegrafverkets ingenjörsförening, svenska telegraftjänstemännens förening samt kvinnliga telegraftjänstemännens förening. De två sistnämnda sammanslutningarna hava därjämte föreslagit, att rätt till dyrortstillägg i förekommande fall jämväl skulle tillkomma stationsföreståndarna. Slutligen hava telegraf- och telefonmannaförbundet samt linjemästare i andra linjedistriktet föreslagit en onläggning av huvudgrunderna för dyrortstilläggets utgående.

Departementschefen.

Sistnämnda förslag kan jag av samma skäl, som jag nyss omnämnde beträffande framställt förslag om helt nya huvudgrunder för hyresbidragens bestämmande, icke biträda. Vidkommande frågan om utsträckning av rätten till dyrortstillägg jämväl till sta-

tionsföreståndare synes mig det av kommissionen mot en dylik utsträckning anförda skälet vara avgörande. Ej heller har jag vid den nu förevarande provisoriska regleringen kunnat ansluta mig till yrkanena, att dyrortstillägg skulle kunna beräknas å högre belopp än kommissionen föreslagit. En höjning av de utgående dyrortstilläggsbeloppen skulle nämligen föranleda, att de sammanlagda avlöningsbeloppen för vederbörande befattningshavare vid telegrafverket skulle komma att bli högre än för motsvarande befattningshavare vid exempelvis statens järnvägar.

Jag anser mig sålunda böra tillstyrka kommissionens förslag i denna del oförändrat.

Kommissionen övergår härefter till redogörelsen för den reglering av själva avlöningsbeloppen, som enligt kommissionens mening bör äga rum, och anför härvid inledningsvis:

»Till en början må därvid framhållas, att, såsom redan tidigare uttalats, kommissionen ansett sig endast i några undantagsfall böra ifrågasätta en rubbning i de olika tjänstekategoriernas förhållande sinsemellan eller till befattningsgrupper i andra verk, med vilka vid senaste reglering jämförelser förekommit.

Från vad kommissionen i den allmänna delen av detta betänkande anført må vidare erinras, att det för vissa befattningsgrupper vid telegrafverket förekommande systemet med avlöningsförhöjningar efter tvåårsperioder enligt kommissionens mening icke bör bibehållas. Samtidigt med en förändring härutinnan på sådant sätt, att samtliga avlöningsförhöjningar för alla befattningshavare skulle inträda efter treårsperioder, och för att icke genom en dylik åtgärd den tid, efter vilken slutavlöning kan uppnås, må ytterligare förlängas, har kommissionen vidtagit en motsvarande minskning av avlöningsförhöjningarnas antal. En dylik minskning har därjämte företagits i vissa fall, nämligen dels då avlöningsskalan för någon tjänstemannagrupp varit lagd på sådant sätt, att slutavlöningen uppnåtts efter alltför lång tid, och dels då en förkortning av skalan varit nödvändig för att uppnå närmare överensstämmelse i avlöningshänseende med någon tjänstemannakategori vid de övriga verken.

I detta sammanhang torde också böra nämnas, att kommissionen ansett sig böra vidtaga vissa ändringar i gällande avlöningsskala för den icke provisionsberättigade personalen utöver de förändringar, som föranledas av den allmänna avlöningsnivåns höjande. Ett nytt arvodesbelopp av 1,320 kronor har kommissionen sålunda ansett böra införas

*Regleringen
av avlönings-
beloppen.*

Kommissionen.

mellan de nuvarande arvodesbeloppen 1,260 och 1,380 kronor. För att göra själva avlöningskurvan mjukare har kommissionen vidare ansett, att ovanför avlöningsbeloppet 2,100 kronor vissa förändringar i avlöningsskalan böra äga rum. I nuvarande avlöningsskalan följa ovanför beloppet 2,100 kronor följande belopp: 2,400, 2,700, 3,000, 3,400, 3,800, 4,200, 4,600, 5,000 och 5,500 kronor. Enligt kommissionens mening bör emellertid skalan i berörda del erhålla följande utseende: 2,100, 2,250, 2,500, 2,750, 3,000, 3,300, 3,600, 3,900, 4,300, 4,700, 5,100 och 5,500 kronor.»

Departement-
schefen.

För egen del anser jag mig ytterligare böra understryka, att den nu ifrågavarande provisoriska regleringen endast avser att på det bestående avlöningssystemets grund vidtaga en förhöjning av avlöningsbeloppen. Med de utgångspunkter, som därvid varit bestämmande, hava därför rubbningar i de olika tjänstekategoriernas inbördes ställning och förhållande till jämförliga befättningsgrupper i andra verk måst i möjligast största mån undvikas.

Av telegrafstyrelsen har ifrågasatts, att i den av kommissionen föreslagna avlöningsskalan för den icke provisionsberättigade personalen avlöningsbeloppen 1,950 och 2,100 kronor skulle utbytas mot allenast ett belopp av 2,000 kronor. Denna förändring har jag emellertid under förhandenvarande förhållanden icke kunnat förorda.

Däremot har jag, av skäl som jag i det följande får tillfälle att närmare angiva, ansett skalan mellan avlöningsbeloppen 2,500 kronor och 3,900 kronor böra undergå en förändring, varigenom avlöningsintervallernas antal skulle minskas med en. Kommissionens förslag till avlöningsskala innefattar i sistberörda läge beloppen 2,750, 3,000, 3,300 och 3,600 kronor. Enligt min mening böra nämnda belopp utbytas mot beloppen 2,800, 3,100 och 3,500 kronor.

I den följande framställningen av sitt förslag om reglering av själva avlöningsbeloppen har kommissionen först redogjort för stations- och linjepersonalens avlöningar samt därefter övergått till verkstadspersonalen och befättningshavarna vid telegrafstyrelsen. Inom förstnämnda avdelning har kommissionen ansett sig först böra upptaga till behandling de manliga icke provisionsberättigade tjänstemannakategorierna vid stationerna samt manliga befättningshavare vid linjedistriktet, därvid början gjorts med de tjänstemän, vilka äro berättigade till hyresbidrag, samt därefter de kvinnliga icke provisionsberättigade befättningshavarna inom nämnda delar av telegrafverket och slutligen den provisionsberättigade personalen. Inom varje behandlad

grupp av tjänstemän har kommissionen utgått från de befattningshavare, som stå lägst i avlöningshänseende.

I det följande använder jag samma ordningsföljd för frågornas behandling.

Stationerna och linjedistriktet.

Beträffande de hyresbidragsberättigade manliga tjänstemän, vilka icke äga rätt till uppboordsprovision, anför kommissionen:

1. Hyresbidragsberättigade manliga tjänstemän.

Kommissionen.

Stationsbiträde.

»Vad då den lägst avlönade manliga tjänstemannakategorin inom stations- och linjepersonalen, *stationsbiträden*, angår, har, såsom redan i den allmänna delen av detta betänkande angivits, kommissionen vid regleringen av avlöningsförhållandena för personalen vid telegrafverket liksom vid, bland annat, statens järnvägar och postverket utgått ifrån, att de obefordrade manliga tjänstemannagrupperna inom de olika verken såvitt möjligt böra i avlöningshänseende likställas.

För stationsbiträdena vid telegrafverket utgör för närvarande den fasta begynnelseavlöningen 900 kronor med avlöningsförhöjningar efter resp. två, fyra, sex, nio och tolv år till 960, 1,020, 1,140, 1,260 och 1,380 kronor. Dessutom åtnjuta dessa befattningshavare, förutom hyresbidrag, i förekommande fall dyrortstillägg.

Det torde här böra erinras, att telegraforterna i hyresbidrags- och dyrortsavseende äro indelade i flera grupper, nämligen med hänsyn till hyresbidrag i sju och i fråga om dyrortstillägg i tre grupper, vilka gruppindelningar kunna sinsemellan kombineras på olika sätt. Till billigaste ort äro sålunda att hänföra sådana orter, varest dyrortstillägg icke utgår och beträffande vilka lägsta maximum för hyresbidrag är fastställt, samt till dyraste ort sådana orter, där dyrortstillägg utgår med femton procent av den fasta avlöningen och i fråga om vilka de högsta maximibeloppen för hyresbidrag gälla.

För stationsbiträden utgör den sammanlagda avlöningen för närvarande å billigaste ort i begynnelseavlöning 1,150 kronor och i slutavlöning 1,630 kronor samt å dyraste ort i begynnelseavlöning 1,305 kronor och i slutavlöning 2,001 kronor.

I anslutning till vad kommissionen nyss anfört angående likställigheten mellan de obefordrade personalgrupperna vid de olika verken har kommissionen ansett, att stationsbiträdena hädanefter i avlöningshänseende böra likställas med personal tillhörande stationskarlsgruppen vid statens järnvägar, och bör för detta ändamål stationsbiträdes begynnelseavlöning sättas till 1,260 kronor med förhöjningar till 1,320,

1,380, 1,500 och 1,650 kronor. Avlöningsförhöjningarnas antal skulle sålunda från nuvarande fem, av vilka den sista erhålles efter tolv år, inskränkas till allenast fyra. Därigenom att samtliga perioderna för erhållande av avlöningsförhöjning bestämmas till tre år, kommer emellertid slutavlöningen fortfarande att uppnås efter tolv år. Den sammanlagda avlöningen för stationsbiträden skulle, med tillämpning av de utav kommissionen föreslagna förändrade grunderna för hyresbidragens utgående, komma att uppgå till följande belopp:

	Begynnelse- avlöning kr.	Slutavlö- ning kr.
billigaste ort	1,560	1,950
dyraste ort	1,827	2,392.50

Till jämförelse må nämnas, att den sammanlagda avlöningen för stationskarlsgruppen vid statens järnvägar enligt kommissionens förslag skulle bli:

	Begynnelse- avlöning kr.	Slutavlö- ning kr.
billigaste ort	1,530	1,980
dyraste ort	1,885	2,410

De anförda beloppen utvisa alltså avvikelser, som med hänsyn till de skilda avlöningsbestämmelserna vid telegrafverket och statens järnvägar måste betraktas såsom oväsentliga.

Reparatör.

Närmast över stationsbiträden i avlöningshänseende stå av den manliga linje- och stationspersonalen de båda *reparatörsgrupperna*. Reparatör av 2:a lönegraden åtnjuter för närvarande en fast begynnelseavlöning av 960 kronor med förhöjningar till 1,020, 1,140, 1,260, 1,380 och 1,500 kronor och reparatör av 1:a lönegraden en fast begynnelseavlöning av 1,020 kronor med förhöjningar till 1,140, 1,260, 1,380, 1,500 och 1,650 kronor. För båda grupperna inträda avlöningsförhöjningarna efter resp. två, fyra, sex, nio och tolv år.

För dessa tjänstemän har kommissionen ansett uppflyttning böra ske på sådant sätt, att begynnelseavlöningarna bestämmas för reparatör av 2:a lönegraden till 1,320 kronor och för reparatör av 1:a lönegraden till 1,380 kronor. Samtidigt med att kommissionen förändrat perioderna för avlöningsförhöjning på sådant sätt, att dylik förhöjning varje gång inträder efter tre år, har kommissionen minskat dessa förhöjningars antal, så att slutavlöningen fortfarande uppnås efter tolv år.

De fasta avlöningsbeloppen skulle enligt kommissionens förslag bliva:

för reparatör av 2:a lönegraden 1,320, 1,380, 1,500, 1,650 och 1,800 kronor samt

för reparatör av 1:a lönegraden 1,380, 1,500, 1,650, 1,800 och 1,950 kronor.

Härtill skulle komma hyresbidrag samt, i förekommande fall, dyrortstillägg.

Stationsförman åtnjuter för närvarande en fast begynnelseavlöning av 1,020 kronor med förhöjningar, varje gång efter tre år, till 1,140, 1,260, 1,380 och 1,500 kronor, vilken slutavlöning sålunda kan uppnås efter tolv års tjänstgöring.

Stations-
förman.

Med hänsyn till önskemålet att bibehålla nuvarande proportionen mellan avlöningarna till å ena sidan stationsförman och å andra sidan stationsbiträde har kommissionen ansett avlöningarna för stationsförman böra utgå med följande belopp, nämligen: 1,320, 1,380, 1,500, 1,650 och 1,800 kronor, vartill skulle komma hyresbidrag och dyrortstillägg.

Befattningarna *linjeförman* och *linjemästare* äro för närvarande var för sig fördelade i två lönegrader. Till den 1:a lönegraden höra sådana befattningshavare, som hava fast stationeringsort, och till 2:a lönegraden sådana, som på grund av arbetets beskaffenhet hittills icke ansetts böra tilldelas fast stationeringsort. För dylika tjänstemän av 2:a lönegraden utgå de fasta avlöningarna med lägre belopp än för motsvarande befattningshavare av 1:a lönegraden, men de förra erhålla i stället, vid sidan av den fasta avlöningen, särskilda dagtraktamenten under varje dag av året.

Linjeförman
och linje-
mästare.

Såsom redan blivit omnämnt vid behandlingen av frågan om förändrade grunder för hyresbidragens beräkning, har emellertid telegrafstyrelsen meddelat sin avsikt att hos Kungl. Maj:t föreslå, att samtliga linjeförmän och linjemästare skulle erhålla fast placeringssort i likhet med vad numera bestämts i fråga om arbetare vid linjedistriktet. Genom en dylik anordning skulle de nuvarande befattningarna linjeförman av 2:a lönegraden och linjemästare av 2:a lönegraden komma att försvinna, och deras innehavare likställas med motsvarande tjänstemän i 1:a lönegraden.

För närvarande utgöra de fasta avlöningsbeloppen:

för linjeförman av 1:a lönegraden 1,140, 1,260, 1,380, 1,500, 1,650 och 1,800 kronor samt

för linjemästare av 1:a lönegraden 1,500, 1,650, 1,800, 1,950, 2,100, 2,400 och 2,700 kronor.

De tre första avlöningsförhöjningarna inträda efter tvåårsperioder och de övriga efter treårsperioder, så att slutavlöningarna uppnås av linjeförman efter tolv och av linjemästare efter femton år.

För dessa tjänstemannakategorier har kommissionen tänkt sig en uppflyttning av begynnelseavlöningen till 1,650 kronor för linjeförman och till 1,950 kronor för linjemästare samt, i samband med en omläggning av perioderna för ålderstillägg till enbart treårsperioder, förändring av löneskalan, så att slutavlöningen skulle uppnås efter samma antal år som för närvarande. Avlöningsförbättringen skulle sålunda komma att bli proportionerligt något lägre för linjemästare än för linjeförman. Kommissionen har emellertid icke ansett sig kunna föreslå högre avlöning för linjemästare vid det förhållande, att dessa tjänstemän dels år 1912 erhöles rätt till dyrtorststillägg och dels från och med år 1917 erhållit ytterligare avlöningsförbättring genom en väsentlig höjning av det till dem utgående hyresbidraget.

Avlöningsbeloppen skulle alltså enligt kommissionens mening böra bestämmas:

för linjeförman till 1,650, 1,800, 1,950, 2,100 och 2,250 kronor samt för linjemästare till 1,950, 2,100, 2,250, 2,500, 2,750 och 3,000 kronor.

För den händelse de nuvarande linjemästarna av 2:a lönegraden och linjeförmännen av 2:a lönegraden erhålla fast stationeringsort samt å avlöningsskalan uppflyttas till likhet med motsvarande befattningshavare av 1:a lönegraden, lära självfallet dagtraktamenten till ifrågasvarande tjänstemän komma att utgå allenast under verkliga tjänsteresor.

Därest emellertid de av telegrafstyrelsen ifrågasatta sammanslagningarna inom linjeförmans- och linjemästargrupperna skulle anses icke böra komma till stånd, böra de av kommissionen nyss omnämnda avlöningsbeloppen utgå till de linjeförmän och linjemästare, som tillhöra 1:a lönegraden.

De befattningshavare inom linjeförmans- och linjemästargrupperna, vilka för närvarande hänföres till 2:a lönegraden, åtnjuta enligt nu gällande bestämmelser fasta avlöningar till följande belopp med förhöjningar efter samma tidsperioder som motsvarande befattningshavare av 1:a lönegraden, nämligen:

linjeförman av 2:a lönegraden 1,020, 1,140, 1,260, 1,380, 1,500 och 1,650 kronor samt

linjemästare av 2:a lönegraden 1,380, 1,500, 1,650, 1,800, 1,950, 2,100 och 2,400 kronor.

Under nyss angivna förutsättning, att sammanslagning icke äger rum, böra enligt kommissionens mening avlöningsbeloppen bestämmas:

för linjeförman av 2:a lönegraden till 1,500, 1,650, 1,800, 1,950 och 2,100 kronor samt

för linjemästare av 2:a lönegraden till 1,800, 1,950, 2,100, 2,250, 2,500 och 2,750 kronor.

Samtliga avlöningsförhöjningar böra inträda efter treårsperioder.

För samtliga linjeförmän och linjemästare tillkomma utöver de fasta avlöningarna hyresbidrag samt, i förekommande fall, dyrortstillägg.

Radiotelegrafist åtnjuter för närvarande fast begynnelseavlöning av 1,260 kronor och fast slutavlöning av 2,100 kronor. Kommissionen föreslår, att avlöningsbeloppen för sådan tjänsteman bestämmas till 1,650, 1,800, 1,950, 2,100 och 2,250 kronor eller till samma belopp, som föreslagits för linjeförman, vartill skulle komma hyresbidrag och dyrortstillägg.»

Radio-
telegrafist.

Telegrafstyrelsen har i sitt utlåtande framställt förslag om att de nuvarande två reparatörsgraderna skulle utbytas mot en lönegrad reparatörer, motsvarande nuvarande reparatörer av 2:a lönegraden, och en tjänstekategori montörer, omfattande dels nuvarande reparatörer av 1:a lönegraden och dels å ordinarie stat nyinrättade rena montörstjänster. Ett liknande förslag har framkommit från telegraf- och telefonmannaförbundets sida.

Telegraf-
styrelsen.

Vidare har styrelsen framfört det bebådade förslaget, att den nuvarande uppdelningen av vardera av de båda linjeförmans- och linjemästargrupperna måtte upphöra. Styrelsen har härvid framhållit, att skälet till den hittillsvarande uppdelningen varit det, att de linjeförmän och linjemästare, som haft befäl över de flyttande arbetslagen, tillgodonjutit särskilt dagtraktamente året om. Då numera samtliga linjearbetare blivit fast placerade å viss ort, bleve härav följd, att jämväl deras ledare, linjeförmän och linjemästare, borde hava fast placeringsort. Därmed skulle anledningen till upprätthållande av två skilda avlöningsgrader inom vardera av ifrågavarande tjänstemannagrupper bortfalla.

Vad först angår telegrafstyrelsens förslag, att de nuvarande båda reparatörsgrupperna skulle utbytas mot en reparatörsgrupp och en delvis nyinrättad kategori såsom montör, har jag funnit detsamma icke för närvarande böra genomföras. Benämningen montör skulle kunna giva presumtion för att befattningshavare, tillhörande nämnda grupp, skulle i avlöningshänseende vara att jämställa med likabena nämnda befattningshavare vid annat verk, och då av den föreliggande utredningen icke kan utrönas, huru i detta hänseende må kunna vara förhållandet,

Departements-
chefen.

har jag däri sett en särskild anledning att icke nu förorda telegrafstyrelsens förslag i denna del.

Beträffande det av telegrafstyrelsen likaledes framförda förslaget att sammanföra alla linjeförmän och alla linjemästare till en avlöningsgrad inom vardera kategorin har jag, såsom redan tidigare omnämnts, intet att däremot invända, enär de skäl, som anförts för en dylik åtgärd, synas mig visa lämpligheten av åtgärdens vidtagande.

Sä vitt angår ifrågavarande befattningshavare har jag icke i allmänhet ansett mig kunna föreslå någon förändring. Telegrafstyrelsen har emellertid för mig framhållit angelägenheten av att avlöningen till reparatör av 1:a lönegraden bestämdes högre i förhållande till reparatör av 2:a lönegraden än vad enligt kommissionens förslag är fallet. Då sistnämnda slags befattningshavare hade tillfälle att genom traktamente av nattlogiersättning vid tjänsteresor öka sina inkomster, föreläge eljest fara, att dugliga reparatörer föredroge att stanna i 2:a lönegraden framför att söka befattning som reparatörer av 1:a graden. På grund av sålunda anförda förhållanden anser jag avlöningsskalan för reparatör av 1:a lönegraden böra bestämmas till 1,500, 1,650, 1,800, 1,950 och 2,100 kronor i stället för av kommissionen föreslagna 1,380, 1,500, 1,650, 1,800 och 1,950 kronor.

Med anledning av den utav mig förordade ändringen i kommissionens avlöningsskala böra vidare avlöningsbeloppen för linjemästare efter respektive tolv och femton år, vilka av kommissionen föreslagits till 2,750 och 3,000 kronor, bestämmas till 2,800 och 3,100 kronor.

2. *Manliga tjänstemän, vilka icke äro berättigade till hyresbidrag.*

Kommissionen.
Assistent.

Kommissionen övergår därefter till de manliga icke provisionsberättigade tjänstemän, vilka icke äro berättigade till hyresbidrag, och anför beträffande de-sa följande:

»Vad därefter angår sådana manliga tjänstemän vid stationerna, som icke äro berättigade till hyresbidrag, är först att märka *assistenterna*. Dessas begynnelseavlöning är för närvarande bestämd till 1,800 kronor med avlöningsförhöjningar, varje gång efter tre år, till 1,950, 2,100, 2,400, 2,700, 3,000, 3,400 och 3,800 kronor. Såsom redan framhållits i den allmänna delen av detta betänkande, har kommissionen ansett, att assistenterna böra i avlöningshänseende likställas med stationsskrivare vid statens järnvägar och manliga postexpeditörer vid postverket. Med hänsyn härtill har kommissionen ansett, att begynnelseavlöningen för assistent bör bestämmas till 2,500 kronor med avlöningsförhöjningar till 2,750, 3,000, 3,300, 3,600, 3,900 och, såsom slutavlöning, 4,300 kronor.

En jämförelse mellan sammanlagda avlöningarna till stations-skrivare, manlig postexpeditör och assistent framgår av följande tablå:

	billigaste ort		dyraste ort	
	lägst kr.	högst kr.	lägst kr.	högst kr.
stations-skrivare	2,520	4,320	2,940	4,800
manlig postexpeditör.....	2,500	4,300	2,875	4,750
assistent.....	2,500	4,300	2,875	4,750

Därest avlöningsskalan för assistenter skulle bestämmas på nyss angivna sätt, skulle slutavlöningen komma att uppnås efter aderton i stället för, såsom för närvarande, efter tjuguetta år. Med hänsyn till den nuvarande avlöningsskalans längd har kommissionen funnit detta vara till fördel, helst slutavlöningen då skulle komma att uppnås efter samma tidrymd, som skulle komma att gälla för manlig postexpeditör.

Genom beslut vid 1912 års riksdag blevo avlöningarna för *kontrollörer*, i enlighet med ett av telegrafstyrelsen avgivet förslag, bestämda till följande belopp: Kontrollörer.

för kontrollör av 2:a lönegraden 3,400, 3,800, 4,200, 4,600 och 5,000 kronor samt

för kontrollör av 1:a lönegraden 3,800, 4,200, 4,600, 5,000 och 5,500 kronor.

Vid lönefrågans behandling vid nämnda riksdag utgick man ifrån, att dessa tjänstemän vid telegrafverket skulle, med avlöningar bestämda till nyssberörda belopp, komma att i avlöningshänseende ställas något lägre än kontrollör resp. förste kontrollör vid postverket. Sistnämnda befattningshavare åtnjöto då och uppbära alltfört i begynnelse- och slutavlöning: kontrollör 3,800 — 5,000 kronor och förste kontrollör 4,600—6,000 kronor. Enligt kommissionens förslag till avlöningar för nämnda posttjänstemän skulle dessa erhålla i begynnelse- och slutavlöning: kontrollör 4,300—5,500 kronor och förste kontrollör 5,100—6,500 kronor. För bibehållande av den nuvarande proportionen mellan avlöningarna till dessa post- och telegraftjänstemän har kommissionen ansett de fasta avlöningarna för ifrågavarande telegraftjänstemän böra bestämmas till följande belopp:

för kontrollör av 2:a lönegraden 3,900 kronor med förhöjningar till 4,300, 4,700, 5,100 och 5,500 kronor samt

för kontrollör av 1:a lönegraden 4,300 kronor med avlöningsförhöjningar till 4,700, 5,100, 5,500 och 6,000 kronor.

Radiokom-
missarie.

Radiokommissarie bör, enligt kommissionens förmenande, liksom för närvarande i avlöningshänseende likställas med kontrollör av 1:a lönegraden.

Förrådsbok-
hållare.

Av de manliga befattningshavare vid linjedistriktet, som icke äro berättigade till hyresbidrag, åtnjuter för närvarande *förrådsbokhållare* begynnelseavlöning till samma belopp som assistent eller 1,800 kronor, men en slutavlöning av endast 3,400 kronor. I enlighet med nuvarande förhållande mellan dessa båda kategorier av tjänstemän bör enligt kommissionens mening förrådsbokhållares avlöningsskala bestämmas till 2,500, 2,750, 3,000, 3,300, 3,600 och 3,900 kronor.

Linje-
ingenjör och
linjedirektör.

Såsom kommissionen i inledningen till denna avdelning av betänkandet påvisat, blevo vid 1912 års riksdag avlöningarna till *linjeingenjör* och *linjedirektör* ställda i viss relation till avlöningarna för å ena sidan baningenjör av 2:a klass och telegrafingenjör samt å andra sidan ban- och maskindirektör vid statens järnvägar. Linjeingenjörers begynnelseavlöning sattes sålunda lägre än motsvarande avlöning för baningenjör av 2:a klass och telegrafingenjör vid statens järnvägar, under det att slutavlöningen till dessa tre kategorier av tjänstemän i det närmaste kommo att sammanfalla. Linjedirektör åter kom att stå lägre än ban- och maskindirektör vid statens järnvägar i såväl begynnelse- som slutavlöning.

Avlöningsbeloppen hava efter 1912 års reglering utgjort:

för linjeingenjör 4,600, 5,000, 5,500, 6,000 och 6,500 kronor samt för linjedirektör 6,000, 6,500, 7,000, 7,500 och 8,000 kronor.

Samtliga avlöningsförhöjningar inträda efter treårsperioder, så att slutavlöningarna uppnås efter tolv år.

Under den tid, som förflutit sedan nämnda lönebelopp fastställdes, har erfarenheten visat, att stora svårigheter förefinnas att särskilt till linjeingenjörstjänst inom telegrafverket förvärva och där bibehålla kvalificerad och i övrigt lämplig personal. Det har sålunda inträffat, att skickliga linjeingenjörer lämnat sin statstjänst för att taga anställning inom den privata industrin, därtill lockade av de avsevärt högre avlöningar, som där kunna erbjudas.

Från personalens sida har såsom ett medel att motverka detta missförhållande ifrågasatts en väsentlig uppflyttning i avlöningshänseende av tjänstemän med högre teknisk utbildning. Med hänsyn till den av kommissionen i enlighet med dess uppdrag hävdade uppfattningen, att rubbningar av det nuvarande inbördes förhållandet mellan olika tjänste-

mannakategorier böra, såvitt möjligt, på detta stadium av kommissionens arbete undvikas, har kommissionen emellertid, såsom kommissionen redan i den allmänna delen av detta betänkande omnämmt, ansett sig icke för närvarande kunna föreslå någon åtgärd i berörda syfte. Vad särskilt linjeingenjörerna angår har kommissionen dock, till följd av de rådande rekryteringssvårigheterna, ansett sig böra redan nu söka åstadkomma en utjämning av den skillnad i avlöningshänseende, som hittills varit rådande mellan nämnda befattningshavare samt baningenjör av 2:a klass och telegrafingenjör vid statens järnvägar. Denna utjämning, i den mån den kan erhållas med de skiljaktiga avlöningsystemen vid de båda verken, har kommissionen tänkt sig kunna vinnas genom en förkortning av avlöningskalan för linjeingenjör, så att slutavlöningen skulle uppnås efter nio år, liksom förhållandet är beträffande förutnämnda befattningshavare vid statens järnvägar, samt därigenom att avlöningsbeloppen för linjeingenjör bleve bestämda till 5,500, 6,000, 6,500 och 7,000 kronor.

Då avlöningskalan för linjedirektör icke lämpligen kan vara längre än för linjeingenjör, har kommissionen även beträffande de förstnämnda tänkt sig att slutavlöningen bör uppnås efter nio år. Avlöningsbeloppen för linjedirektör böra enligt kommissionens uppfattning bestämmas till 7,000, 7,500, 8,000 och 8,500 kronor.»

Telegrafstyrelsen har föreslagit, att den nuvarande assistentgruppen Ytteranden. skulle uppdelas i en första och en andra lönegrad. Såsom jag i det följande får anledning att ytterligare omnämna, har styrelsen även föreslagit en motsvarande uppdelning av den nuvarande telegrafistgruppen. Till den 1:a lönegraden skulle hänföras sådana befattningshavare, som redan nu hava sig anförtrott visst högre kvalificerat arbete än det rena expedieringsarbetet och som under vederbörande kontrollörs överinseende i viss mån intaga en förmansställning till de med expedieringsarbetet sysselsatta assistenterna och telegrafisterna. Till den 1:a lönegraden skulle även hänföras de assistenter och telegrafister, vilka tjänstgöra såsom föreståndare för filialstationer och vilka redan nu blivit i så måtto ställda på ett högre plan än övriga assistenter och telegrafister, att de enligt bestämmelse i § 18 i gällande avlöningsreglemente uppbära ett tilläggsarvode av högst 200 kronor för år räknat, vilket arvode därmed skulle bortfalla.

Beträffande den av telegrafstyrelsen i övrigt lämnade utredningen i detta hänseende ber jag få hänvisa till styrelsens utlåtande.

Jämväl svenska telegrafisttjänstemännens förening har framställt

yrkande om en sådan uppdelning av assistentgruppen, som av telegrafstyrelsen ifrågasatts.

Departement-
chefen.

De skäl, som av telegrafstyrelsen blivit anförda för en uppdelning av assistentgruppen, synas mig vara värda beaktande. Jag ber att få erinra om, att vid såväl statens järnvägar som postverket motsvarande tjänstekategorier, nämligen stationsskrivare och manliga postexpeditörer, äro uppdelade i två tjänstegrader. Genom ett genomförande av telegrafstyrelsens förslag skulle sålunda en likformighet beträffande de nyssnämnda grupperna av tjänstemän vid telegrafverket och de två övriga verken komma att ernås. Då därjämte, enligt vad jag från kommissionen under hand inhämtat, några betänkligheter icke heller i övrigt kunna förefinnas emot ifrågavarande förslag, har jag ansett mig böra biträda detsamma.

Därest denna uppdelning kommer till stånd, torde den nuvarande § 18 böra utgå ur avlöningsreglementet.

Beträffande själva avlöningsbeloppen ber jag till en början få framhålla, att den av mig ifrågasatta förändringen i kommissionens förslag till avlöningsskala huvudsakligen varit föranledd av en strävan att söka ännu mer än genom kommissionens förslag skulle bliva fallet åstadkomma jämlighet i avlöningshänseende mellan assistenter — eller, efter genomförande av nyssnämnda förslag till uppdelning, assistenter av 2:a lönegraden — å ena sidan samt stationsskrivare vid statens järnvägar och manliga postexpeditörer å den andra. Även om kommissionens förslag till avlöningsbelopp för assistent, vilka belopp efter nyssnämnda uppdelning skulle komma att utgå till assistent av 2:a lönegraden, skulle medföra, att begynnelse- och slutavlöningsarna för dylik assistent samt stationsskrivare och postexpeditör i det närmaste sammanföle, skulle emellertid den tidrymd, efter vilken slutavlöningen komme att uppnås, bliva olika, nämligen för assistent av 2:a lönegraden och manlig postexpeditör aderton år samt för stationsskrivare femton år. Genom den av mig förut omnämnda förändringen av avlöningsskalan mellan beloppen 2,500 och 3,900 kronor, varigenom de mellanliggande avlöningsförhöjningarnas antal skulle minska från fyra till tre, skulle emellertid assistent av 2:a lönegraden komma att uppnå slutavlöning efter samma tid som stationsskrivare eller femton år. En motsvarande förändring av avlöningsskalan för postexpeditör har jag tidigare i dag föreslagit, och skulle sålunda enligt de utav mig förordade förslagen dessa tre kategorier av befattningshavare även i fråga om tiden för slutavlönings intjänande komma att bliva likställda.

Avlöningsbeloppen för assistent av 2:a lönegraden skulle alltså bliva 2,500, 2,800, 3,100, 3,500, 3,900 och 4,300 kronor.

För den nya kategorin assistent av 1:a lönegraden har jag efter samråd med kommissionen ansett mig böra föreslå avlöningsbeloppen 3,100, 3,500, 3,900, 4,300 och 4,700 kronor.

Nyssnämnda förändring av avlöningsskalan skulle även komma att inverka på avlöningsbeloppen för förrådsbokhållare, och skulle dessa belopp sålunda enligt mitt förslag bliva 2,500, 2,800, 3,100, 3,500 och 3,900 kronor.

Beträffande de av kommissionen föreslagna avlöningsbeloppen för övriga nu avsedda befattningshavare har jag icke ansett mig kunna ifrågasätta någon förändring. Jag ber emellertid att i detta sammanhang få erinra om det uttalande, som jag tidigare denna dag gjort angående avlöningarna till de högskoleutbildade tjänstemännen — för telegrafverkets vidkommande linjeingenjörer och linjedirektörer samt vid telegrafverkets verkstad anställda verkstadsingenjörer — ävensom angående de åtgärder, som av mig ansetts erforderliga för att för statstjänst ej blott förvärva utan även bibehålla särskilt dugande krafter, i synnerhet inom de högre kvalificerade tjänstemännens krets. I det följande torde jag få återkomma till det förslag om bestämmelse i sistnämnda avseende beträffande telegrafverkets personal, som jag har för avsikt att framställa.

Beträffande de kvinnliga icke provisionsberättigade befattningshavarna vid stationerna och linjedistriktet anför kommissionen:

»Av de kvinnliga befattningshavarna vid linjedistriktet och stationerna åtnjuta:

interurbantelefonist en begynnelseavlöning av 960 kronor med förhöjningar efter respektive två, fyra, sex och nio år till 1,020, 1,140, 1,260 och 1,380 kronor samt

bokhållare en begynnelseavlöning av 1,020 kronor med förhöjningar efter två, fyra, sex, nio och tolv år till 1,140, 1,260, 1,380, 1,500 och 1,650 kronor.

För dessa befattningshavare har kommissionen ansett begynnelseavlöningen böra bestämmas, beträffande interurbantelefonist till 1,380 kronor och i fråga om bokhållare till 1,500 kronor med avlöningsförhöjningar i perioder, som alltigenom böra omfatta tre år.

Avlöningsbeloppen böra i enlighet härmed bestämmas på följande sätt:

för interurbantelefonist till 1,380, 1,500, 1,650 och 1,800 kronor samt för bokhållare till 1,500, 1,650, 1,800, 1,950 och 2,100 kronor.

3. *Kvinnliga befattningshavare*

Kommissionen.

Interurbantelefonist och bokhållare.

Kassörer,
vaktföreståndare
och
telegrafist.

För närvarande utgöra de fasta avlöningarna för *kassör av 2:a lönegraden* 1,140, 1,260, 1,380, 1,500, 1,650 och 1,800 kronor samt för *kassör av 1:a lönegraden, vaktföreståndare och telegrafist* 1,260, 1,380, 1,500, 1,650, 1,800, 1,950 och 2,100 kronor.

För kassörer av båda lönegraderna inträda de tre första avlöningsförhöjningarna efter tvåårsperioder och de övriga efter treårsperioder, för vaktföreståndare och telegrafist åter inträda samtliga förhöjningar efter treårsperioder. Slutavlöningarna uppnås alltså av kassör av 2:a lönegraden efter tolv år, av kassör av 1:a lönegraden efter femton år samt av vaktföreståndare och telegrafist efter aderton år.

Av ifrågavarande kvinnliga befattningshavare har kommissionen ansett telegrafist böra i avlöningshänseende jämsställas med kvinnlig postexpeditör. Enligt kommissionens förslag skulle kvinnlig postexpeditör erhålla en begynnelseavlöning av 1,900 kronor och en slutavlöning, efter tolv år, av 2,700 kronor. I anslutning härtill har kommissionen ansett begynnelseavlöningen för telegrafist böra bestämmas till 1,800 kronor och slutavlöningen, vilken skulle erhållas efter femton år, till 2,750 kronor. Den avvikelse, som sålunda skulle komma att förefinnas, är beroende på den olika konstruktionen av avlöningsskalorna vid de ifrågavarande båda verken.

Med bibehållande av nuvarande proportionen mellan avlöningarna till nu ifrågavarande befattningshavare vid telegrafverket samt med omläggning av perioderna för avlöningsförhöjning för kassörer till enbart treårsperioder skulle avlöningsbeloppen bliva:

för kassör av 2:a lönegraden 1,650, 1,800, 1,950, 2,100 och 2,250 kronor, samt

för kassör av 1:a lönegraden, telegrafist och vaktföreståndare 1,800, 1,950, 2,100, 2,250, 2,500 och 2,750 kronor.

Slutavlöningen skulle alltså uppnås av kassör av 2:a lönegraden efter tolv år och av de övriga nu ifrågavarande befattningshavarna efter femton år.»

Yttranden.

Telegrafstyrelsen har ifrågasatt, att benämningen å kategorin interurbantelefonister måtte förändras till rikstelefonister. Såsom jag redan i det föregående omnämnt, har telegrafstyrelsen vidare föreslagit den nuvarande telegrafistgruppens uppdelning i två lönegrader, och enahanda yrkande har framställts av kvinnliga telegrafpersonalens förening.

Departements-
chefen.

Emot den föreslagna benämningen å kategorin interurbantelefonister har jag, särskilt med hänsyn till avfattningen av vissa bestämmelser i det nya telefonreglementet, intet att invända.

Liksom jag förut tillstyrkt en uppdelning av nuvarande assistentgruppen har jag ej heller något att erinra emot att den nuvarande telegrafistgruppen uppdelas i en första och en andra lönegrad. Motsvarande uppdelning förefinnes redan beträffande de kvinnliga post-expeditörerna vid postverket.

Avlöningsbeloppen för den högre telegrafistgruppen torde böra bestämmas till 2,250, 2,500, 2,800 och 3,100 kronor.

Beträffande de av kommissionen föreslagna avlöningsbeloppen för övriga nu ifrågavarande kvinnliga befattningshavare har jag intet annat att erinra, än att slutavlöningen för telegrafist — eller, efter den av mig förordade uppdelningen av nuvarande telegrafistgruppen, för telegrafist av 2:a lönegraden — ävensom för kassör av 1:a lönegraden och vaktföreståndare till följd av förut omnämnda omläggning av avlöningsskalan bör förändras från av kommissionen föreslaget belopp av 2,750 kronor till 2,800 kronor.

Kommissionen anför vidare i fråga om den provisionsberättigade personalen:

» Den provisionsberättigade personalen utgöres, såsom förut antytts, av stationsföreståndarna, nämligen dels *kommissarier av 7:e—1:a lönegraden*, vilka förestå stationer, som med hänsyn till uppbörderna äro indelade i motsvarande klasser, dels *telegrafdirektörer*, vilka äro föreståndare för huvudtelegrafstationerna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall, de tre sistnämnda av 2:a och den förstnämnda av 1:a lönegraden, dels ock *telefondirektörer*, vilka äro chefer för centraltelefonstationerna i Stockholm och Göteborg. Av kommissariebefattningarna äro de, som tillhöra 7:e—5:e lönegraderna, avsedda att i regel innehavas av kvinnliga tjänstemän.

Stationsföreståndarna uppbära fast lön enligt särskild löneskala samt därjämte, i stället för tjänstgöringspenningar, provision på uppbörderna vid vederbörande station.

Den fasta lönen till de provisionsberättigade tjänstemännen utgår enligt följande i § 4 mom. 2:o i avlöningsreglementet angivna reglering:

	Kronor	Kronor
Kommissarie av 7:e lönegraden	lägst 1,050	högst 1,350
» » 6:e »	» 1,050	» 1,500
» » 5:e »	» 1,050	» 1,800
» » 4:e »	» 2,200	» 2,800
» » 3:e »	» 2,400	» 3,000
» » 2:a »	» 2,600	» 3,400
» » 1:a »	» 3,000	» 3,800
Telegrafdirektör av 2:a lönegraden	» 3,000	» 4,200
» » 1:a »	» 3,400	» 4,600
Telefondirektör	» 3,400	» 4,600

4. Den provisionsberättigade personalen.

Kommissionen.

Bestämmelserna om uppbördsprovision återfinnas i § 5 i avlöningsreglementet. Provisionen beräknas å vid stationen influten uppbörd av telegramporto-, telefonabonnemangs- och inträdesavgifter samt telefon-samtalsavgifter och utgår med:

5 procent av den del av uppbörden, som ej för år överstiger 10,000 kronor;

3 procent av den del av uppbörden, som överstiger 10,000 men ej 30,000 kronor;

1 procent av den del av uppbörden, som överstiger 30,000 men ej 100,000 kronor;

$\frac{1}{2}$ procent av den del av uppbörden, som överstiger 100,000 men ej 500,000 kronor; samt

$\frac{1}{10}$ procent av den del av uppbörden, som överstiger 500,000 kronor.

Provisionsbeloppet för år räknat må dock icke för någon stationsföreståndare understiga 450 kronor, vadan från det i telegrafverkets avlöningsstat upptagna provisionsanslaget må, utöver ovan angivna procentbelopp, utgå vad som tilläventyrs erfordras för att fylla denna minimiprovision.

Av utredningar, som för kommissionens räkning verkställts rörande uppbördsprovisionen för därtill berättigade befattningshavare under åren 1908—1916, framgår, att i de flesta fall en avsevärd stegring av provisionen ägt rum utöver motsvarande belopp för år 1905, med vilka sistnämnda belopp man vid 1907 års löneroglering för nu ifrågavarande personal hade att räkna. Denna stegring har varit föranledd av flera omständigheter, bland dem även förhållanden, som varit oberoende av stationsföreståndarnas åtgöranden. I sistnämnda avseende torde man icke böra förbise den inverkan på provisionsbeloppen, som de under senaste tiden vidtagna höjningarna av telegraf- och telefontaxorna kunnat utöva.

Ehuru stationsföreståndartjänsterna efter år 1907 icke varit föremål för någon löneroglering, hava sålunda flertalet av dessa föreståndare genom förut nämnda starka stegring av uppbördsprovisionen kommit i åtnjutande av väsentligt förbättrade avlöningsförmåner.

Denna avlöningsförbättring har emellertid endast kommit att belöpa på den del av avlöningarna, som är att betrakta såsom tjänstgöringspenningar. Under sådana tider, då stationsföreståndare åtnjtit ledighet med bibehållande av allenast den egentliga lönen, hava dessa tjänstemän sålunda icke kommit i åtnjutande av nämnda förbättring. Kommissionen har därför ansett skäligen, att någon åtgärd vidtages för att den avlöningsförbättring, som kommit stationsföreståndare i allmän-

het till del, i någon mån må kunna tillgodokomma även sådana stationsföreståndare, som åtnjuta tjänstledighet under nyss angivna omständigheter. Enär på grund av nyssnämnda stegring någon anledning att höja den sammanlagda avlöningen för stationsföreståndare icke förefinnes, har det synts kommissionen lämpligt att för vinnande av berörda syftemål föreslå en överflyttning av visst belopp av provisionen till den egentliga lönen. Med hänsyn till den för den provisionsberättigade personalen gällande avlöningsskalan samt de av kommissionen i det föregående föreslagna löneförbättringarna för den icke provisionsberättigade personalen har kommissionen ansett, att den egentliga lönen bör för de manliga stationsföreståndarna ökas med ett belopp av 400 kronor. I stället bör provisionen minska i motsvarande mån därigenom, att det procenttal, efter vilket provision skall utgå för den del av uppbörden, som ej överstiger 30,000 kronor, bestämmes till $2\frac{1}{3}$ procent. Provisionsbeloppet för en uppbörd av nyssnämnda belopp skulle nämligen då komma att uppgå till 700 kronor, under det att enligt nu gällande bestämmelser provision för samma uppbördsbelopp stiger till 1,100 kronor. För att rubbning av den nuvarande särskilda löneskalan för stationsföreståndare måtte i minsta möjliga mån ske, har kommissionen tänkt sig, att den egentliga lönen för de kvinnliga kommissarierna skulle ökas med ett något högre belopp än nyss för de manliga stationsföreståndarna angivits.

Enligt kommissionens förslag skulle den egentliga lönen för stationsföreståndarna bära utgöra:

	Begynnelse- lön kronor	Slut- lön kronor
Kommissarie av 7:e lönegraden	1,500	1,800
» » 6:e »	1,500	2,000
» » 5:e »	1,500	2,400
» » 4:e »	2,600	3,200
» » 3:e »	2,800	3,400
» » 2:a »	3,000	3,800
» » 1:a »	3,100	4,200
Telegrafdirektör av 2:a lönegraden	3,400	4,600
» » 1:a »	3,800	5,000
Telefondirektör		

Den nyss omförmälda utredningen giver vidare vid handen, att uppbördsprovisionen icke stigit i samma proportion för samtliga föreståndare inom en och samma kategori. Så är särskilt förhållandet vid sådana stationer, vilkas egen avgående trafik är relativt liten och vilka huvudsakligen hava till uppgift att i större eller mindre omfattning förmedla telegram- och telefontrafik mellan andra stationer.

På grund härav och då det med fog kan ifrågasättas, huruvida uppbördsprovisionen alltid står i direkt beroende av stationsföreståndarens arbete, har kommissionen funnit det erforderligt, att en utjämning i någon mån äger rum av den skillnad i avlöningshänseende för föreståndare tillhörande en och samma kategori, som är föranledd av de varierande provisionerna. En dylik utjämning har kommissionen tänkt sig kunna ske på sådant sätt, att för varje föreståndarkategori bestämmas ett visst belopp såsom garanterad minimiprovision.

Dessa minimiprovisionsbelopp har kommissionen ansett böra utgöra:

	Kronor
för kommissarie av 7:e lönegraden	600
» » » 6:e »	700
» » » 5:e »	900
» » » 4:e »	1,400
» » » 3:e »	1,800
» » » 2:a »	2,000
» » » 1:a »	2,400
» telegraf- och telefondirektörer	2,400

Sammanlagda beloppen av egentlig lön och garanterad minimiprovision för stationsföreståndare skulle alltså enligt kommissionens förslag bliva:

	Begynnelse- avlöning kronor	Slut- avlöning kronor
för kommissarie av 7:e lönegraden	2,100	2,400
» » » 6:e »	2,200	2,700
» » » 5:e »	2,400	3,300
» » » 4:e »	4,000	4,600
» » » 3:e »	4,600	5,200
» » » 2:a »	5,000	5,800
» » » 1:a »	5,800	6,600
» telegrafdirektör » 2:a »	5,800	7,000
» » » 1:a »	6,200	7,400
» telefondirektör	6,200	7,400

För flertalet stationsföreståndare torde emellertid de sammanlagda avlöningarna komma att överstiga ovannämnda belopp, enär den verkliga uppbördsprovisionen torde komma att uppgå till högre belopp än den garanterade minimiprovisionen.

Kommissarier av 7:e—5:e lönegraderna skulle utöver förutnämnda sammanlagda belopp erhålla fri bostad jämte uppvärming och belysning eller ock kontant ersättning härför med högst 400 kronor.»

Departement-
chefen.

I de över kommissionens förslag avgivna yttrandena har såväl från telegrafstyrelsens som vissa personalsammanslutningars sida yrkats, att

den fasta lönen för stationsföreståndare måtte utöver det från uppborädsprovision till den fasta lönen genom kommissionens förslag överförda beloppet ytterligare höjas.

De av kommissionen omnämnda utredningarna angående uppborädsprovisionens belopp för olika befattningshavare, av vilka utredningar jag tagit närmare del, utvisa emellertid, att en del av stationsföreståndarna genom ökningen av uppborädsprovisionens belopp redan kommit i åtnjutande av en i förhållande till vid 1907 års löne-reglering beräknade avlöningsförmåner proportionsvis lika stor eller större avlöningsförbättring än de icke provisionsberättigade tjänstemännen i jämbärdig tjänsteställning skulle beredas genom den nu ifrågasatta löne-regleringen. De stationsföreståndare åter, för vilka den redan inträdda avlöningsförbättringen varit mindre än nyss antytts, torde åtminstone i flera fall få fördel av den utav kommissionen föreslagna höjningen av beloppen för den garanterade minimiprovisionen. Enligt kommissionens förslag har också den fasta lönen för vissa stationsföreståndare ökats något utöver det från uppborädsprovision till den fasta lönen överförda beloppet. Därtill kommer, att man icke får bortse från de sportler, mången gång till betydande belopp, vilka stationsföreståndare enligt nu gällande bestämmelser äga uppbara. Under sådana omständigheter anser jag mig icke i nu förevarande sammanhang kunna föreslå någon ändring i kommissionens förslag till fasta lönebelopp för stationsföreståndarna.

Emot kommissionens förslag till bestämmelser om uppborädsprovision hava icke några anmärkningar framförts, och förslaget i denna del föranleder ej heller någon erinran från min sida.

Telegrafverkets verkstad.

Beträffande verkstadspersonalen anför kommissionen:

»Vad därefter angår personalen vid telegrafverkets verkstad — fränsett befattningen såsom kassör av 1:a lönegraden, för vilken avlöningsbeloppen böra bestämmas till samma belopp, som nyss angivits för likabenämnda befattningar vid stationerna och linjedistrikten — är först att märka kategorin *verkmästare*. Sådan befattningshavare åtnjuter för närvarande en begynnelseavlönning av 2,100 kronor med förhöjningar, varje gång efter tre år, till 2,400, 2,700, 3,000, 3,400 och 3,800 kronor. Därtill kommer, såsom redan nämnts, hyresbidrag med ett fast belopp av 600 kronor.

Kommissionen har ansett begynnelseavlönningen för verkmästare

böra bestämmas till 2,500 kronor med förhöjningar till 2,750, 3,000, 3,300, 3,600 och 3,900 kronor. Det torde i detta sammanhang böra beaktas, att hyresbidraget enligt kommissionens förslag skulle utgå med 750 kronor.

Materialför-
valtare.

Materialförvaltare åtnjuter för närvarande avlöning till följande belopp, nämligen 2,100, 2,400, 2,700, 3,000, 3,400, 3,800 och 4,200 kronor med avlöningsförhöjningar efter respektive två, fyra, sex, nio, tolv och femton år.

Med hänsyn därtill, att avlöningsförmånerna för denne befattningshavare blevo vid 1912 års riksdag väsentligen förbättrade, har kommissionen ansett begynnelseavlöningen icke kunna bestämmas till högre belopp än 2,750 kronor, vartill bör komma fem avlöningsförhöjningar, varje gång efter tre år, till 3,000, 3,300, 3,600, 3,900 och 4,300 kronor. För den nuvarande innehavaren av tjänsten i fråga, vilken redan intjänat slutavlöningen å befattningen, skulle visserligen den egentliga lönen endast komma att höjas med 100 kronor, men det torde böra erinras, att därtill enligt kommissionens förslag skulle komma rätt till ett dyrortstillägg i förevarande fall till belopp av 300 kronor.

Inköpschef
och
kontorschef.

För närvarande utgöra avlöningsbeloppen:
för *inköpschef* 3,800, 4 200, 4,600, 5,000 och 5,500 kronor med förhöjning varje gång efter tre år, så att slutavlöningen uppnås efter tolv år, samt

för *kontorschef* 3,400 kronor i begynnelseavlöning med förhöjningar efter respektive två, fyra, sex, nio, tolv och femton år till 3,800, 4,200, 4,600, 5,000, 5,500 och 6,000 kronor.

Med iakttagande av att för kontorschef en omläggning av perioderna för avlöningsförhöjnings åtnjutande verkställes till genomgående treårsperioder, har kommissionen ansett avlöningsbeloppen för ovan nämnda befattningar böra bestämmas:

för *inköpschef* till 4,300, 4,700, 5,100, 5,500 och 6,000 kronor samt
för *kontorschef* till 4,300, 4,700, 5,100, 5,500, 6,000 och 6,500 kronor.

Verkstads-
ingenjör.

Verkstadsingenjör åtnjuter för närvarande samma avlöning som linjeingenjör. Då någon förändring i detta förhållande icke torde böra ske, skulle alltså, i enlighet med vad kommissionen förut anfört beträffande linjeingenjörerna, verkstadsingenjörers avlöningsbelopp bliva 5,500, 6,000, 6,500 och 7,000 kronor.»

Emot kommissionens förslag till avlöningar beträffande nu förevarande befattningshavare har jag icke funnit anledning till annan erinran än att till följd av omläggningen av löneskalan avlöningsbeloppen för verkmästare och materialförvaltare böra bestämmas, för den förre till 2,500, 2,800, 3,100, 3,500 och 3 900 kronor samt för den senare till 2,800, 3,100, 3,500, 3,900 och 4,300 kronor. Av enahanda anledning bör slutavlöningen för kassör av 1:a lönegraden bestämmas till 2.800 kronor eller samma belopp som för dylik befattningshavare vid stationerna och linjedistriktet.

Departement-
chefen.

Telegrafstyrelsen.

I fråga om befattningshavare inom telegrafstyrelsen anför kommissionen:

Kommissionen.

» *Vaktmästare* i telegrafstyrelsen åtnjuter för närvarande en begynnelseavlöning av 1,140 kronor med förhöjningar, varje gång efter tre år, till 1,260, 1,380, 1,500 och 1,650 kronor. Dessa befattningshavare hava hittills i avlöningshänseende varit likställda med vaktmästare hos generalpoststyrelsen. Då sistnämnda befattningshavare vid postverket enligt kommissionens förslag skulle erhålla avlöning med samma belopp som den lägsta kategorin av befattningshavare vid postverket, postiljon av klass 2, synes sålunda vaktmästare hos telegrafstyrelsen i avlöningshänseende böra likställas med stationsbiträden vid telegrafverket. Avlöningsbeloppen böra alltså bestämmas till 1,260, 1,320, 1,380, 1,500 och 1,650 kronor. Därjämte böra dessa vaktmästare, i likhet med stationsbiträdena, komma i åtnjutande av såväl hyresbidrag som dyrortstillägg.

Vaktmästare.

Avlöningsbeloppen för kvinnliga *kontorsskrivare* utgöra för närvarande 1,260, 1,380, 1,500, 1,650, 1,800 och 1,950 kronor.

Kontorsskrivare.

Dessa befattningshavare har kommissionen ansett böra i fråga om avlöningsbeloppen helt jämsställas med bokhållare vid linjedistriktet och stationerna och sålunda erhålla en begynnelseavlöning av 1,500 kronor med förhöjningar till 1,650, 1,800, 1,950 och 2,100 kronor.

Någon berättigad anledning att med nuvarande organisation bibehålla den obetydliga skillnad i avlöningshänseende, som för närvarande förefinnes mellan nämnda båda kategorier av befattningshavare, synes kommissionen icke föreligga. Visserligen är det arbete, som påvilar kontorsskrivare, för vissa av dem av mera kvalificerad art än för övriga, varför fråga skulle kunna uppstå om utbrytande av några

av dessa befattningar till en särskild högre avlöningsgrupp. Någon sådan uppdelning har emellertid icke ansetts för närvarande böra komma till stånd.

Föreståndare
för katalog-
expeditionen.

Föreståndaren för katalogexpeditionen, för närvarande en kvinnlig tjänsteman, åtnjuter enligt nu gällande bestämmelser en begynnelseavlönning av 1,800 kronor med förhöjningar efter respektive två, fyra och sex år till 1,950, 2,100 och 2,400 kronor. Kommissionen har ansett avlöningsbeloppen för denna befattningshavare lämpligen böra bestämmas till 2,250, 2,500 och 2,750 kronor med avlöningsförhöjning varje gång efter tre år.

Ritare och
ingenjörss-
assistent.

I förutnämnda till kommissionen avlåtna skrivelse av den 22 februari 1918 har telegrafstyrelsen meddelat sin avsikt att hos Kungl. Maj:tt föreslå inrättande inom styrelsen av två nya ordinarie tjänstemannakategorier, nämligen *ritare* och *ingenjörssassistenter*. Styrelsen har därom anfört följande:

De vid linjebyråns konstruktionsavdelning anställda ritarna äro avlönade efter ålder och skicklighet och anses tillfälligt anställda. Denna deras ställning synes emellertid ej riktig, alldenstund konstruktionsavdelningen numera vuxit ut till en fullt konstant avdelning, vars arbete under de år den existerat varit i ständig och snabb ökning. För att belysa denna omständighet torde en översikt av personalens ökning vara lämplig. När avdelningen började sin verksamhet år 1908, bestod den av en ingenjör och en ritare. Snart därefter befanns nödvändigt att överflytta ännu en ingenjör till avdelningen, varefter sedermera vid behov ritarnas antal ökades och utgjorde vid 1914 års slut 8 å 9 stycken. Under mellanliggande år hade dessutom uppsatts en med konstruktionsavdelningen sammanhörande modellverkstad för utexperimentering av nya modeller för avdelningens konstruktioner. Denna verkstad har sedermera sysselsatt en verkmästare och 3 å 4 arbetare. Sedermera ha såväl ingenjörernas som ritarnas antal vuxit ytterligare, så att personalen för tillfället består av 5 ingenjörer, 13 ritare, 4 arbetare och 1 springpojke eller tillsammans 23 personer. Därav torde framgå, att konstruktionsavdelningen vuxit ut till en konstant institution, som av allt att döma ej gärna kan upphöra. Personalens ställning bör under sådana förhållanden ej heller vara tillfällig, såsom fallet nu är med ritarnas. Denna deras ställning har hittills föranlett en stor personalomsättning. Sälunda lämnade under 1916 ej mindre än 11 ritare sina anställningar. Svårigheten med en dylik personalomsättning är särskilt stor på den grund, att det ritarbete, som å avdelningen förekommer, är av så speciell art, att det är hart när omöjligt erhålla en ny ritare med kändedom i facket. Varje ombyte förorsakar därför rubbningar i arbetets gång, icke minst därigenom att vederbörande ingenjör måste i så hög grad sysselsätta sig med varje ny ritare, att hans eget arbete därav blir betydligt lidande. Av vikt är därför, att de ritare, som genom årslång erfarenhet å avdelningen vunnit fackkunskap och förmåga att självständigt arbeta, kvarstanna på sina platser. För att emellertid detta allmänt skall ske, är

det ej tillräckligt att höja ritarnas avlöning, så att någon massflykt ej för ögonblicket behöver befaras. utan det är också nödvändigt att tillse, att ritarpersonalens framtidsutsikter förbättras. Detta är så mycket mer nödvändigt, som väl kvalificerad ritarpersonal måste fordras för det konstruktionsarbete, som förekommer å avdelningen. Detta arbete är något helt annat än vanlig renritning, ty ritaren måste självständigt kunna utarbete ett nytt ledningsschema eller en ny konstruktion. Den person, som sysslats med dylikt arbete i flera år, blir emellertid så småningom vuxen större uppgifter, ty han lär känna alla tekniska kombinationer och detaljer och måste göra klart för sig, varför anordningarna göras på ena eller andra sättet. För den skull är det även ur verkets egen synpunkt lämpligt, om ritarna så småningom kunna befordras till ingenjörassistenter. Därigenom skulle även åt ritarna givas de ökade framtidsutsikter, som ovan omtalats, och skulle det sålunda bli lättare att kvarhålla ritare, på vilkas utbildning mycket arbete nedlagts.

Då emellertid ritarpersonalens framtidsutsikter genom dylika platser förbättras, böra även fordringarna på nya ritares teoretiska utbildning kunna skärpas. För att vinna anställning som ritare bör sålunda kunna fordras, att vederbörande skall ha avlagt någon teknisk examen, såsom vid teknisk elementarskola, Chalmerska institutets lägre avdelning eller maskinyrkeksskolan i Stockholm. Då en person med någon av nämnda examina anställs å konstruktionsavdelningen, bör han till en början anställas på prov, ännu ej som extra ordinarie utan som elev. Han bör därunder ställas under sådan observation, att, om han visar sig olämplig, han i tid blir uppsagd från sin anställning. I annat fall bör han för vidare utbildning kvarstanna å byrån någon tid, till exempel ett halvt år. Sedan han under denna tid fått inblick i konstruktionsarbetet och lärt känna de olika detaljer, som användas vid telefon- och telegrafstationerna, bör tillfälle beredas honom att som elev å verkstaden taga del av de olika detaljernas fabrikation under till exempel ett halvt års tid. Vid ritarens återkomst från verkstaden till konstruktionsavdelningen torde lämpligen antagning till extra ordinarie ritare ske. Ritaren skulle sedan kvarstanna å konstruktionsavdelningen under sin tid som extra ordinarie och ordinarie ritare. Dock bör under tiden tillfälle beredas honom att som elev eller underbefäl deltaga i något stationsmontage. Då ritaren så småningom vinner befordran till ingenjörssistent, bör han på så sätt äga de bästa kvalifikationer att på egen hand sköta stationshyggnader. Även borde han lämpligen kunna tagas i bruk ej endast för nybyggnader utan även för stationernas underhåll. Likaså torde behov av dylika ingenjörssistenter förefinnas å konstruktionsavdelningen samt även å linjebyggnader.

Vad antalet ordinarie platser beträffar, avser telegrafstyrelsen att föreslå, att de sju i tjänsten äldsta av konstruktionsavdelningens tretton ritare snarast böra vinna dylika platser på det sätt, att i telegrafverkets stat för år 1919 skulle upptagas 2 ingenjörssistentbefattningar och 5 ritarbefattningar. De sju äldsta av avdelningens ritare äro antagna i telegrafverkets tjänst vid följande tider: 1 i januari 1904, 1 i juni 1907, 1 i september 1910, 1 i oktober 1911, 1 i januari 1912, 1 i januari 1914 och 1 i november 1914. Vad de övriga 6 ritarna beträffar, bör flertalet av dem kunna antagas till extra ordinarie.

Avlöningen till ingenjörssistent föreslår styrelsen till samma belopp som för kontrollör av andra lönegraden och för ritare till samma belopp som för assistent.

För egen del får kommissionen anföra, att kommissionen, därest det befines lämpligt att å ordinarie stat uppföra avlöningar till ifrågasvarande kategorier av befattningshavare, ritare och ingenjörsassistent, icke har något att erinra emot att avlöningarna bestämmas till samma belopp som för respektive assistent och kontrollör av 2:a lönegraden. Avlöningarna skulle alltså bliva:

för ritare 2,500, 2,750, 3,000, 3,300, 3,600, 3,900 och 4,300 kronor samt

för ingenjörsassistent 3,900, 4,300, 4,700, 5,100 och 5,500 kronor.

Byrå-
tjänstemän.

Byråtjänstemännen hos telegrafstyrelsen äro uppdelade i två grupper, en lägre och en högre. Till den lägre gruppen räknas huvudkassör, notarie, ombudsman, revisor och statistiker samt till den högre sekreterare, kamrerare, sekreterare och aktuarie, byråingenjör, förrådsintendent, byråkontrollör samt föreståndare för telegrafverkets undervisningsanstalt. För den lägre gruppen utgöra avlöningarna för närvarande 3,400, 3,800, 4,200, 4,600, 5,000, 5,500, och 6,000 kronor samt för den högre gruppen 4,600, 5,000, 5,500, 6,000, 6,500 och 7,000 kronor. För båda grupperna inträda de tre första avlöningsförhöjningarna efter tvåårsperioder och de övriga efter treårsperioder, så att slutavlöningen uppnås inom den lägre gruppen efter femton och inom den högre gruppen efter tolv år.

Av dessa båda grupper anser kommissionen den lägre, notariegruppen, böra i avlöningshänseende likställas med motsvarande befattningshavare vid de övriga verken, nämligen notariegrupperna i järnvägsstyrelsen och generalpoststyrelsen. De sammanlagda avlöningsbeloppen för notariegrupperna i sistnämnda två styrelser skulle enligt kommissionens förslag bliva: i järnvägsstyrelsen lägst 5,460 kronor och högst 6,400 kronor samt i generalpoststyrelsen lägst 5,150 kronor och högst 6,450 kronor. Inom båda dessa grupper skulle slutavlöningen såsom för närvarande uppnås efter nio år.

På grund av de skilda konstruktionerna i avlöningsskalorna för statens järnvägar, postverket och telegrafverket har det visat sig omöjligt att på detta stadium av kommissionens arbete uppnå full överensstämmelse med avseende å avlöningarna till nu ifrågasvarande tjänstemannagrupper. Enligt kommissionens mening böra emellertid de sammanlagda slutavlöningarna för dessa grupper uppgå till ungefär samma belopp. Vidare har kommissionen ansett, att den skillnad beträffande tiden för slutavlöningens intjänande, som förefinnes inom förevarande tjänste-

mannagrupper vid de tre verken, redan nu bör undanröjas, så att nämnda tid jämväl för notariegruppen vid telegrafverket blir bestämd till nio år.

I enlighet härmed har kommissionen ansett, att den fasta avlöningen för notariegruppen vid telegrafverket bör bestämmas till 4,700, 5,100, 5,500 och 6,000 kronor eller enahanda belopp, som av kommissionen föreslagits för notariegruppen i postverket. Med inräknande av dyrortstillägg skulle sålunda den sammanlagda avlöningen för ifrågasvarande telegraftjänstemän komma att utgöra lägst 5,150 kronor och högst 6,450 kronor.

Av vad kommissionen anfört framgår, att kommissionen med hänsyn till den slutavlöning, som ansetts böra tillkomma notariegruppen vid statens järnvägar och postverket, funnit sig förhindrad att föreslå någon höjning av slutavlöningen för notariegruppen vid telegrafverket. Härvid är ock att märka, att slutavlöningen för sistnämnda befattningshavare på sin tid sattes jämförelsevis hög, beroende på — såsom framgår av den inledande redogörelsen för de senaste regleringarna av avlöningarna för byråttjänstemännen — den av 1907 års riksdag fastställda gemensamma avlöningsskalan för såväl den nuvarande notariegruppen som de befattningshavare, vilka sedermera kommo att tillhöra den högre byråttjänstemannagruppen inom telegrafstyrelsen. Det torde emellertid böra uppmärksammas, att en byråttjänsteman av lägre graden, som redan uppnått slutavlöningen, i varje fall skulle genom tillkomsten av dyrortstillägg komma att erhålla en förbättring i sina avlöningsförmåner med 450 kronor.

Den högre byråttjänstemannagruppen, sekreterargruppen, är närmast att jämföra med sekreterargruppen inom järnvägsstyrelsen och generalpoststyrelsen. För sekreterargruppen i järnvägsstyrelsen skulle den sammanlagda avlöningen enligt kommissionens förslag komma att uppgå till lägst 6,720 kronor och högst 7,980 kronor och för motsvarande grupp i postverket till lägst 6,950 kronor och högst 7,950 kronor. Slutavlöningen skulle av berörda järnvägspersonal komma att uppnås efter nio år och av tjänstemän inom sekreterargruppen i postverket efter sex år.

Såsom nyss nämnts utgör tiden för slutavlöningens intjänande för sekreterargruppen vid telegrafverket för närvarande tolv år. Denna tid har kommissionen ansett böra nedbringas till överensstämmelse med motsvarande tid för sekreterargruppen vid statens järnvägar eller sålunda till nio år; och har kommissionen ansett, att avlöningsbeloppen för den högre byråttjänstemannagruppen vid telegrafverket böra bestämmas till 6,000, 6,500, 7,000 och 7,500 kronor, vilken slutavlöning alltså skulle uppnås efter nio år. Med inräknande av dyrortstillägg skulle

den sammanlagda avlöningen komma att uppgå till lägst 6,450 kronor och högst 7,950 kronor.

Professor och
byråchef.

För *professor* och för *byråchef* äro avlöningsbeloppen för närvarande bestämda för den förre till 7,500 och 8,000 kronor samt för den senare till 8,000, 8,500 och 9,000 kronor. Beträffande båda dessa kategorier har kommissionen tänkt sig en uppflyttning med en avlöningsklass, varigenom avlöningarna skulle komma att utgöra för professor 8,000, och 8,500 kronor samt för byråchef 8,500, 9,000 och 9,500 kronor. Vad särskilt angår byråchef, skulle denna befattning liksom samma befattning vid postverket, med inberäkning av dyrortstillägg enligt kommissionens förslag, komma att i avlöningshänseende så nära som möjligt likställas med byråchefsbefattningarna i järnvägsstyrelsen. Samtliga avlöningsförmånerna i begynnelse- och slutavlöning skulle nämligen bliva för byråchef vid statens järnvägar 9,000 och 9,900 kronor samt för byråchef vid såväl postverket som telegrafverket 8,950 och 9,950 kronor.»

Departement-
chefen.

Telegrafstyrelsen har i sitt utlåtande gjort den anmärkningen emot kommissionens förslag beträffande vaktmästarna hos styrelsen, att likställigheten mellan nämnda tjänstemän och den lägre linjepersonalen icke borde vidtagas på sådant sätt, att samtliga vaktmästare under hela sin tjänstetid skulle avlönas såsom stationsbiträden. utan att det vore riktigare att bereda de äldsta vaktmästarna tillfälle att vinna befordran såsom stationsförmän, och har styrelsen i enlighet härmed föreslagit, att de nuvarande vaktmästarbefattningarna ersättas med stationsbiträdes- och stationsförmansbefattningar.

Detta telegrafstyrelsens förslag har jag icke kunnat biträda. Förslaget, som icke torde avse att innebära någon förändring av de arbetsuppgifter, som skulle påvila de nuvarande innehavarna av vaktmästarbefattningarna, skulle nämligen, därest det genomfördes, komma att medföra, att ifrågavarande befattningshavare i telegrafstyrelsen skulle erhålla en i flera hänseenden annan ställning än motsvarande befattningshavare vid de övriga närstående verken. Jag anser därför, att den nuvarande vaktmästarkategorin bör vid den provisoriska löneordningen bibehållas oförändrad inom styrelsen.

Telegrafverkets kvinnliga kontorspersonals förening har i sitt yttrande framställt yrkande om en uppdelning av den nuvarande kvinnliga kontorsskrivargruppen i två lönegrader, och telegrafstyrelsen har i sitt utlåtande förklarat sig icke hava något att erinra emot en dylik

uppdelning. För egen del är jag jämväl principiellt böjd för en uppdelning av ifrågavarande befattningsgrupp, varigenom de kontorsskrivare, som hava sig pålagt högre kvalificerat arbete än de övriga inom samma tjänstekategori, komme att i avlöningshänseende intaga en förmånligare ställning än dessa. Emellertid har jag icke för närvarande ansett mig kunna avgiva förslag därom. En uppdelning av kontorsskrivargruppen vid telegrafverket torde rämligen tilläventyrs böra ses i samband med frågan om ett mera allmänt ordnande av avlönings- och tjänsteförhållanden för kvinnliga befattningshavare i motsvarande tjänsteställning i statsförvaltningen, för vilket ändamål, bland annat, närmare utredning synes önskvärd beträffande förhållandet mellan ifrågavarande befattningshavare vid kommunikationsverken och motsvarande tjänsthavare vid de centrala verken i fråga om det påvilande arbetets art och omfattning.

Beträffande den kvinnliga föreståndaren för katalogexpeditionen har telegrafstyrelsen framhållit, att det med befattningen förenade arbetet numera vore betydligt utvidgat och krävande samt att den underställda personalen vore ganska stor, och har styrelsen därför ifrågasatt, att avlöningen borde bestämmas till högre belopp än kommissionen föreslagit. Motsvarande framställning har gjorts av kvinnliga telegrafpersonalens förening. Då föreståndarens för katalogexpeditionen arbete synes vara av omfattande och ganska kvalificerad art, har jag ansett mig böra biträda det av styrelsen och nyssnämnda förening framförda önskemålet, mot vilket kommissionen under hand förklarar sig ej hava något att erinra. Avlöningsbeloppen för ifrågavarande befattningshavare, för vilken jag i enlighet med telegrafstyrelsens hemställan vill föreslå den ändrade benämningen »katalogredaktör», torde böra bestämmas till 2,500, 2,800 och 3,100 kronor, varigenom slutavlöningarna för denna befattningshavare och för telegrafist av 1:a lönegraden skulle komma att sammanfalla.

Emot förslaget om inrättande inom styrelsen av befattningar såsom ritare och ingenjörsassistent har jag intet att erinra. Avlöningsbeloppen för ritare torde, i enlighet med vad jag tidigare anfört beträffande avlöning till assistent av 2:a lönegraden, böra bestämmas till 2,500, 2,800, 3,100, 3,500, 3,900 och 4,300 kronor.

Telegrafstyrelsen har ifrågasatt, att byråtjänstemännen, för undvikande av ändringar i avlöningsreglementet vid ökning av antalet befattningshavare inom den högre graden, borde i reglementet benämnas »byråtjänstemän av högre grad» och »byråtjänstemän av lägre

grad» i stället för att nu de förras tjänstetitlar uppräknas och de senare benämnas »övrige byråtjänstemän».

Denna tanke har jag ansett mig böra upptaga. Då emellertid särskilt benämningen »byråtjänsteman av lägre grad» icke synes mig tillräckligt tydligt beteckna tjänstens karaktär, helst som en förväxling möjligen skulle kunna äga rum med tjänstemän av lägre grad, d. v. s. tjänstemän utan högre kvalifikation, vid vissa andra verk, har jag ansett de två byråtjänstemannagrupperna böra benämnas byråtjänsteman av 1:a lönegraden och byråtjänsteman av 2:a lönegraden.

Mot kommissionens förslag i övrigt beträffande befattningshavare i telegrafstyrelsen finner jag under förhandenvarande förhållanden icke anledning till erinran.

Verkstads-
chefen och
generaldirek-
tören.

Från vad jag tidigare anfört vid anmälan av frågan om reglering av löneförhållandena vid statens järnvägar ber jag att här få erinra, att jag icke nu ansett mig kunna tillstyrka någon förhöjning i de avlöningar, som utgå till verkstadschefen samt till generaldirektören och chefen för telegrafverket.

Tablå över
nuvarande
och föreslagna
avlöningar.

Av en tablå, vilken torde böra såsom bilaga fogas till protokollet i detta ärende, framgå beloppen av nuvarande och föreslagna begynnelse- och slutavlöningar för personalen vid telegrafverket å billigaste och dyraste ort.

Reglering av
arvodet till
telegraf-
inspektör.

Vid telegrafverket äro för närvarande fyra tjänstemän förordnade såsom telegrafinspektörer. Dessa befattningshavare, vilka under tiden för förordnandet få avstå de med deras ordinarie befattningar förenade tjänstgöringspenningar eller, i förekommande fall, uppboordsprovision, åtnjuta, jämte lönen vid den ordinarie befattningen, i stat särskilt upptagna arvoden, vilka betraktas såsom tjänstgöringspenningar.

I förutnämnda skrivelse av den 22 februari 1918 till 1915 års kommission har telegrafstyrelsen meddelat, att styrelsen hade för avsikt att hos Kungl. Maj:t göra framställning om viss förändring i sättet för avlönande av telegrafinspektörerna. Styrelsen har därom anfört följande:

Telegraf-
styrelsen.

»På grund av telegrafverkets egenskap av tekniskt trafikverk har det varit nödvändigt att uppdelat den lokala förvaltningen på två olika avdelningar: en *linjeavdelning* för de tekniska arbetena samt en *trafikavdelning* för det direkta arbetet med stationernas och linjernas utnyttjande för trafik samt därav föranleda mellanhavanden mellan telegrafverket och allmänheten. Såsom distriktsmyndigheter vid dessa båda olika avdelningar äro närmast under telegrafstyrelsen anställda sju

linjedirektörer vid linjeavdelningen samt fyra telegrafinspektörer vid trafikavdelningen. I sitt förhållande till telegrafstyrelsen äro dessa båda slag av distriktsmyndigheter jämställda; båda hava nämligen att dels i enlighet med givna instruktioner självständigt avgöra vissa ärenden och dels verkställa de utredningar samt taga initiativ till och väcka förslag om de förändringar berörande linje- respektive trafikavdelningen inom distriktet, vartill förhållandena kunna giva anledning. Skillnaden mellan de båda myndigheterna ligger sålunda uteslutande i de olika fälten för deras verksamhet.

Såsom distriktsmyndighet vid linjeavdelningen åligger det linjedirektören att planlägga och efter telegrafstyrelsens beslut verkställa nyanläggningar av stationer, nät och ledningar, att ansvara för underhållet av stationer och ledningar samt att för övrigt hava tillsyn över att alla för trafiken erforderliga tekniska anordningar befinna sig i fullgott skick. Linjedirektören utövar förmanskap över den speciellt till linjeavdelningen hörande personalen ävensom över föreståndarna för telegraf- och centraltelefonstationerna inom distriktet, i den mån dessa hava sig anförtrott att ombesörja underhålls- och nyanläggningsarbeten inom sina stationsområden.

Telegrafinspektörerna åter hava sig ålagt arbetet med telegraf- och telefontrafikens ordnande samt tillsynen av den administrativa förvaltningen vid stationerna. Telegrafinspektörerna hava sålunda att självständigt bestämma rörande korrespondensens dirigering å de olika trafikvägarna, att uppgöra förslag till sådan fördelning och eventuellt tidsindelning mellan stationerna av de tillgängliga ledningarna, att ledningarna bliva på det för trafikbehovet lämpligaste och ekonomiskt mest fördelaktiga sätt utnyttjade, samt att väcka förslag rörande de nya ledningar, som kunna vara för trafiken behövlige. Vidare hava telegrafinspektörerna sig pålagt ansvaret för att personalbesättningen å stationerna hålles lämpligt avvägd i förhållande till trafiken och skola således för telegrafstyrelsen föreslå de ändringar i arbetsstyrkan, vartill trafikens fluktuationer kunna giva anledning. Såsom kontrollerande myndighet rörande den administrativa förvaltningen vid stationerna skola telegrafinspektörerna vidare verkställa kassainventering och inspektion av stationernas räkenskaper samt för övrigt hava tillsyn över att stationernas bokföring och medelredovisning sker med ordentlighet och i enlighet med gällande bestämmelser. Vidare hava telegrafinspektörerna att bestämma rörande anskaffning och kasserande av stationsinventarierna å stationerna samt genom inspektion kontrollera, att dessa inventarier befinna sig i komplett och tillfredsställande skick.

I fråga om förhållandet till personalen har telegrafinspektören chefskap över all vid stationerna anställd personal, vad angår föreståndarna för telegraf- och centraltelefonstationerna dock icke i fråga om den del av deras verksamhet, som faller inom linjeförvaltningens område. Beträffande sättet för personalens anställning gäller, att centraltelefonstationernas personal anställas av telegrafstyrelsen på förslag av telegrafinspektören, varemot telegrafinspektör självständigt bestämmer rörande såväl antagande som avskedande av föreståndare och annan personal vid de under centralstationerna lydande växelstationerna ävensom inom vissa gränser bestämmer avlöningen för föreståndare och personal vid dessa stationer.

Från telegrafinspektörernas chefskap äro undantagna de fyra huvudstationerna Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall, vilka förestås av direkt under telegrafstyrelsen lydande telegraf- eller telefondirektörer, som i tillämpliga delar hava telegrafinspektörs befogenhet inom sina stationsområden.

I och med ikraftträdandet år 1916 av gällande telefonreglemente hava telegrafinspektörerna utöver ovan nämnda åligganden fått sig ytterligare arbete pålagt därigenom, att åt dem uppdragits vissa av de förändrade abonnemangsvillkoren föranledda bestyr med telefonabonnemangsrörelsen. I stället för att förut abonnemangsvgifterna utgått med visst för varje ort bestämt belopp, oberoende av huruvida trafiken från apparaten varit stor eller liten, utgår numera abonnemangsvgiften med olika belopp allt eftersom samtalsfrekvensen är större eller mindre. För utvärderande av samtalsfrekvensen måste räkning av abonnenternas samtal under vissa tidsperioder äga rum. Överinseendet över att denna samtalsräkning bliver på ett tillfredsställande och betryggande sätt ordnad har överlämnats åt telegrafinspektörerna.

Oavsett att på så sätt nytt arbete pålagts telegrafinspektörerna, har jämväl deras ursprungliga arbete med övervakandet av trafiken och kontrollen över den administrativa förvaltningen avsevärt ökat, sedan nu gällande avlöningsreglemente år 1907 fastställdes. Under den tid, som sedan dess förflutit, har nämligen såväl trafik som ledningsnät avsevärt tillväxt, vilket givetvis måst draga med sig en betydlig ökning av såväl personalen som räknings- och redovisningsrörelsen. Huru stor denna ökning i själva verket varit belyses av nedanstående tabell över uppbörden av telegraf- och telefonmedel inom riket, antalet vid trafikavdelningen sysselsatt personal, antalet växeltelefonstationer, antalet telefonapparater, antalet rikssamtalsperioder samt längden av telegrafverkets riks- och landsledningar vid ingången av år 1908 och år 1917.

År	Uppbörd av telegraf och telefonavgifter	Antal till trafikavdelningen hörande personal	Antal växeltelefonstationer	Antal telefonapparater	Antal rikssamtalsperioder	Sammanlagd längd av riks- och landsledningar
1908	11,574,465	3,042	1,472	102,094	12,911,168	98,362
1917	29,038,937	5,204	2,358	207,281	35,649,739	180,446

Givet är, att den utveckling, varom dessa siffror bära vittne, måste medföra vidgade krav på den person, som har sig ålagt att sörja för att trafikförhållandena bliva på för allmänheten bästa sätt ordnade, liksom det ock är självklart, att ju större omfattning trafik och ledningsnät erhåller, av ju större såväl direkt som indirekt ekonomisk betydelse för telegrafverket bliver det, att persona- och ledningsdispositionerna äro i allo väl avvägda och ändamålsenliga. Det torde i själva verket icke kunna bestridas, att med den utveckling, särskilt telefont nätet och telefontrafiken nu nått, telegrafinspektörernas befattningar såväl med avseende på arbetets omfattning som den ekonomiska betydelsen av arbetets rätta skötsel kunna fullt jämföras med linjedirektörernas. Under sådana förhållanden kan det ej anses annat än befogat, att dessa tjänstemän jämväl i avlöningshänseende göras likställda.

Arvodet till telegrafinspektör, varom stadgas i avlöningsreglementet § 3 mom. 4, har under senare åren varit i driftkostnadsstaten bestämt till 3,500 kronor för inspektör med omkring 10 års förordnande såsom sådan samt till 2,500 kronor för övriga inspektörer. Därjämte uppbära inspektörerna lön å sin ordinarie befattning:

för närvarande äro tre av inspektörerna kommissarier av 1:sta lönegraden samt den fjärde byråtjänsteman. För att uppnå full likställighet i avlöning mellan telegrafinspektör och linjedirektör, synes lämpligen böra bestämmas, att telegrafinspektör skall under tiden för förordnandet uppbära arvode till belopp motsvarande avlöningen jämte dyrortstillägg för linjedirektör men i stället frånträda honom enligt stat tillkommande avlöning å den ordinarie tjänst, som han innehar, vilken avlöning efter omständigheterna uppbäres av den, som bestrider samma tjänst, eller ock besparas telegrafverket. Ytterligare torde i § 6 mom. 3 av avlöningsreglementet böra efter 'verkstadsdirektören' inskjutas orden 'eller telegrafinspektör'.»

Kommissionen har i denna fråga anfört följande:

Kommis-
sionen.

»Enär vad telegrafstyrelsen sålunda anfört synes giva vid handen, att telegrafinspektörerna i fråga om vikten och omfattningen av deras arbete kunna vara att jämföra med linjedirektörerna, har kommissionen icke haft något att erinra emot, att telegrafinspektör, på sätt telegrafstyrelsen hemställt, må, mot avstående av den med hans ordinarie tjänst förenade avlöning, åtnjuta arvode till belopp, motsvarande de linjedirektör tillkommande sammanlagda avlöningsförmåner. De till telegrafinspektör utgående arvoden, i vilka sålunda i förekommande fall böra inberäknas belopp motsvarande dyrortstillägg, torde såsom hittills böra särskilt upptagas i telegrafverkets avlöningsstat.

Därest nyssnämnda förändring i fråga om telegrafinspektörernas avlöning blir genomförd, synes, såsom telegrafstyrelsen jämväl anfört, en ändring böra vidtagas i § 6 mom. 3 i avlöningsreglementet, varigenom åt Kungl. Maj:tt överlämnas att i de fall, då telegrafinspektör beviljats ledighet och vikarie förordnats, pröva, huru stor del av telegrafinspektörens arvode må till vikarien avstås.»

För egen del har jag intet att invända emot att arvodet till telegrafinspektör må utgå på sätt kommissionen sålunda tillstyrkt.

Departa-
mentschefen.

Personalen vid telegrafverket är icke underkastad den civila pensionslagen, utan gälla i pensionshänseende vissa i § 7 i avlöningsreglementet införda bestämmelser.

Pensionsun-
derlag.

Nuvarande
bestämmel-
ser.

Såsom redan förut blivit omnämnt, utgå pensionerna efter fasta, för de olika tjänstemannagrupperna bestämda pensionsunderlag. Dessa pensionsunderlag beräknas för närvarande för de ordinarie befattningshavarna till följande belopp:

5,600 kronor för	byråchef och professor;
5,000	linjedirektör, telefondirektör och telegrafdirektör av 1:a lönegraden;
4,600	sekreterare, kamrerare, sekreterare och aktuarie, byråingenjör, förrådsintendent, byråkontrollör, föreståndare för undervisningsanstalten och telegrafdirektör av 2:a lönegraden;

4,200	kronor	för	kommissarie av 1:a lönegraden;
4,000	»	»	linjeingenjör och verkstadsingenjör;
3,900	»	»	övriga byrå tjänstemän och kontorschef vid verkstaden;
3,600	»	»	kommissarie av 2:a lönegraden, radiokommissarie, kontrollör av 1:a lönegraden och inköpschef vid verkstaden;
3,300	»	»	kommissarie av 3:e lönegraden och kontrollör av 2:a lönegraden;
3,000	»	»	» 4:e » » ;
2,700	»	»	assistent och materialförvallare vid verkstaden;
2,500	»	»	verkmästare vid verkstaden;
2,300	»	»	förrådsbokhållare;
1,900	»	»	linjemästare;
1,800	»	»	kommissarie av 5:e lönegraden;
1,600	»	»	» 6:e » » och föreståndare för katalogexpeditionen;
1,500	»	»	kommissarie av 7:e lönegraden, telegrafist, vaktföreståndare, kassör av 1:a lönegraden och radiotelegrafist;
1,400	»	»	kontorsskrivare och lufjeförman;
1,300	»	»	kassör av 2:a lönegraden;
1,200	»	»	bokhållare, reparatör och stationsförman;
1,000	»	»	interurbantefonist, stationsbiträde och vaktmästare.

Kommissionen.

Kommissionen anför i fråga om pensionsunderlagen följande:

»Efter ett genomförande av de avlöningsförbättringar, som kommissionen i det föregående föreslagit, skulle enligt kommissionens förmenande de nuvarande pensionerna i förhållande till de avlöningsförmåner, vederbörande tjänstemän skulle komma att erhålla, bli va väl låga. Kommissionen har därför ansett sig böra föreslå en genomgående höjning av förutnämnda pensionsunderlag.

Vid beräkning av beloppen för dessa pensionsunderlag har kommissionen, såvitt angår de lägsta manliga befattningshavarna, stationsbiträden och vaktmästare, utgått ifrån en jämförelse med de pensioner, som skulle tillkomma de obefordrade manliga befattningshavarna av lägre grad vid postverket. I anslutning härtill har kommissionen ansett pensionsunderlaget för stationsbiträden och vaktmästare samt de med dem i pensionshänseende nu likställda interurbantefonisterna vid telegrafverket böra bestämmas till 1,350 kronor.

Den likställighet i avlöningshänseende, som enligt kommissionens förslag skulle komma att råda mellan kontorsskrivare och bokhållare, torde böra medföra, att den sistnämnda kategorin även i pensionshänseende jämföras med kontorsskrivare, och har kommissionen ansett pensionsunderlaget böra bestämmas till 1,550 kronor eller samma belopp, som kommissionen föreslagit såsom pensionsunderlag för kvinnligt biträde vid postverket. Enahanda pensionsunderlag bör även tillkomma kassör av 2:a lönegraden, vilken befattningshavare i pensionshänseende för närvarande intager en mellanställning mellan kontorsskrivare och bokhållare.

För övriga ordinarie befattningshavare vid telegrafverket har

kommissionen ansett en förhöjning i pensionsunderlagen böra äga rum med 250 kronor.

Därvid bör emellertid iakttagas, att linjeförman, vilken tjänstehavare enligt kommissionens avlöningsförslag skulle jämfästas med radiotelegrafist, i pensionshänseende bör beredas samma förmåner som sistnämnda befattningshavare.

Slutligen böra innehavare av de nyinrättade befattningarna ingenjörsassistent och ritare i pensionshänseende likställas med resp. kontrollör av 2:a lönegraden och assistent.

Pensionsunderlagen skulle sålunda enligt kommissionens mening för de ordinarie befattningshavarna vid telegrafverket böra bestämmas till följande belopp:

5,850	kronor för	byråchef och professor;
5,250	»	» linjeförman, telefondirektör och telegrafdirektör av 1:a lönegraden;
4,850	»	» sekreterare, kamrerare, sekreterare och aktuarie, byråingenjör förrådsintendent, byråkontrollör, föreståndare för undervisningsanstalten och telegrafdirektör av 2:a lönegraden;
4,450	»	» kommissarie av 1:a lönegraden;
4,250	»	» linjingenjör och verkstadsingenjör;
4,150	»	» övriga byråtjänstemän och kontorschef vid verkstaden;
3,850	»	» kommissarie av 2:a lönegraden, radiokommissarie, kontrollör av 1:a lönegraden och inköpschef vid verkstaden;
3,550	»	» ingenjörsassistent, kommissarie av 3:e lönegraden och kontrollör av 2:a lönegraden;
3,250	»	» kommissarie av 4:e lönegraden;
2,950	»	» ritare, assistent och materialförvaltare vid verkstaden;
2,750	»	» verkmästare vid verkstaden;
2,550	»	» förrådsbokhållare;
2,150	»	» linjemästare;
2,050	»	» kommissarie av 5:e lönegraden;
1,850	»	» » » 6:e » » och föreståndare för katalogexpeditionen;
1,750	»	» » » 7:e » » , telegrafist, vaktföreståndare, kassör av 1:a lönegraden, radiotelegrafist och linjeförman;
1,550	»	» kontorsskrivare, kassör av 2:a lönegraden och bokhållare;
1,450	»	» reparatör och stationsförman;
1,350	»	» interurbantefonist, stationsbiträde och vaktmästare.»

Kommissionens förslag beträffande pensionsunderlagen har jag ansett mig böra tillstyrka.

Departementschefen.

Telegrafstyrelsen har i sitt utlåtande över kommissionens förslag med anledning av den av styrelsen ifrågasatta uppdelningen av assistent- och telegrafistgrupperna föreslagit, att å ena sidan assistent av de båda lönegraderna och å andra sidan telegrafist av 1:a och 2:a lönegraderna måtte tillvidare bliva i pensionshänseende likställda. För egen del ansluter jag mig härtill. Någon förändring i det av kommissionen framlagda förslaget till ändring av § 7 i avlöningsreglementet torde icke behöva föranledas därav.

Övriga ändringar i avlöningsreglementet.

§ 3 mom. 2:o och § 18.

De av mig sålunda förordade ändringar och tillägg föranleda vissa förändringar i det utav kommissionen avgivna förslag till ändringar av själva bestämmelserna i avlöningsreglementet. I samband därmed ber jag få nämna, att jag, efter framställning av telegrafstyrelsen, ansett mig böra vidtaga några mindre jämkningar i den fördelning av vissa avlöningsbelopp i lön och tjänstgöringspenningar, som framgår av kommissionens förslag till ändrad lydelse av § 3 mom. 2:o i reglementet. Likaledes ber jag särskilt få erinra, att efter den av mig förordade uppdelningen av assistent- och telegrafistgrupperna i två lönegrader § 18 i reglementet bör upphävas.

§ 4 mom. 1:o.

Telegrafstyrelsen har emellertid ifrågasatt ännu en ändring i kommissionens förslag rörande avlöningsreglementet, nämligen beträffande sättet för de icke provisionsberättigade befattningshavarnas omnämnande i § 4 mom. 1:o samt i de vid avlöningsreglementet fogade allmänna grunder till avlöningsförhöjning för ifrågavarande tjänstemän. För närvarande äro de olika tjänsterna hänfödda till underavdelningarna »inom styrelsen», »vid linjedistriktet», »vid stationerna» och »vid verkstaden». Styrelsen har nu, av skäl som i dess utlåtande närmare angivas, förklarat sig anse, att tjänstemännen böra i avlöningsreglementet upptagas i en enda följd, och har styrelsen i ett förslag till ändring av reglementet i nu ifrågavarande delar ävensom i sitt förslag till stat för driftkostnader låtit denna mening komma till tillämpning.

Telegrafstyrelsens förslag härutinnan har jag ansett mig böra tillmötesgå, när en sådan förändring skulle medföra den praktiska innebörden, att en och samma befattning därigenom skulle behöva upptagas allenast en gång, under det att för närvarande vissa befattningar uppräknas flera gånger.

Jag ber emellertid få göra det uttalandet, att förändringen utslutande måste anses hava karaktär av en lämplighetsåtgärd och att förändringens genomförande icke får i någon mån åberopas emot ett eventuellt införande av något nytt system för avlöande av telegrafpersonalen, t. ex. genom att bestämma särskilda avlöningsskalor för styrelsens personal och för övriga tjänstemän inom verket.

I sammanhang med nyssberörda fråga har telegrafstyrelsen erinrat om, att då styrelsen, med användande av redan förefintlig befogenhet härutinnan, förflyttar en tjänsteman från en ort till en annan, utan att tjänstemannen därom gjort framställning, skall dylik befattningshavare äga uppbära ersättning för flyttningskostnaden med belopp, som av Kungl. Maj:t bestämmes, och har styrelsen ifrågasatt, huruvida det fort-

farande kunde anses nödigt, att fråga om utbetalande av flyttningsersättning i dylikt fall skulle underställas Kungl. Maj:t eller om ej dylika frågor kunde slutligen avgöras av styrelsen själv. Då emellertid för närvarande icke förefinnas några närmare bestämmelser om de kostnader, som skola ersättas, samt 1915 års kommission lär hava under prövning frågan om gemensamma bestämmelser i detta ämne för bland annat kommunikationsverken, synes det mig vara lämpligast, att rätten att slutligen avgöra frågan om utbetalande av flyttningsersättning i nyss angivna fall fortfarande förbehålles Kungl. Maj:t.

Såsom jag redan nämnt, är det min avsikt att föreslå vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket i ämnen, som icke blivit av 1915 års kommission berörda i dess betänkande.

Till en början ber jag då att få erinra om det av mig i det föregående antydda, vid anmälan av frågan om reglering av löneförhållandena vid statens järnvägar närmare utvecklade förslaget, att möjlighet skulle beredas för Kungl. Maj:t att ej blott, såsom redan för närvarande kan ske, för förvärvande utan även för bibehållande i tjänst av viss särskilt kvalificerad person tilldela denne en för befattningen förekommande högre avlöning än han enligt de allmänna bestämmelserna skulle äga uppbära. För vinnande av nämnda ändamål beträffande telegrafverket bör § 4 mom. 4:o i avlöningsreglementet givas en i viss mån förändrad och vidare avfattning. § 4 mom. 4:o.

I § 6 mom. 8:o är för närvarande stadgat, bland annat, att det skall ankomma på telegrafstyrelsens prövning, huruvida vid förordnande å annan ort än placeringsorten den vikarierande bör tilldelas traktamente, motsvarande högst en femtedel av det vid resor enligt rese-reglementet tjänstemannen tillkommande dagtraktamente. Motsvarande bestämmelse förefinnes även i avlöningsreglementet för tjänstemän vid postverket. § 6 mom. 8:o.

Enär ifrågavarande begränsning av traktamentet visat sig vara alltför snäv, har jag tidigare i dag föreslagit, att sistnämnda bestämmelse måtte för postverkets vidkommande ändras på sådant sätt, att det skulle ankomma på generalpoststyrelsens prövning, huruvida tjänstemän vid förordnande av nyss angiven beskaffenhet må åtnjuta traktamente enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser. Enahanda skäl torde böra

föranleda en liknande omarbetning av förevarande bestämmelse i avlöningsreglementet för telegrafverkets tjänstemän.

§ 14.

Enligt bestämmelse i § 14 i avlöningsreglementet må kassör å linjedistriktstyrelse och vid verkstaden komma i åtnjutande av felräkningspenningar med 200 kronor för år räknat.

Telegrafstyrelsen har nu i sitt utlåtande, under hänvisning till den betydliga ökningen i nämnda institutioners kassor, ifrågasatt, att felräkningspenningar måtte tillkomma ifrågavarande kassörer med ett till 400 kronor förhöjt årligt belopp.

Häremot har jag intet att invända.

Telegrafstyrelsen har ävenledes framhållit, att vissa ändringar påkallades i avlöningsreglementet bland annat för att bringa detsamma i överensstämmelse med olycksfallsförsäkringslagen. Dessa ändringar har jag emellertid ansett böra tillsvidare anstå, helst som motsvarande ändringar torde böra vidtagas jämväl i avlöningsbestämmelserna för vissa andra närstående verk.

Beträffande grunder för erforderliga övergångsbestämmelser samt tiden för lönereglernas ikraftträdande tillåter jag mig att hänvisa till vad jag tidigare i dag vid anmälan av frågan om reglering av löneförhållandena för statsbanepersonalen därom anfört. Vid meddelande av övergångsbestämmelser torde även böra beaktas vad telegrafstyrelsen anfört i fråga om fortsatt beredande av en undantagsställning för de assistenter, som vunnit inträde i telegrafverket före år 1908.

Under återropande av vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels, med upphävande av bestämmelsen i § 18 i gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid telegrafverket, besluta sådan ändring av nämnda reglemente, som framgår av bifogade förslag till kungörelse i ämnet;

dels ock medgiva, att Kungl. Maj:t må, i huvudsaklig överensstämmelse med de av mig omnämnda grunder, utfärda nödiga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition i ämnet avlätas till riksdagen av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Fredric Hawerman.

Bilaga.

Förslag

till

nådig kungörelse angående vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907.

§ 3.

1:o) Till

kronor.

2:o) Till *icke provisionsberättigad tjänsteman* utgår avlöning enligt följande *avlöningskala* med däri angivna årliga belopp:

Klass	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa avlöning	Klass	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa avlöning
1	5,700	3,800	9,500	15	2,100	1,000	3,100
2	5,400	3,600	9,000	16	1,900	900	2,800
3	5,100	3,400	8,500	17	1,700	800	2,500
4	4,800	3,200	8,000	18	1,600	650	2,250
5	4,500	3,000	7,500	19	1,500	600	2,100
6	4,200	2,800	7,000	20	1,440	510	1,950
7	3,900	2,600	6,500	21	1,350	450	1,800
8	3,600	2,400	6,000	22	1,240	410	1,650
9	3,300	2,200	5,500	23	1,130	370	1,500
10	3,060	2,040	5,100	24	1,040	340	1,380
11	2,825	1,875	4,700	25	1,000	320	1,320
12	2,600	1,700	4,300	26	950	310	1,260
13	2,450	1,450	3,900				
14	2,250	1,250	3,500				

3:o) Till *provisionsberättigad tjänsteman* utgår, förutom den i § 5 bestämda uppbördsprovision, lön enligt följande *löneskala* med däri angivna årliga belopp:

Klass	Lön	Klass	Lön
1	5,000	9	2,600
2	4,600	10	2,400
3	4,200	11	2,200
4	3,800	12	2,000
5	3,400	13	1,800
6	3,200	14	1,650
7	3,000	15	1,500
8	2,800		

4:o) Såsom telegrafinspektör förordnad tjänsteman äger att, mot avstående av samtliga honom på den ordinarie tjänsten tillkommande avlöningsförmåner, uppbära arvode till belopp, som i staten för telegrafverkets driftkostnader angives.

5:o) Till — — — — — år.

§ 4.

1:o) Avlöning åtnjutes av *icke provisionsberättigad tjänsteman* enligt följande reglering:

	Lägsta avlöning		Högsta avlöning	
	Klass	Kronor	Klass	Kronor
Byråchef	3	8,500	1	9,500
Professor	4	8,000	3	8,500
Byråtjänstemän av 1:a lönegraden	8	6,000	5	7,500
» » 2:a »	11	4,700	8	6,000
Linjedirektör	6	7,000	3	8,500
Linjeingenjör	9	5,500	6	7,000
Verkstadsingenjör	9	5,500	6	7,000
Kontorschef	12	4,300	7	6,500
Inköpschef	12	4,300	8	6,000
Kontrollör av 1:a lönegraden	12	4,300	8	6,000
Radiokommissarie	12	4,300	8	6,000
Ingenjör-assistent	13	3,900	9	5,500
Kontrollör av 2:a lönegraden	13	3,900	9	5,500
Assistent » 1:a »	15	3,100	11	4,700
Materialförvaltare	16	2,800	12	4,300
Assistent av 2:a lönegraden	17	2,500	12	4,300
Ritäre	17	2,500	13	4,300
Förrädsbokhållare	17	2,500	13	3,900
Verkmästare	17	2,500	13	3,900
Linjemästare	20	1,950	15	3,100
Linjeförman	22	1,650	18	2,250
Radiotelegrafist	22	1,650	18	2,250
Reparatör av 1:a lönegraden	23	1,500	19	2,100
» » 2:a »	25	1,320	21	1,800
Stationsförman	25	1,320	21	1,800
Stationsbiträde	26	1,260	22	1,650
Vaktmästare hos telegrafstyrelsen	26	1,260	22	1,650
<i>Katalogredaktör</i>	17	2,500	15	3,100
<i>Telegrafist av 1:a lönegraden</i>	18	2,250	15	3,100
<i>Kassör » 1:a »</i>	21	1,800	16	2,800
<i>Telegrafist » 2:a »</i>	21	1,800	16	2,800
<i>Vakt/öreståndare</i>	21	1,800	16	2,800
<i>Kassör av 2:a lönegraden</i>	22	1,650	18	2,250
<i>Bokhållare</i>	23	1,500	19	2,100
<i>Kontorsskrivare</i>	23	1,500	19	2,100
<i>Rikstelefonist</i>	24	1,380	21	1,800

De — — — — — kronor.

Anm. De befattningar, som äro angivna med kursiv stil, äro avsedda att i regel innehavas av kvinnliga tjänstemän.

2:o) Lön åtnjutes av *provisionsberättigad tjänsteman* enligt följande reglering:

	Lägstal lön		Högsta lön	
	Klass	Kronor	Klass	Kronor
Telefondirektör	4	3,800	1	5,000
Telegrafdirektör av 1:a lönegraden				
» » 2:a »	5	3,400	2	4,600
Kommissarie » 1:a »	5	3,400	3	4,200
» » 2:a »	7	3,000	4	3,800
» » 3:e »	8	2,800	5	3,400
» » 4:e »	9	2,600	6	3,200
Kommissarie av 5:e lönegraden	15	1 500	10	2,400
» » 6:e »	15	1,500	12	2,000
» » 7:e »	15	1,500	13	1,800

Anm. De befattningar, som äro angivna med kursiv stil, äro avsedda att i regel innehavas av kvinnliga tjänstemän.

3:o) Uppflyttning — — — — — klass.

4:o) Undantagsvis må, när telegrafverkets intressen så oundgängligen fordra, Kungl. Maj:t kunna, för förvärvande eller bibehållande i tjänst av särskilt kvalificerad person, tilldela befattningshavare avlöning eller lön efter högre klass än den, vartill han enligt förut angivna grunder eljest skulle vara berättigad, dock icke i något fall med högre belopp än som svarar mot den för befattningen bestämda slutavlöning eller slutlön; börande varje sådant undantag ävensom skälen för det samma angivas i näst därefter avgivna statförslag.

5:o) Telegrafstyrelsen äger tilldela den, som konstitueras till reparatör av 1:a eller 2:a lönegraden eller till linjeförman, avlöning efter sådan för befattningen gällande avlöningsklass, att hans sammanlagda avlöningsförmåner för år räknat icke komma att understiga, utan motsvara eller, därest full motsvarighet ej kan ernås, så nära som möjligt överensstämja med den årsinkomst, han vid tiden för övergången på ordinarie stat skulle, om han i stället kvarstått såsom icke ordinarie, hava åtnjutit på grund av gällande prislister å avlöningar till arbetare vid telegrafverkets linjedistrikt.

Reparatör — — — — — i fråga.

§ 5.

Föreståndare för telegraf- eller centraltelefonstation äger uppbära provision å vid stationen influten uppbörd av telegramporto-, telefonabonnemangs- och inträdesavgifter samt telefonsamtalsavgifter med:

2 $\frac{1}{3}$ procent av den del av uppbörden, som ej för år överstiger 30,000 kronor;

1 procent av den del av uppbörden, som överstiger 30,000 men ej 100,000 kronor;

$\frac{1}{2}$ procent av den del av uppbörden, som överstiger 100,000 men ej 500,000 kronor; samt

$\frac{1}{10}$ procent av den del av uppbörden, som överstiger 500,000 kronor.

Provisionsbeloppet för år räknat må dock icke för någon stationsföreståndare understiga här nedan angivna belopp, vadan av provisionsanslaget må, utöver ovan angivna procentbelopp, utgå vad som till äventyrs erfordras för att fylla denna minimiprovision.

Minimiprovisionen utgör:

för telefondirektör		
» telegrafdirektör av 1:a lönegraden	}	2,400 kronor
» » » 2:a »		
» kommissarie » 1:a »	}	2,000 »
» » » 2:a »		
» » » 3:e »		1,800 »
» » » 4:e »		1,400 »
» kommissarie av 5:e lönegraden		900 »
» » » 6:e »		700 »
» » » 7:e »		600 »

§ 6.

För åtnjutande av arvode eller i stat uppförd avlöning och därtill hörande förhöjning efter viss tids fortsatt innehavande av befattning gälla, med undantag beträffande telegraftullmäktige, följande bestämmelser:

1:o) Tjänsteman — — — — — härför.

2:o) Med — — — — — nödigt.

3:o) Har generaldirektören, verkstadsdirektören eller telegrafinspektör beviljats ledighet och vikarie förordnats, beror på prövning av Kungl. Maj:t, huru stor del av arvodet må till vikarien avstås.

4:o) Tjänsteman — — — — — pensionsinrättning.

5:o) Den — — — — — uppbördsprovision.

6:o) Tjänsteman — — — — — skäligt.

7:o) Därest — — — — — månader.

8:o) Tjänsteman — — — — — befattning.

Erfordras — — — — — avlöning.

Erfordras — — — — — uppbörd.

På telegrafstyrelsens prövning ankommer, huruvida tjänsteman under tjänsteutövning å annan ort än stationeringsorten må komma i åtnjutande av traktamente enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser.

9:o) En — — — — — grunder.

§ 7.

1:o) Rätt — — — — — bestämmelser.

2:o) Generaldirektör — — — — — inrättning.

3:o) För övriga tjänstemän skall pensionsunderlag beräknas till följande belopp:

5,850	kronor	för byråchef och professor;
5,250	»	» linjedirektör, telefondirektör och telegrafdirektör av 1:a lönegraden;
4,850	»	» byråtjänsteman av 1:a lönegraden och telegrafdirektör av 2:a lönegraden;
4,450	»	» kommissarie av 1:a lönegraden;
4,250	»	» linjeingenjör och verkstadsingenjör;
4,150	»	» byråtjänsteman av 2:a lönegraden och kontorschef;
3,850	»	» inköpschef, kontrollör av 1:a lönegraden, radiokommissarie och kommissarie av 2:a lönegraden;
3,550	»	» ingenjörsassistent, kontrollör av 2:a lönegraden och kommissarie av 3:e lönegraden;
3,250	»	» kommissarie av 4:e lönegraden;
2,950	»	» materialförvaltare, assistent och ritare;
2,750	»	» verkmästare;
2,550	»	» förrådsbokhållare;
2,150	»	» linjemästare;
2,050	»	» kommissarie av 5:e lönegraden;
1,850	»	» katalogredaktör och kommissarie av 6:e lönegraden;
1,750	»	» linjeförman, radiotelegrafist, kassör av 1:a lönegraden, telegrafist, vaktföreståndare och kommissarie av 7:e lönegraden;
1,550	»	» kassör av 2:a lönegraden, bokhållare och kontorsskrivare;
1,450	»	» reparatör och stationsförman;
1,350	»	» stationsbiträde, vaktmästare och rikstelefonist.

4:o) Pesinon — — — — — medel.

5:o) Rätt att komma i åtnjutande av *hel* pension inträder:

a) för *manliga* tjänstemän vid uppnådda sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår, dock att sådan rätt inträder:

för tjänstemän i telegrafstyrelsen vid sextiosju levnads- och trettiofem tjänstår;

för linjemästare, linjeförman och reparatörer vid sextio levnads- och trettiofem tjänstår;

för verkmästare vid sextio levnads- och trettio tjänstår;

b) för *kvinnliga* tjänstemän vid sextio levnads- och trettio tjänstår, dock att sådan rätt inträder för rikstelefonister vid femtiofem levnads- och trettio tjänstår.

6:o Skyldighet — — — — — tjänsten.

7:o Vid — — — — — inträde.

8:o Rätt — — — — — förverkad.

9:o Tjänstår — — — — — pensionsinrättning.

§ 8.

Tjänsteman äger årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, generaldirektören, byråcheferna, professorn och byråtjänstemän av 1:a lönegraden envar under en och en halv månad, linjemästare, linjeförman, reparatör, stationsförman, stationsbiträde och vaktmästare envar under en halv månad samt envar av övriga tjänstemän under en månad.

Tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att å tid av året, som av vederbörande överordnade myndighet bestämmes, begagna sig av semester.

§ 14.

Felräkningspenningar tillkomma:

den hos telegrafstyrelsen anställda huvudkassören med 500 kronor för år räknat;

kassör å linjedistriktsbyrå och vid verkstaden med 400 kronor, likaledes för år räknat;

tjänsteman, som i regelbunden tjänstefördelning tjänstgör i kassan vid telegraminlämning, med en halv procent av därstädes kontant inbetalda telegramavgifter, efter fördelning mellan samtliga nu nämnda tjänstemän vid stationen;

å station särskilt anställd kassör eller, om sådan tjänsteman ej finnes, stationsföreståndare med en tiondels procent av influtna tele-

fonabonnemangs-, inträdes- och samtalsavgifter, dock högst 400 kronor för år räknat; ägande telegrafstyrelsen att till tjänsteman, som enligt styrelsens uppdrag tjänstgör såsom biträdande kassör å station med minst 600,000 kronors telefonuppbörd, utbetala felräkningspenningar med högst 200 kronor för år räknat.

Felräkningspenningar utgå alltid till den, som bestrider tjänsten.

§ 16.

1:o) Fri bostad uti telegrafverkets egna eller för ändamålet förhyrda lägenheter jämte fri uppvärmning och belysning eller ock hyresbidrag med högst 600 kronor för år må tillkomma kommissarie av 5:e, 6:e och 7:e lönegraderna ävensom, enligt telegrafstyrelsens bestämmande, föreståndare för större växelstation.

Det ankommer på telegrafstyrelsen att i varje särskilt fall bestämma, huruvida bostadsförmån eller hyresbidrag skall utgå, ävensom beloppet av berörda bidrag.

2:o) Till verkmästare, linjemästare, linjeförman, radiotelegrafist, reparatör, stationsförman, stationsbiträde och vaktmästare utgår hyresbidrag, enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, med minst femton, högst trettio procent av avlöningen.

3:o) Förmånen av fri bostad eller hyresbidrag anses tillhöra lönen.

§ 17.

Tjänsteman, som icke är berättigad till uppbördsprovision, äger att, enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, uppbära dyrortstillägg med högst femton procent av avlöningen, dock med iakttagande av att för manlig tjänsteman, vars avlöning överstiger 3,000 kronor, dyrortstillägg ej må beräknas å högre belopp än 3,000 kronor samt för kvinnlig tjänsteman, vars avlöning överstiger 1,500 kronor, ej å högre belopp än 1,500 kronor.

Generaldirektör och verkstadsdirektör må icke åtnjuta dyrortstillägg.

Dyrortstillägg fördelas i lön och tjänstgöringspenningar i samma proportion som avlöningen; dock skola minst två tredjedelar därav anses såsom lön.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1919.

Allmänna grunder

till

avlönings- respektive löneförhöjning

Allmänna grunder till avlöningsförhöjning

Klass	Begyn- nelse- avlö- ning	Uppflyttning i högre klass kan äga rum,								
		26	25	24	23	22	21	20	19	18
Avlöning, kronor		1,260	1,320	1,380	1,500	1,650	1,800	1,950	2,100	2,250
Byråchef	8,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Professor	8,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Byråttjänstemän av 1:a lönegraden	6,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » 2:a »	4,700	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Linjedirektör	7,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Linjeingenjör	5,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Verkstadsingenjör	5,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kontorschef	4,300	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inköpschef	4,300	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kontrollör av 1:a lönegraden	4,300	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radiokommissarie	4,300	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ingenjörssassistent	3,900	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kontrollör av 2:a lönegraden	3,900	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Assistent » 1:a »	3,100	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Materialförvaltare	2,800	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Assistent av 2:a lönegraden	2,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ritare	2,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Förrådsbokhållare	2,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Verkmästare	2,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Linjemästare	1,950	—	—	—	—	—	—	—	3	3
Linjeförman	1,650	—	—	—	—	—	3	3	3	3
Radiotelegrafist	1,650	—	—	—	—	—	3	3	3	3
Reparatör av 1:a lönegraden	1,500	—	—	—	—	3	3	3	3	—
» » 2:a »	1,320	—	—	3	3	3	3	—	—	—
Stationsförman	1,320	—	—	3	3	3	3	—	—	—
Stationsbiträde	1,260	—	3	3	3	3	—	—	—	—
Vaktmästare hos telegrafstyrelsen	1,260	—	3	3	3	3	—	—	—	—
Katalogredaktör	2,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Telegrafist av 1:a lönegraden	2,250	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kassör » 1:a »	1,800	—	—	—	—	—	—	3	3	3
Telegrafist » 2:a »	1,800	—	—	—	—	—	—	3	3	3
Vaktföreståndare	1,800	—	—	—	—	—	—	3	3	3
Kassör av 2:a lönegraden	1,650	—	—	—	—	—	3	3	3	3
Bokhållare	1,500	—	—	—	—	3	3	3	3	—
Kontorsskrivare	1,500	—	—	—	—	3	3	3	3	—
Rikstelefonist	1,380	—	—	—	3	3	3	—	—	—

Allmänna grunder till löneförhöjning

Klass	Lön, kronor	Begy- n- n- selön	Uppflyttning i högre klass		
			15	14	13
			1,500	1,650	1,800
Telefondirektör		3,800	—	—	—
Telegrafdirektör av 1:a lönegraden			—	—	—
» » 2:a »		3,400	—	—	—
Kommissarie » 1:a »		3,400	—	—	—
» » 2:a »		3,000	—	—	—
» » 3:e »		2,800	—	—	—
» » 4:e »		2,600	—	—	—
Kommissarie » 5:e »		1,500	—	3	3
» » 6:e »		1,500	—	3	3
» » 7:e »		1,500	—	3	3

Bilaga.

Tablå

över

nuvarande och föreslagna avlöningar.

Telegrafverket.
Sammanlagda avlöningsbelopp.

Befattningshavare	Nuvarande avlöningsbelopp				Av departementschefen föreslagna avlöningsbelopp			
	Billigaste ort		Dyraste ort		Billigaste ort		Dyraste ort	
	Begyn- nelse- avlö- ning	Slutav- löning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slutav- löning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slutav- löning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slutav- löning
I. Icke provisionsberättigade tjänstemän.								
(Fast avlöning jämte i förekommande fall, hyresbidrag och dyrtortstillägg.)								
A. Telegrafstyrelsen samt linjedistrikten och stationerna:								
Byråchef ¹⁾	—	—	8,000	9,000	—	—	8,950	9,950
Professor ¹⁾	—	—	7,500	8,000	—	—	8,450	8,950
Byråtjänsteman av 1:a lönegraden ¹⁾	—	—	4,600	7,000	—	—	6,450	7,950
» » 2:a » ¹⁾	—	—	3,400	6,000	—	—	5,150	6,450
Linjedirektör.....	6,000	8,000	6,000	8,000	7,000	8,500	7,450	8,950
Linjeingenjör.....	4,600	6,500	4,600	6,500	5,500	7,000	5,950	7,450
Kontrollör av 1:a lönegraden...	3,800	5,500	4,250	5,950	4,300	6,000	4,750	6,450
Radiokommisarie.....	3,800	5,500	4,250	5,950	4,300	6,000	4,750	6,450
Ingenjörssassistent ¹⁾	—	—	—	—	—	—	4,350	5,950
Kontrollör av 2:a lönegraden...	3,400	5,000	3,850	5,450	3,900	5,500	4,350	5,950
Assistent av 1:a lönegraden.....	—	—	—	—	3,100	4,700	3,550	5,150
» » 2:a »	1,800	3,800	2,070	4,250	2,500	4,300	2,875	4,750
Ritare ¹⁾	—	—	—	—	—	—	2,875	4,750
Förrådsbokhållare.....	1,800	3,400	2,070	3,850	2,500	3,900	2,875	4,350
Linjemästare ²⁾	1,950	3,300	2,175	3,905	2,535	3,850	2,828	4,450
Linjeförman.....	1,482	2,215	1,653	2,610	2,100	2,700	2,393	3,188
Radiotelegrafist.....	1,638	2,515	1,827	2,955	2,100	2,700	2,393	3,188
Reparatör av 1:a lönegraden...	1,320	1,950	1,479	2,348	1,850	2,450	2,175	2,965
» » 2:a »	1,210	1,750	1,392	2,175	1,670	2,150	1,914	2,610
Stationsförman.....	1,326	1,915	1,479	2,175	1,716	2,250	1,914	2,610
Stationsbiträde.....	1,150	1,630	1,305	2,001	1,560	1,950	1,827	2,393
Vaktmästare ¹⁾	—	—	1,140	1,650	—	—	1,827	2,393
Katalogredaktör ¹⁾	—	—	1,800	2,400	—	—	2,725	3,325
Telegrafist av 1:a lönegraden	—	—	—	—	2,250	3,100	2,475	3,325
Kassör av 1:a lönegraden.....	1,260	2,100	1,449	2,325	1,800	2,800	2,025	3,025
Telegrafist.....	1,260	2,100	1,449	2,325	1,800	2,800	2,025	3,025
Vaktföreståndare.....	1,260	2,100	1,449	2,325	1,800	2,800	2,025	3,025
Kassör av 2:a lönegraden.....	1,140	1,800	1,311	2,025	1,650	2,250	1,875	2,475
Bokhållare.....	1,020	1,650	1,173	1,875	1,500	2,100	1,725	2,325
Kontorsskrivare ¹⁾	—	—	1,260	1,950	—	—	1,725	2,325
Rikstelefonist.....	960	1,380	1,104	1,587	1,380	1,800	1,587	2,025

¹⁾ Tillhör telegrafstyrelsen.

²⁾ De för linjemästare å billigaste ort angivna beloppen hänföra sig till de billigaste orter, varest linjemästare av 1:a lönegraden för närvarande äro placerade.

Befattningshavare	Nuvarande avlöningsbelopp		Av departementschefen föreslagna avlöningsbelopp		
	Begynnelseavlöning	Slutavlöning	Begynnelseavlöning	Slutavlöning	
B. Verkstaden:					
Verkstadsingenjör	4,600	6,500	5,800	7,300	} Verkstadspersonal finnes för närvarande placerad allena vid Nynäs, varest dyrorstillägg utgår med 10 procent å den fasta avlöningen.
Kontorschef	3,400	6,000	4,600	6,800	
Inköpschef	3,800	5,500	4,600	6,300	
Materialförvaltare	2,100	4,200	3,080	4,600	
Verkmästare	2,700	4,400	3,500	4,950	
<i>Kassör av 1:a lönegraden</i>	1,386	2,250	1,950	2,950	
II. Provisionsberättigade tjänstemän.¹⁾					
(Fast avlöning och minimiprovision.)					
Telefondirektör	3,850	5,050	6,200	7,400	} Dessa avlöningar utgå oberoende av placeringsorten.
Telegrafdirektör av 1:a lönegraden ...	3,850	5,050	6,200	7,400	
» » 2:a » ...	3,450	4,650	5,800	7,000	
Kommissarie » 1:a » ...	3,450	4,250	5,800	6,600	
» » 2:a » ...	3,050	3,850	5,000	5,800	
» » 3:e » ...	2,850	3,450	4,600	5,200	
» » 4:e » ...	2,650	3,250	4,000	4,600	
Kommissarie » 5:e » ²⁾ ...	1,500	2,250	2,400	3,300	
» » 6:e » ²⁾ ...	1,500	1,950	2,200	2,700	
» » 7:e » ²⁾ ...	1,500	1,800	2,100	2,400	

Ann. De befattningar, som äro angivna med kursiv stil, äro avsedda att i regel innehavas av kvinnliga tjänstemän.

¹⁾ De i tabellen angivna avlöningsbeloppen torde åtminstone för föreståndare å större stationer komma att i de flesta fall överskridas, därigenom att uppbördsprovisionen överstiger de belopp, som den garanterade minimiprovisionen angiver.

²⁾ Kommissarier av 5:e—7:e lönegraden åtjuta, utöver de angivna avlöningsbeloppen, fri bostad jämte uppvärmning och belysning eller ock kontant ersättning härför. Den kontanta ersättningen utgår för närvarande med högst 300 kronor och skulle enligt departementschefens förslag komma att uppgå till högst 600 kronor.

Bilaga.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 25 mars 1918 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt telegrafstyrelsen att före den 7 april 1918 avgiva underdånigt utlåtande över ett av 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken med flera verk den 20 mars 1918 avgivet betänkande angående reglering av löneförhållandena vid telegrafverket med flera verk att tillämpas i avvaktan på avgörandet av frågan om införandet av gemensamma avlöningsbestämmelser vid de ifrågavarande verken. Till åtlydnad härav får telegrafstyrelsen, med återställande av resolutionen, härmed avgiva följande underdåniga utlåtande, i vilket dock på grund av den knappa tid, som stått styrelsen till buds för betänkandets granskning och avfattandet av styrelsens anmärkningar mot detsamma, icke kunnat framläggas alla de synpunkter, som enligt styrelsens förmenande bort komma till övervägande vid bedömandet av kommissionens förslag.

Innan styrelsen ingår på granskning av kommissionens betänkande, tillåter sig styrelsen omnämna, att, så snart det åt kommissionen lämnade särskilda uppdrag, till vars fullgörande det förevarande betänkandet avgivits, blivit för styrelsen bekant, styrelsen lät sig angeläget vara att till kommissionen, där telegrafverket i motsats mot postverket och statens järnvägar icke hade någon i verkets alla detaljer och förhållanden initierad representant, skriftligen framföra såväl några av de allmänna synpunkter, som styrelsen för sin del ansåge böra beaktas vid fullgörandet av kommissionens uppdrag, som ock uppgift å de avlöningsbelopp, vilka styrelsen funnit böra bestämmas vid den avsedda provisoriska löneregleringen för telegrafverkets tjänstemän. Efter det sedermera telegrafstyrelsen i slutet av förra året fått under hand taga del av de förslag i avseende å avlöningarna för telegrafverkets tjänstemän, som kommissionen ärnade framlägga, samt styrelsen därvid funnit, att kommissionen endast i ringa mån beaktat de av styrelsen förut framhållna synpunkterna och kraven rörande avlöningarna, lät styrelsen för kommissionen skriftligen framhålla de mest påtagliga bristerna i dess förslag i syfte att ernå åtminstone några jämkningar däri i de fall, då telegrafverkets intressen blivit i upprörande grad lämnade åsido eller eftersatta i jämförelse med de övriga av kommissionen behandlade verk, vilkas intressen kunnat bevakas av deras egna representanter. Beklagligtvis måste telegrafstyrelsen konstatera, att förslagen i det nu föreliggande betänkandet, i vilket visserligen några förbättringar utöver vad kommissionen tidigare haft för avsikt att föreslå vunnit plats, allt fortfarande dock äro, åtminstone för telegrafverkets vidkommande, synnerligen otillfredsställande och, trots kommissionen under mera än två års tid sysselsatt sig med sin huvuduppgift — utarbetandet av gemensamma avlöningsbestämmelser för de åsyftade verken — bära allt för tydliga spår av att vara upp-

gjorda utan närmare kännedom om de förhållanden, under vilka telegrafverket arbetar, och utan allvarlig strävan att söka göra det bästa möjliga av det åt kommissionen lämnade uppdraget. Då kommissionen, enligt vad å sid. 18 anföres, själv funnit, att »omständigheter av olika slag» syntts alltmera oavvisligt kräva åstadkommande snarast möjligt av en verklig löneförbättring för de stora grupper av statstjänstemän det här gäller, och då avfattningen av det på grund av ett dylikt motiv sedermera åt kommissionen lämnade uppdraget, sådant det framgår av betänkandet, lämnat kommissionen ganska fria händer härutinnan, vill det synas, som om kommissionen bort kunna under de sju månader den tagit på sig komma till ett resultat, vilket ej, såsom det nu föreliggande, icke blott måste betecknas såsom en halvmesyr — vilket kommissionen med sin tolkning av uppdraget just synes hava eftersträvat — utan till och med kan få utseende av en utmaning mot den hittills lojalt tålmodiga personal av statstjänare, som dock trots sig hava anledning hoppas att av kommissionens hand få emotse ett förslag till den beramade »verkliga löneförbättringen» men nu i stället ställts inför utsikten att, medan kommissionen lugnt fortsätter sina årslånga utredningar om de gemensamma avlöningsbestämmelserna, avspisas med helt njuggt tilltagna förhöjningar av den ersättning, de erhålla för sitt pliktrogna och till följd av tidsförhållandena såväl kvalitativt som kvantitativt oerhört uppdrivna arbete i statens tjänst.

Man hade väntat, att kommissionen, som dock förklarat sig anse åstadkommandet av en verklig löneförbättring *snarast möjligt* vara av oavvisliga krav påkallad. skulle icke blott framlagt sina förslag i så god tid, att de kunnat vid nu pågående riksdags början behandlas, utan även gjort sig till tolk för yrkande om löneförbättringens omedelbara tillämpande redan under innevarande år. Då så icke skett och telegrafstyrelsen väl inser svårigheten av att utan sådant stöd av kommissionen vinna gehör för ett yrkande i antydda riktning, i följd varav den löneförbättring, som skulle kunna bliva av innevarande års riksdag beslutad, icke torde kunna bliva gällande tidigare än från 1919 års ingång, har telegrafstyrelsen funnit sig böra göra det uttalandet, att det, åtminstone från telegrafverkets synpunkt sett, skulle, framför ett antagande av kommissionens förslag oförändrat, vara att föredraga, att kommissionens förslag nu icke bleve föremål för annan åtgärd från statsmakternas sida än att beslut fattades *dels* om uppdrag för särskilda sakkunniga att till framläggande vid 1919 års riksdags början utarbета nytt förslag till lönereglering för telegrafverket, statens järnvägar och vattenfallsverket — dessa tre tekniska affärsverk, vilka och endast de böra jämföras med varandra och icke hopföras med andra icke-tekniska ämbetsverk — *dels ock* om att i 1919 års riksstat upptaga driftkostnaderna för dessa verk till sådant förslagsvis beräknat belopp, att den lönereglering, som av 1919 års riksdag kan komma att beslutas, må kunna givas tillämpning från 1919 års ingång. En sådan anordning skulle vara att förorda även av det skäl, att telegrafstyrelsen i alla händelser måste så tidigt som möjligt under innevarande år utarbета en genomgående omläggning av distriktsförvaltningarna, vilken icke kan längre undanskjutas, så vida ej statens telefonverksamhet skall ohjälpligt köra fast. Då emellertid även med ett dylikt tillvägagångssätt åtskilliga olägenheter — framförallt den fortvarande ovissheten för personalen i avseende å dess avlöningsförhållanden samt den därav framkallade fortsatta svårigheten med personalens rekrytering — skulle vara förknippade, har telegrafstyrelsen under förhoppning att hos statsmakterna vinna den förståelse, som saknats hos kommissionen, ansett sig böra ingå i detaljgranskning

av kommissionens förslag och i samband därmed framlägga sina minimikrav rörande avlöningarna. En del allmänna synpunkter torde dock först få här framföras.

Såsom av kommissionens historik inhämtas, äro de nu gällande avlöningarna för telegrafverkets tjänstemän — fränsett de smärre jämkningar, som vidtogos år 1912 huvudsakligen för att rätta en del förbiseenden eller misstag, vilka icke kunde undgås vid den genomgripande omdaning av telegrafverket, som år 1907 försöksvis beslutades — grundade på förhållandena inom telegrafverket vid 1905 års utgång eller således för mer än tolv år sedan. Under denna tidrymd har telegrafverket varit stätt i en oavbruten och synnerligen hastigt försiggående utveckling. Några statistiska siffror till belysande härav torde få anföras:

	år 1905	år 1917
Stolplinjers och kablers längd	23,561	34,530
Telefon- och telegrafledningars längd	196,111	468,760
Telefonstationers antal	1,380	3,332
Telegrafanstalters antal	904	1,458
Telefonapparaters antal	81,994	236,596
Avgiftsbelagda telefonsamtals antal	6,842,000	32,670,000
Avgiftsfria	224,177,000	322,648,000
Telegrammens antal	2,920,000	7,040,000
Personalens antal	5,900	13,100

Från att år 1905 hava varit ett företag med ett disponerat kapital om 41,000,000 kronor och en inkomst av 9,200,000 kronor utgör nu det av telegrafverket disponerade kapitalet 137,000,000 kronor, dess inkomster under år 1917 voro 35,000,000 kronor och äro för år 1919 beräknade till 44,900,000 kronor. Överskottet av verkets rörelse har stigit från 3,125,000 kronor år 1905 till 13,925,000 kronor år 1917.

De nu anförda siffrorna torde vara till fyllest för att ådagalägga, att den gångna tidrymden av tolv år medfört en så genomgripande omvälvning inom telegrafverket, att det icke kan förvåna, att personalen såsom vederlag för sitt därigenom oerhört ökade arbete och såväl tekniskt som ekonomiskt ökade ansvar kräver beaktande för sina anspråk på förbättrade avlöningstvillkor. Det går icke då att, om ock såsom ett provisorium, vilket därjämte kan befaras bli ganska långvarigt, erbjuda en löneförbättring, som för det stora flertalet inskränker sig till några få procents höjning av avlöningen, en höjning, så liten, att den sannerligen icke kan verka sporrande på personalens arbetslust och duglighet utan säkerligen skulle av densamma mottagas utan entusiasm såsom en motvilligt utdelad nådegåva.

Men telegrafstyrelsen måste tänka icke blott på den redan i tjänst varande personalen utan även på möjligheten av att kunna rekrytera densamma med dugande arbetskrafter. Redan nu, då man dock trott sig kunna ställa förbättrade framtidsmöjligheter i utsikt, har det visat sig hart när omöjligt att förvärva nya arbetskrafter, särskilt inom de områden, som kräva högre förutbildning, och gång efter annan har telegrafstyrelsen även måst se skickliga män lämna telegrafverket för övergående till enskild, bättre avlönad tjänst. Skulle kommissionens avlöningsförslag bli antaget och därmed utsikten till en verklig löneförbättring undanskjuten på obestämd tid, bleve givetvis rekryteringen än svårare och avgången än större.

Vad ovan sagts gäller verkets personal i dess helhet, men i alldeles särskild grad ingenjörspersonalen. Såväl inom telegraf- som i synnerhet inom telefon- och radioteknikens områden göras nya uppfinningar och utfinnas nya tillämpningsmetoder i snabb följd. Telegraf- och telefonsystemen bliva allt mera komplicerade och kräva följaktligen allt större teknisk skicklighet och erfarenhet hos dem, som skola utföra och handhava desamma. Då på telegrafverket, med rätta, ställas stora krav på att det skall följa med utvecklingen och även självt bidra till densamma, måste verket ock beredas möjlighet härtill genom att kunna draga till sig och behålla framstående kapaciteter på det tekniska området, och man får då icke ställa sig betänksam mot anvisandet av för ändamålet erforderliga, höjda avlöningar, vilka såsom avlöningar icke spela någon roll i verkets budget, men för vilka verket kan erhålla tjänstemän, på vilkas arbete och duglighet verkets egen ekonomi i det stora hela är i hög grad beroende.

Nu anförda synpunkter synas visserligen icke hava varit helt främmande för kommissionen, men de hava icke givits annat uttryck i kommissionens betänkande än ett påpekande (sid. 33) av att nuvarande avlöningsbestämmelser möjliggöra att för förvärvandet av nya, särskilt kvalificerade arbetskrafter tilldela vederbörande vid anställandet i ordinarie tjänst en högre avlöning än den lägsta för befattningen förekommande. Kommissionen förbiser emellertid, såväl att det kan möta svårigheter att få nämnda undantagsbestämmelse tillämpad som ock att bestämmelsen i fråga icke lämnar möjlighet att på nämnt sätt binda en i verket redan anställd ordinarie tjänsteman eller att, enär de ordinarie tjänsternas antal bestämmas av riksdagen, det kan vara nödigt att redan för extra ordinarie beställningar kunna erbjuda lockande avlöningar.

Med det anförda har telegrafstyrelsen velat framhålla, att åtminstone för telegrafverkets vidkommande kravet på en snar och verklig löneförbättring betingats icke endast och icke väsentligast av den ökning i levnadskostnader, som kunnat konstateras under tiden från gällande avlöningsstats fastställande och till krigsutbrottet. Denna omständighet, jämte strävandet efter åstadkommandet av likformighet i avlöningar även där ingen sådan är lämplig eller ens möjlig, synes dock hava varit kommissionens enda ledstjärna vid fullgörandet av dess viktiga uppdrag, och denna enda ledstjärna har dock icke kunnat visa kommissionen någon annan väg än den att konstatera en »väsentlig stegring av levnadskostnaderna» (sid. 21) men föreslå en oväsentlig höjning av tjänstemännens avlöningar. Fastmera betingas en effektiv löneförbättring av den betydande och helt omvälvande utveckling, som de tolv sista åren medfört. Hade denna synpunkt, som telegrafstyrelsen sökt bibringa kommissionen, fått i någon mån göra sig gällande, skulle för visso kommissionens förevarande förslag erhållit en helt annan innebörd. Det är också främst från denna synpunkt sett, som telegrafstyrelsen här nedan kommer att framlägga förslag, vilka visserligen betydligt avvika från kommissionens men dock i likhet med dennas hava uteslutande karaktär av ett provisorium, avsett att råda bot för svårigheterna under den närmaste tiden, och, enär vid deras framställande ingen hänsyn tagits till den exceptionella levnadsfördyringen under krigstiden, liksom kommissionens förslag förutsätta, att telegrafverkets tjänstemän allt fortfarande skola komma i åtnjutande av samma tillägg till avlöningarna som andra statstjänare.

Ett ytligt betraktande av kommissionens förslag till avlöningar för telegraf-

verkets tjänstemän bibringar lätt den uppfattningen, att ganska väsentliga förbättringar blivit föreslagna. Det är särskilt två omständigheter, som medverka härtill: borttagandet av en del låga begynnelseavlönningar — ett resultat, som telegrafstyrelsen på ett sent stadium av kommissionens arbeten lyckades till viss grad uppnå — samt införandet av dyrortstillägg även för högre befattningshavare. De sakkunniga, som år 1907 framlade förslag till telegrafverkets nuvarande organisation och i stort sett ännu gällande avlöningsnormer, föreslogo därvid mycket låga begynnelseavlönningar samt många avlöningsförhöjningar, tätare och mindre i början men därefter glesare och större. De utgingo härvid från de förutsättningarna, att telegrafverkets tjänstemän skulle vid mycket unga år ernå ordinarie beställning samt att telegrafstyrelsen skulle kunna tilldela varje tjänsteman efter skicklighet och förtjänst en avlöning från den lägsta till den högsta å den för varje tjänstemannagrupp fastställda löneskalan. Den förra av dessa förutsättningar har icke kunnat upprätthållas och den senare blev icke av riksdagen godkänd. Härigenom bortföll i själva verket varje skäl för bibehållandet av de låga begynnelseavlönningarna inom telegrafverket i motsats mot inom andra statens verk. Ett första steg i syfte att bättra den ofördelaktiga ställning i lönehänseende, som telegrafverkets tjänstemän sålunda kommit att intaga vid jämförelse med tjänstemännen särskilt vid övriga kommunikationsverk, togs genom de år 1912 beslutade jämkningarna i avlöningsreglementet. I känslan emellertid av svårigheten att, så kort tid efter det att med år 1908 den nya löneregleringen trätt i kraft, kunna genomdriva mera betydande ändringar i denna, nödgades man framgå med försiktighet, och full likställighet mellan telegrafverkets och övriga kommunikationsverks tjänstemän blev ingalunda en följd. I förslaget till 1912 års ändringar i avlöningsreglementet påpekades också beträffande hart när varje tjänstebefattning, att jämkningarna skett med så ytterlig försiktighet, att man städse bemödat sig om att allt fortfarande hålla avlöningarna ganska betydligt under vad närmast motsvarande befattningshavare inom andra kommunikationsverk uppburde i avlöning. Den särskilda delegation av riksdagen, som granskade förslaget, innan det blev föremål för proposition, konstaterade också, att nämnda synpunkt blivit över allt upprätthållen, och kunde därför utan nämnvärd erinran förorda förslaget till antagande. Då nu efter ytterligare sex års förlopp yppat sig tillfälle att taga ut det steg, som man kanske av allt för stor försiktighet underlät år 1912, hade det synts telegrafstyrelsen såsom en självklar sak, att så skulle genom kommissionens initiativ ske. Såsom nämnt, har telegrafstyrelsen delvis lyckats förnä kommissionen därtill, men kommissionen har i flera fall synbarligen missuppfattat syftet med de ovan nämnda jämförelser, som i 1912 års förslag anställdes mellan vissa grupper av tjänstemän inom telegrafverket med motsvarande grupper befattningshavare inom andra kommunikationsverk. Det förefaller, som om kommissionen rent av känt sig förpliktad att för de förra allt jämt bibehålla lägre avlöningar än för de senare, ja, kommissionen har till och med i fall, då 1912 års riksdagsdelegation framhållit, att dylik jämförelse synts böra ske med en högre grupp befattningshavare inom annat verk, ändock utgått från den för telegrafverkets vidkommande tjänstemannagrupp ofördelaktigaste jämförelsen. Då det nu omnämnda bortskärandet av vissa låga begynnelseavlönningar alltså i och för sig endast innebär en rättelse av tidigare begången orättvisa mot telegrafverkets tjänstemän, bör den avlöningsförbättring, som därigenom uppkommer, icke betraktas såsom en särskild förmån för telegrafverkets tjänstemän utöver vad andra verks

tjänstemän skulle genom kommissionens förslag vinna. Och dock har kommissionen (sid. 36) framställt förslag om att för telegrafverkets tjänstemän, och endast för dessa, den allmänna huvudregeln att de nya bestämmelserna skulle omedelbart tillämpas, så som om de varit gällande under varje tjänstemans hela ordinarie tjänstetid, icke skulle bliva gällande. Därigenom har kommissionen också lyckats betaga verkan för de nuvarande befattningshavarna av de långa avlöningsskalornas förkortande. Detta givande med ena handen och tagande med den andra förefaller så orimligt och torde vara så enastående, att det allenast synes behöva påpekas för att underkännas av Eders Kungl. Maj:t, som enligt kommissionens hemställan skulle hava att meddela erforderliga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för personalen. För annat verks vidkommande har kommissionen i samma anddrag föreslagit den nämnda huvudregeln tillämpande i alldeles samma fall, då den icke skulle komma telegrafverkets tjänstemän till godo. Det anförda motivet för detta skoningslösa förfaringssätt gent emot telegrafverkets tjänstemän — att icke en yngre tjänsteman skulle gynnas mera än en äldre — är ingalunda hållbart, ty kommissionen lärer i sin avoghet mot telegrafverkets tjänstemän icke kunna hindra, att en tjänsteman, som dagen efter ikraftträdandet av kommissionens förslag utnämnes till ordinarie tjänst, omedelbart får tillträda den begynnelseavlöning, som enligt kommissionens förslag skulle vara gällande för nuvarande tjänstemän med tre, sex, ja i vissa fall ända till nio tjänstår. Det må icke förvåna, att telegrafstyrelsen måste uttala så skarp förkastelsedom över ett förslag till avlöningsförbättring, som i så många hänseenden ställer telegrafverkets tjänstemän på ett annat och lägre plan än de andra verkens, och att det, om ock för sent, måste beklagas, att telegrafverket saknat en insiktsfull representant inom kommissionen.

Telegrafstyrelsen framhöll här ovan, att även förslaget om införande av dyrortstillägg till högre tjänstemän kunde bidra till en vilseledande uppfattning om att kommissionens förslag innebure en avsevärd löneförbättring. Det bör då erinras, dels att en dylik förmån endast kommer dem till godo, som äro placerade å dyrort, under det att de andra bliva utan denna förbättring i avlöning, dels ock att kommissionen, då den ansett dyrortstillägg böra tillkomma även tjänstemän med högre avlöningar, härav bort draga den konsekvensen, att dyrortstilläggets maximibelopp böra höjas för att i nämnvärd mån verka utjämnande mellan å orter av olika dyrhet placerade tjänstemän. Kommissionen har emellertid bibehållit de nuvarande maximibeloppen, vilka äro beräknade för avlöningar å högst 1,500 kronor till kvinnlig och 3,000 kronor till manlig tjänsteman och alltså utgå med högsta belopp av 150 respektive 300 kronor å ort med 10 procent dyrortstillägg samt 225 respektive 450 kronor å ort med 15 procent dyrortstillägg. Telegrafstyrelsen har påpekat för kommissionen, att dessa belopp givetvis måste höjas i och med det att ortstillägg förklarats skola tillkomma tjänstemän med upp till 9,000 kronors avlöning, men utan angivande av skäl har kommissionen motsatt sig detta, ehuru kommissionen icke dragit i betänkande att för tjänstemän inom annat verk öka den nuvarande inkvarteringsersättningen med ganska avsevärda belopp även i fall, där den redan förut stigit så högt som till 2,000 kronor. För sin del anser telegrafstyrelsen, att dyrortstilläggens maximibelopp böra fördubblas och således utgöra: å ort med 10 procent ortstillägg 300 kronor för kvinnlig och 600 kronor för manlig tjänsteman samt å ort med 15 procent ortstillägg 450 kronor för kvinnlig och 900 kronor för manlig tjänsteman. I detta sammanhang torde styrelsen få med-

delat, att den för närvarande icke ansett sig böra intaga någon från kommissionen avvikande mening i avseende å storleken av föreslagna hyresbidrag för telegrafverkets tjänstemän (sid. 132); dock måste styrelsen, med hänsyn därtill att kvinnlig stationsföreståndare numera äger i likhet med linjeförman åtnjuta fri bostad om två rum och kök jämte fri uppvärmning och belysning, påyrka, att sådan kvinnlig stationsföreståndare, som icke kan erhålla denna förmån in natura, skall i stället tilldelas hyresbidrag till samma belopp som linjeförman eller högst 600 kronor i stället för av kommissionen (sid. 132) föreslagna 400 kronor, vilket sistnämnda belopp synes helt godtyckligt valt. Styrelsen vill ej heller motsätta sig kommissionens förslag (sid. 132, 134) om att grunderna för dyrortstilläggs och hyresbidrags utgående hädanefter skola bestämmas av Eders Kungl. Maj:t i stället för såsom hittills av styrelsen.

Efter det kommissionen (sid. 30) omförmålt, att den lagt sig vinn om att icke göra större och andra ändringar beträffande avlöningsklasserna än nödvändigt, väcker det förvåning, att kommissionen likväl beträffande telegrafverket funnit sig böra (sid. 134—135) icke blott inlägga en ny avlöningsklass å 1,320 kronor utan även utbyta de nio avlöningsklasserna 2,400—5,500 kronor mot elva, utgörande ett nytt bevis för huru styvmoderligt telegrafverket blivit av kommissionen behandlat. Telegrafstyrelsen yrkar, att den nya avlöningsklassen å 1,320 kronor måtte utgå samt, för att göra minsta möjliga rubbning i kommissionens avlöningsskala i övrigt, de två klasserna å 1,950 och 2,100 kronor utbytas mot en klass å 2,000 kronor, varigenom klassföljden skulle bli 1,800—2,000—2,250 kronor i stället för kommissionens 1,800—1,950—2,100—2,250 kronor.

Då styrelsen nu övergår till behandling av de för särskilda tjänstemannagrupper föreslagna avlöningsförmåner, följer styrelsen samma ordning som kommissionen.

Stationsbiträden. För att uppnå jämställighet mellan dessa tjänstemän och stationskarlsgruppen vid statens järnvägar föreslår kommissionen för stationsbiträde fast avlöning med 1,260—1,320—1,380—1,500—1,650 kronor, vilken slutavlöning skulle uppnås efter tolv år. Sammanlagda begynnelse- och slutavlöningarna skulle för stationsbiträde och stationskarl bli:

	Å billigaste ort kronor	Å dyraste ort kronor
stationsbiträde.....	1,560—1,950	1,827—2,392: 50
stationskarl.....	1,530—1,980	1,885—2,410.

Då stationsbiträdena i regel äro placerade å dyrort, skulle de således i allmänhet komma att redan från början ligga omkring 60 kronor lägre i avlöning än stationskarl och i slutavlöning skulle de förra alltid bli sämre ställda än de senare. Den rent yttre omständigheten, att stationsbiträden och stationskarlar tillhöra den av kommissionen så kallade obefordrade klassen av statstjänare, bör enligt telegrafstyrelsens mening ej öva något inflytande på bestämmandet av dessa tjänstemäns avlöningar, enär deras åligganden äro så vitt skilda. Ej heller med brevbärarna i postverket, vilkas åligganden inom telegrafverket motsvaras av telegrambärarnas, kunna stationsbiträdena jämföras. Telegrafstyrelsen föreslår, att avlöningen för stationsbiträde bestämmas enligt följande skala: 1,380—1,500—1,650—1,800 kronor, varigenom begynnelse- och slutavlöningarna skulle bli: å billigaste ort 1,680 respektive 2,100 samt å dyraste ort 2,001 respektive 2,570 kronor.

Reparatörer. Telegrafstyrelsen kan ej inse, av vilka skäl kommissionen kommit till de för dessa tjänstemän föreslagna avlöningar. Någon annan utgångspunkt bör väl icke finnas än avlöningarna för arbetare, från vilkas led befordringen till reparatör undantagslöst sker.

Enligt ett år 1916 utfärdat tillägg till avlöningsreglementet för telegrafverkets tjänstemän äger telegrafstyrelsen tilldela den, som konstitueras till reparatör eller till linjeförman, avlöning efter sådan för befattningen gällande avlöningsklass, att hans sammanlagda avlöningsförmåner för år räknat icke komma att understiga utan motsvara eller, därest full motsvarighet ej kan ernås, så nära som möjligt överensstämma med den årsinkomst, han vid tiden för övergången på ordinarie stat skulle, om han i stället kvarstått såsom icke ordinarie, hava åtnjutit på grund av gällande prislista å avlöningar till arbetare vid telegrafverkets linjedistrikt.

Den årsinkomst, enligt vilken en nyttnämnd reparatör eller linjeförman skall enligt ovanstående för närvarande beräkna sin avlöning som ordinarie, framgår av följande tablå, varvid är att märka, att i de däri angivna beloppen även inräknas krigstidstillägg men icke krigstidshjälp:

Anställningstid som linjearbetare	Avlöningsbelopp inom I—V linjedistriktet		Avlöningsbelopp inom VI—VII linjedistriktet	
	å billigaste ort	å dyraste ort	å billigaste ort	å dyraste ort
1 år.....	2,145	2,475	2,475	2,805
2—3 år.....	2,310	2,640	2,640	2,970
4—5 >.....	2,475	2,805	2,805	3,135
6—7.....	2,640	2,970	2,970	3,300
8 år och däröver.....	2,805	3,135	3,135	3,465

Då nu avlöningen för reparatör ändock skall undergå ändring, lärer väl intet rimligt skäl finnas för att fastställa densamma till så lågt belopp, att såsom regel linjearbetare, som befordras till reparatör, omedelbart måste inpassas i någon av de högsta avlöningsklasserna. Kommissionens förslag innebär dessutom en klar orättvisa mot dem, som redan utnämnts till reparatörer, i det att dessa ofta skulle i avlöningshänseende komma att stå efter dem, som framdeles utnämndes.

Telegrafstyrelsen — som här nedan framställer förslag om att de nuvarande två reparatörsgraderna skola utbytas mot en lönegrad reparatörer, motsvarande nuvarande reparatörer av andra lönegraden, och en klass montörer, omfattande bland andra nuvarande reparatörer av första lönegraden, och som i sammanhang därmed betonar vikten av att en skarp skillnad i avlöning upprätthålles mellan dessa två grader av tjänstemän — anser, att de fasta avlöningarna för dessa tjänstemän böra bestämmas sålunda:

för reparatör 1,500—1,650, 1,800—2,000 kronor och
för montör 1,800—2,000, 2,250—2,500 kronor,

varvid slutavlöningen för båda skulle uppnås efter 9 år. Sammanlagda begynnelse- och slutavlöningarna skulle då bliva:

	å billigaste ort	å dyraste ort
för reparatör	kronor 1,850—2,350	2,175—2,850
för montör	» 2,150—2,850	2,610—3,425.

Till närmare motivering av sitt ovannämnda förslag beträffande ändrade benämningar å de till reparatörsklassen hörande befattningshavare får styrelsen anföra följande.

Då från och med år 1908 linjeunderbefäl och reparatörer uppfördes på ordinarie stat, avsågs med de ordinarie reparatörsbefattningarna endast att säkerställa behovet av erforderlig personal för de direkta underhållsarbetena, såsom avhjälpande av fel å stationer, ledningar och apparater m. m. Även sedermera av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen beviljade nya ordinarie reparatörstjänster hava tillkommit endast med hänsyn till behovet av ökad personal för utförande av nämnda slag av arbeten.

För erhållande av befattning såsom reparatör erfordras kännedom om och praktik i alla grenar av telegrafverkets arbeten. Av dessa arbeten hava åtminstone hittills stationsarbetena sysselsatt relativt få arbetare, och följderna har blivit, att de arbetare, som efter föregående utbildning i andra arbetsgrenar sysselsatts med stationsarbete, snart nog sökt sig till ordinarie befattning som reparatörer. Detta förhållande har förut icke vållat några vidare olägenheter, enär stationsarbetena varit av mindre omfattning. Under de senare åren hava emellertid dessa arbeten ökat i högst väsentlig grad. Anledningen härtill har varit icke blott ett på senare åren i stegrat tempo fortgående byggande av nya stationer utan även de mer och mer invecklade stationsanordningar, som framtvings för att ernå säker samtalsöverföring och besparing i växlingsarbetet.

För utförande av stationsarbeten intagas, sasom förut blivit antytt, från linjen lämpliga arbetare, vilka måste läras upp och givetvis först efter en rätt lång tid kunna ernå den yrkesskicklighet, som är nödvändig för dessa arbeten. Hänsynen till de komplicerade elektriska anordningarna å stationerna kräver dock en med dessa fullt förtrogen personal, utan vilken stationsarbetena icke kunna utföras med den snabbhet och precision, som arbetets art kräver. Den nuvarande rekryteringen, som är helt naturlig och från flera synpunkter lämplig, kan därför i erforderlig utsträckning icke äga rum, så fram ej tillgång finnes, icke blott till för dessa arbeten utbildat befäl — linjeingenjörer och underbefäl — utan även till en stam av dugliga montörer. Med nuvarande förhållanden låter det sig dock icke göra att från arbetarna erhålla en dylik stam. Så snart en arbetare hunnit utbildas till montör eller till och med dessförinnan, blir han i tillfälle att erhålla en reparatörsplats eller ett förordnande som reparatör. Därigenom försvåras i hög grad utbildningen av nya stationsarbetare, vilket i sin ordning gör det svårt att medhinna stationsarbetena.

För att vinna en tillfredsställande lösning av denna fråga föreslår telegrafstyrelsen, att montörstjänster på ordinarie stat inrättas. Det blir emellertid nödvändigt, att dessa befattningar så avlönas, att montörerna ej genast söka reparatörstjänster. Avlöningen bör därför vara lika med den, som åtnjutes av reparatör av första lönegraden, något som även motiveras därav, att endast de skickligaste arbetarna böra befordras till montörer. Då sålunda montörer och reparatörer av första lönegraden skulle tillhöra samma avlöningsklass, synes för dem böra fast-

ställas den gemensamma benämningen montörer och de nuvarande andragsgrads-reparatörerna benämnas endast reparatörer.

Stationsförmän. I stället för att söka närma stationsförmännens avlöning till likhet med de såsom ordinarie tjänstemän vid postverket nyuppförda överpostiljonernas, har kommissionen för stationsförmännen till och med föreslagit förhållandevis än sämre avlöning än för förste postiljonerna. Telegrafstyrelsen — som emellertid vill betona att den skilda arten av stationsförmännens och de nämnda befattningshavarnas i postverket åligganden medför, att ingen som helst jämförelse dem emellan bör anställas, men å andra sidan anser, att något större skillnad än hittills bör förefinnas mellan stationsförmäns och stationsbiträdes avlöning — yrkar, att de förras fasta avlöning bestämmas till 1,650—1,800 2,000—2,250 kronor, varigenom de komma att i avlöningshänseende såsom riktigt är intaga en mellanställning mellan reparatörer och montörer. Sammanlagda begynnelse- och slutavlöningen för stationsförmän skulle alltså bli: å billigaste ort 2,100 respektive 2,700 kronor och å dyraste ort 2,392 kronor 50 öre respektive 3,187 kronor 50 öre.

Linjeförmän och linjemästare. Såsom kommissionen omnämnt, har telegrafstyrelsen funnit sig bära föreslå, att den nuvarande uppdelningen av vardera av dessa två tjänstemannagrupper i två grader måtte upphöra. Skälet till den hittillsvarande uppdelningen har varit den, att de linjeförmän och linjemästare, som haft befäl över de flyttande arbetslagen, tillgodonjutit särskilt dagtraktamente året om. Då numera samtliga linjearbetare blivit fast placerade å viss ort, följer härav, att jämväl deras ledare, linjeförmän och linjemästare, skola hava fast placeringsort. Därmed har ock anledningen till upprätthållande av två skilda avlöningsgrader inom vardera av ifrågakvarande tjänstemannagrupper bortfallit.

Telegrafstyrelsen, som finner de av kommissionen ifrågasatta avlöningarna för linjeförmän och linjemästare alldeles otillfredsställande, yrkar, att deras avlöningar bestämmas, under hänsyn tagen till linjearbetares samt reparatörs och montörs avlöning, sålunda:

för linjeförmän 2,000—2,250, 2,500—2,750 kronor och
för linjemästare 2,500—2,750, 3,000—3,300 kronor.

Sammanlagda begynnelse- och slutavlöningarna skulle då bli:

	å billigaste ort	å dyraste ort
linjeförmän	kronor 2,450—3,200: —	2,900—3,762: 50
linjemästare	» 3,100—3,900: —	3,625—4,695: —.

En från linjemästare inom andra linjedistriktet den 5 april 1918 inkommen, till Eders Kungl. Maj:st ställd skrift i fråga om såväl avlöningen till linjemästare som ock ändring av grunderna för hyresbidrags och dyrortstilläggs utgående får telegrafstyrelsen härmed i underdånighet överlämna.

Radiotelegrafister. I likhet med kommissionen anser telegrafstyrelsen avlöningen för radiotelegrafist bära vara densamma som för linjeförmän.

Assistenten. Beträffande dessa tjänstemän liksom i fråga om telegrafister får styrelsen framföra ett förslag av organisatorisk art.

Å de största telegrafstationerna har sedan länge tillbaka sådan befälsorganisation varit rådande, att såsom chef för varje vaktlag tjänstgjort en kontrollör, lydande närmast under stationens föreståndare. Denna kontrollör har haft att ut-

öva förmanskap över vaktlagets personal samt att ombesörja alla erforderliga linjerangeringar och för övrigt sammanhålla och leda expeditjonsarbetet. Så länge trafiken ännu var jämförelsevis obetydlig, mötte det ingen svårighet för kontrollören att ensam och utan någon mellaninstans mellan sig och personalen ordna alla förekommande expeditjonsangelägenheter. Med trafikens allt mer växande omfattning och med införandet av nya och mera komplicerade telegraferingssystem har emellertid en ändring häruti inträtt. Vissa slag av arbeten, som förut utförts av vaktföreståndaren, såsom exempelvis utväxling av tjänstetelegram med förfrågningar och rättelser rörande felaktiga eller obetydliga telegram m. fl. dylika mellanhavanden med andra stationer, hava med den stigande trafiken så vuxit i omfång, att de måst överlämnas åt särskilda, likvisst under kontrollörens överinseende stående expeditioner. Likaledes hava, särskilt i Stockholm och Göteborg, en del i viss mån fristående avdelningar, såsom exempelvis avdelningarna för telegramtelefonering och telegramutsändning, vilka förut varit så pass obetydliga, att direkt och permanent övervakning av högre befäl ej ansetts behöfelig, numera nått det omfång, att åt särskild tjänsteman måst anförtros att under kontrollörens överinseende hava uppsikt över arbetet. Vidare hava å senare tid på stationerna installerats invecklade telegraferingssystem, vilka kräva mera permanent teknisk tillsyn än kontrollören har tid att lämna och vilka därför måst ställas under uppsikt av särskilda tjänstemän. De göromål, som i följd av dylika omständigheter måst utbrytas från kontrollörens direkta arbetsområde, kunna, beroende på för varje station säregna förhållanden, vara olika å olika stationer, men gemensamt för åtminstone de tre största telegrafstationerna — Stockholm, Göteborg och Malmö — är, att dylika mellanbefattningar mellan kontrollören och de egentliga expeditörerna måst inrättas. Till innehavare av befattningarna i fråga hava uttagits lämpliga assistenter eller telegrafister.

En liknande mellanställning intager även en av de å styrelsens trafikbyrå anställda telegrafisterna, nämligen den telegrafist, som har till åliggande att närmast biträda kontrollören för personalärendena med frågor rörande telegrafpersonalen. Denna telegrafist har bland annat till uppdrag att i första hand uppgöra förslag till vikarie under den ordinarie personalens ledigheter och till de av vikariatstjänstgöring betingade förflyttningarna mellan olika stationer. Hon måste härvid ständigt med ett visst mått av självständighet såväl förhandla med vederbörande stationsföreståndare som ock företräda trafikbyråns befäl vid mellanhavandena mellan byrån och den tjänstledighetssökande eller till vikariatstjänstgöring utsedda personalen, särskilt den kvinnliga delen därav.

Det arbete, dessa assistenter och telegrafister hava sig ålagt, är givetvis mera ansvarsfullt och kvalificerat än det rena expeditjonsarbetet. Det måste då anses befogat, att denna ansvarsfullare ställning får sitt uttryck i att tjänstemännen i fråga tilldelas en något högre tjänsteställning och avlöning än övriga assistenter och telegrafister. Då kontrollören fortfarande har och även för sammanhållningens och enhetlighetens skull bör bibehålla förmanskap för jämväl här omhandlade tjänstemäns arbete, synes det icke lämpligt att göra dessa till kontrollörer. Lämpligare torde vara, att, i analogi med vad redan skett inom postverket, inrätta en högre grad av assistent- respektive telegrafisttjänster, avsedd för sådana assistenter och telegrafister, som förrätta särskilt kvalificerat arbete. Till denna grad borde hänföras även de assistenter och telegrafister, vilka tjänstgöra såsom föreståndare för filialtelegrafstationer och vilka redan förut blivit i så måtto ställda på ett högre plan

än övriga assistenter och telegrafister, att de enligt bestämmelse i § 18 i gällande avlöningsreglemente uppbära ett tilläggsarvode av högst 200 kronor per år, vilket arvode därmed skulle bortfalla.

Innehavarna av de nya befattningarna torde lämpligen böra benämnas assistenter av 1:sta lönegrad respektive telegrafister av 1:sta lönegrad samt de nuvarande assistenterna och telegrafisterna alltså benämnas assistenter respektive telegrafister av 2:dra lönegrad.

Av de nya befattningarna skulle till en början krävas femton utav vardera slaget. Fyra assistenter av 1:sta lönegraden skulle placeras å Stockholms, fyra å Göteborgs samt tre å Malmö telegrafstationer såsom föreståndare för olika underavdelningar eller för tillsyn av mera komplicerade apparatsystem. De återstående fyra befattningarna av denna grad skulle placeras å var sin av de fyra telegrafinspektörernas expeditioner eller de så kallade trafikdistriktsbyråerna. Redan nu finnes å vardera av dessa byråer anställd en assistent, som har till huvudsakligt göromål att granska den räkning av telefonabonnenternas samtal, som ligger till grund för bestämmandet av abonnemangsavgifterna, och tillse, att de av samtalsräkningen betingade förändringarna i abonnemangsavgifterna bliva vidtagna. Arbetet härmed, som kräver mycken ordning och reda och som har avsevärd ekonomisk betydelse, är utan tvivel av den art, att den som utför detsamma bör hänföras till den högre klassen av assistenter. Innehavarna av nu nämnda fyra befattningar å trafikdistriktsbyråerna uppbära på grund av särskilt kungl. brev visst arvode om högst 600 kronor utöver avlöningen, vilket arvode givetvis icke vidare skulle utbetalas till dem.

Av telegrafisterna av 1:sta lönegraden skulle en placeras å styrelsens trafikbyrå samt tio såsom föreståndare för filialstationerna i Stockholm och Göteborg. De återstående fyra skulle placeras såsom föreståndare för olika underavdelningar å vederbörande centraltelegrafstationer.

Vad härefter beträffar avlöningarna till assistent av andra lönegraden, kan telegrafstyrelsen icke finna kommissionens förslag härutinnan tillfredsställande. Styrelsen är icke övertygad om att ifrågakvarande tjänstemän böra likställas i avlöning med stationsskrivare vid statens järnvägar, helst assistenterna hittills haft avsevärt högre avlöning än dessa; i alla händelser måste det väl anses orimligt att, såsom kommissionen föreslagit, assistenterna nu skulle erhålla något lägre avlöning än stationsskrivare och därjämte uppnå slutavlöningen tre år senare än dessa. Oberoende härav anser styrelsen, med hänsyn tagen till assistenternas tjänsteställning inom verket, att deras fasta avlöning bör bliva 2,750—3,000—3,300—3,600—3,900—4,300—4,700 kronor. Begynnelse- och slutavlöningarna skulle då å dyraste ort bliva 3,162:50 respektive 5,405 kronor.

För assistenter av 1:sta lönegraden yrkar styrelsen fast avlöning enligt följande skala: 3,600—3,900—4,300—4,700—5,100 kronor, vilket å dyraste ort skulle medföra en begynnelse- och slutavlöning av 4,140 respektive 5,865 kronor.

Kontrollörer. För att allt jämt hålla telegrafverkets kontrollörer — vilka torde intaga minst lika viktiga befälsposter som postkontrollörerna och dessutom i regel måste besitta teknisk kompetens — på en lägre nivå än postkontrollörerna har kommissionen så refererat yttrandena i sammanhang med 1912 års lönereglering vid telegrafverket, att den, som ej närmare tager kännedom därom, måste bibringats den uppfattningen, att postkontrollörerna då ansetts intaga en ansvarsfullare ställ-

ning än telegrafverkets kontrollörer. Denna kommissionens missuppfattning har styrelsen här ovan i inledningen till sitt yttrande berört. Telegrafstyrelsen anser, med hänsyn just till den tekniska kompetens, som måste förutsättas hos kontrollörer, samt för upprätthållande av en lämplig skillnad gent emot avlöningen till 1:sta assistenter, att de fasta avlöningarna böra bli:

för kontrollör av 2:dra lönegraden 4,700—5,100—5,500—6,000 och

för kontrollör av 1:sta lönegraden 5,100—5,500—6,000—6,500 kronor. Å dyraste ort skulle då sammanlagda begynnelse- och slutavlöningarna utgöra:

för kontrollör av 2:dra lönegraden, 5,405 respektive 6,900 och

för kontrollör av 1:sta lönegraden 5,865 respektive 7,400 kronor.

Radiokommissarier. Liksom hittills och i överensstämmelse med kommissionens förslag bör avlöningen för radiokommissarie vara lika med avlöningen till kontrollör av 1:sta lönegraden.

Förrådsbokhållare. Dessa tjänstemän, som hittills haft avlöning lika med assistent, dock med 400 kronor lägre slutavlöning, böra på grund av att befordran från sådan tjänst merendels icke kan ifrågakomma, helt likställas med assistenter av 2:dra lönegraden.

Linjeingenjörer och linjedirektörer. Av vad i inledningen till detta yttrande anförts, framgår, att telegrafstyrelsen för ingen del kan biträda kommissionens förslag i avseende å avlöningarna till dessa tjänstemän. Beträffande dem gäller i högsta grad, vad därvid sagts om det vidgade arbetsfält och ökade ansvar, som telegrafverkets utveckling medfört, och om det allt större krav på teknisk duglighet och erfarenhet, som framåtskridandet uppställt.

I fråga om linjeingenjörerna må här påpekas ett pregnant exempel på redan i inledningen till styrelsens yttrande omnämnda missuppfattning, vartill kommissionen gjort sig skyldig beträffande jämförelser mellan tjänstemän inom telegrafverket och vid andra verk. Den delegation av riksdagen, som granskade förslaget till 1912 års ändringar i telegrafverkets avlöningsreglemente, yttrade ifråga om linjeingenjörerna: »Sakkunniga vilja emellertid framhålla, att enligt styrelsens förslag slutavlöningen till linjeingenjör skulle bli 200 kronor högre än högsta avlöningen, inklusive hyresersättning, till en utom Stockholm placerad telegrafingenjör eller ban- eller maskiningenjör av 2:dra klass vid statens järnvägar. Då begynnelseavlöningen till linjeingenjör är föreslagen 800 kronor lägre samt slutavlöningen av denne uppnås tre år senare, bör häremot intet vara att erinra. Härtill kommer, att såväl den tekniska kompetensen hos linjeingenjören torde vara större som ock arten av hans ofta till avlägsna obygdor förlagda tjänstgöring svårare och kostsammare än de nämnda ingenjörernas vid statens järnvägar, vilka alltid hålla sig utefter järnvägarna, där goda bostäder och god kost kan erhållas.» Ehuru 1912 års sakkunniga således givit på hand, att telegrafverkets linjeingenjörer bort redan då ställas i avlöning framför ban- och maskiningenjörer av 2:dra klass vid statens järnvägar, har kommissionen icke blott underlåtit att likställa linjeingenjörerna med ban- och maskiningenjörer av 1:sta klass, utan ej ens höjt de förras avlöning till samma belopp som ban- och maskiningjörers av 2:dra klass. På dyraste ort — och där äro de flesta linjeingenjörerna stationerade — skulle dessa uppbära 770 kronor lägre begynnelseavlöning och 250 kronor lägre slutavlöning än ban- och maskiningenjörer av 2:dra klass.

Telegrafstyrelsen gör gällande, att linjeingenjörer icke böra åtnjuta lägre avlöning än ban- och maskiningenjörer av 1:sta klass vid statens järnvägar samt att

linjedirektörer icke heller böra vara sämre ställda än ban- och maskindirektörer vid statens järnvägar. I följd härav och för den händelse Eders Kungl. Maj:t skulle biträda kommissionens förslag rörande de nämnda tjänstemännen vid statens järnvägar, yrkar styrelsen, att de fasta avlöningarna måtte bli:

för linjeingenjör 6,500—7,000—7,500—8,000 och
 för linjedirektör 7,500—8,000—8,500—9,000 kronor, Begynnelse- och slutavlöningarna skulle då, jämförda med de nämnda befattningshavarnas vid statens järnvägar, bli följande:

	å billigaste ort	å dyraste ort
linjeingenjör	kronor 6,500—8,000	7,400—8,900
ban- och maskiningenjör av 1:a klass	» 6,480—7,560	7,560—8,700
linjedirektör	» 7,500—9,000	8,400—9,900
ban- och maskindirektör	» 7,920—9,000	9,000—9,900.

Det bör anmärkas, att linjeingenjörer och linjedirektörer, de senare undantagslöst, äro placerade å dyrort.

Telegrafstyrelsen anser visserligen icke de sålunda ifrågasatta avlöningarna för linjeingenjörer och linjedirektörer tillfredsställande, men har på detta stadium icke funnit sig böra påyrka högre belopp. Därest emellertid Eders Kungl. Maj:t skulle finna skäligt att tillerkänna ban- och maskiningenjörer av 1:sta klass samt ban- och maskindirektörer vid statens järnvägar högre ersättning, bör motsvarande förhöjning även komma linjeingenjörer och linjedirektörer till godo.

Interurbantelefonister. För dessa befattningshavare föreslår styrelsen den rik-
 tigare benämningen rikstelefonister. Avlöningen anser styrelsen icke böra sättas lägre än 1,500 kronor med förhöjning till 1,650, 1,800 och 2,000 kronor. Å dyraste ort skulle sammanlagda begynnelse- och slutavlöningarna då bli 1,725 respektive 2,300 kronor.

Bokhållare. Styrelsen föreslår avlöningen till lägst 1,800 kronor med förhöjning till 2,000, 2,250 och 2,500 kronor, varigenom å dyraste ort begynnelse- och slutavlöningarna skulle bli 2,070 respektive 2,875 kronor. Till jämförelse må anföras, att kommissionen för kvinnlig kontorsskrivare vid statens järnvägars distrikt föreslagit avlöning om 1,800—2,700 kronor å billigaste ort samt 2,100—2,900 kronor å dyraste ort.

Kassörer av 2:dra lönegraden. För dessa tjänstemän föreslår styrelsen följande avlöningsskala: 2,000—2,250—2,500—2,750—3,000 kronor, motsvarande å dyraste ort lägst 2,300 och högst 3,450 kronor. Det betydligt ökade ekonomiska ansvar, som numera påvilas dessa befattningshavare, motiverar till fullo denna förhöjning i deras avlöning.

Kassörer av 1:sta lönegraden. Av nyss anförda skäl och med än större fog yrkar styrelsen, att avlöningen till 1:sta gradens kassörer, vilka äro placerade vid verkstaden, å linjedistriktsbyråerna samt å de tre största stationerna, måtte bestämmas enligt följande skala: 2,500—2,750—3,000—3,300 kronor. Å dyraste orter blir avlöningen då lägst 2,875 och högst 3,750 kronor.

Vaktföreståndare. Styrelsen anser, att deras avlöning bör motsvara den förhöjda avlöningen för kassörer av 2:dra lönegraden.

Telegrafister. Såsom här ovan anförts, skulle en ny 1:sta grad av telegrafister införas och de nuvarande telegrafisterna hänföras till en 2:dra lönegrad. För

telegrafist av 2:dra lönegraden bör avlöningen fortfarande vara lika med avlöningen till vaktföreståndare. Den högre graden telegrafister anser styrelsen böra i avlöning jämföras med kassörer av 1:sta lönegraden.

Telegrafstyrelsen kan icke underlåta att i detta sammanhang än en gång påvisa, hurusom kommissionen synes vilja begagna varje tillfälle att trycka ned avlöningen till telegrafverkets tjänstemän under avlöningen till motsvarande befattningshavare i andra verk. Angående telegrafister yttrar kommissionen (sid. 143), att den ansett dem böra i avlöningshänseende jämföras med kvinnlig postexpeditör. Huru genomföres nu denna jämförelse? Avlöningen föreslås till 1,900—2,700 kronor för postexpeditör, som skall uppnå slutavlöningen efter *tolv* år, samt till 1,800—2,750 kronor för telegrafist, som skall uppnå slutavlöningen efter *femton* år. Orsaken till denna olikställighet mellan tjänstemän, som kommissionen anser böra vara jämförda, uppgives vara beroende på den olika konstruktionen av avlöningsskalorna vid de ifrågakvarande båda verken. Det är dock härvid att märka, dels att kommissionen själv åstadkommit olikheten mellan avlöningsskalornas slutavlöningar genom att ändra avlöningsklasserna 2,700 till 2,750 kronor inom telegrafverket och dels att det bort ligga närmare till hands att sätta begynnelseavlöningen till 1,950 i stället för 1,800 kronor för telegrafist d. v. s. 50 kronor högre i stället för 100 kronor lägre än för postexpeditör. Med kommissionens förslag erhåller nämligen en postexpeditör under vart av de första 3 åren 100 kronor mera än en telegrafist, under vart av därpå följande 3 år 150 kronor mera, under vart av därpå följande 3 år 200 kronor mera, under vart av därpå följande 3 år 250 kronor mera och under vart av därpå följande 3 år 200 kronor mera än en telegrafist. Under de första 15 åren uppbär således en postexpeditör sammanlagt 2,700 kronor mera än en telegrafist, vilken ökning icke kan kompenseras genom att telegrafisten under sin återstående tjänstetid uppbär 50 kronor mera per år än postexpeditören; vid uppnående av för pension stadgade 30 tjänstår har telegrafisten fortfarande uppburit *1,950 kronor mindre* än postexpeditören. Hade kommissionen i stället låtit telegrafist börja med 1,950 kronors avlöning, skulle hon under vart av de 3 första åren uppburit 50 kronor mera än en postexpeditör, under därpå följande 3 år samma avlöning, under vart av därpå följande 3 år 50 kronor mindre, under därpå följande 3 år samma avlöning samt under återstående tjänstetiden 50 kronor högre avlöning än postexpeditören. Under de 15 första åren skulle alltså telegrafisten hava uppburit sammanlagt 150 kronor mera än postexpeditören och vid de 30 tjänstårens slut *900 kronor mera*. Det vill synas som om man, därest ej telegrafverkets tjänstemäns avlöning skall till varje pris hållas nere under avlöningen till andra verks personal, bort hava bestämt sig för det senare alternativet, vilket skulle gjort de två ifrågakvarande tjänstemannagrupperna betydligt mera jämförda i avlöning.

Kommissarier, telegrafdirektörer och telefondirektörer. Mot kommissionens förslag att, för förbättrande av den provisionsberättigade personalens ställning vid sjukdom, överflytta 400 kronor av avlöningen från uppördsprovision till lön, har telegrafstyrelsen intet att erinra. Häröver har kommissionen icke vidtagit annan förbättring av denna personals avlöningsförhållanden än att *dels* för de kvinnliga kommissarierna begynnelselönen höjts med 450 kronor i stället för såsom av nämnda förslag bort följa, med 400 kronor, vilket alltså innebär en löneförbättring med hela 50 kronor, samt slutavlöningen höjts med, i stället för 400 kronor, 600 kronor

för 5:te grads, 500 kronor för 6:te grads och 450 kronor för 7:de grads kommissarier, vilket för dem medför en löneförbättring av respektive 200, 100 och 50 kronor, dels ock minimiprovisionen höjts från 450 kronor till vissa angivna belopp för de olika graderna av kvinnliga och manliga stationsföreståndare. Sistnämnda åtgärd medför givetvis ingen löneförbättring för andra än dem, vilkas uppberdsprovision understiger de av kommissionen föreslagna minimibeloppen. Med tillämpning av 1916 års uppberdssiffror — de sista som äro kända — skulle kommissionens sistberörda förslag för 72 kommissarier eller således ungefär hälften av hela antalet icke medföra någon eller högst 100 kronors avlöningsförbättring; läggas 1917 års stegrade uppberdssiffror till grund, utvisar kommissionens förslag givetvis än mindre löneförbättring. Icke förty har kommissionen, som dock från telegrafstyrelsen erhållit exakta siffror å uppberdsprovisionens storlek för varje station under åren 1908—1916, uppställt sin tablå å sid. 175 på sådant sätt, att det ser ut, som om samtliga stationsföreståndare skulle genom kommissionens förslag erhålla avlöningsförbättring och en ganska betydande sådan. Den, som ej är fullt hemmastadd i avlöningsförhållandena, skall av denna sammanställning draga den slutsatsen, att de fem högsta graderna av stationsföreståndare skulle erhålla 2,000 å 3,000 kronors förbättring, under det att i verkligheten endast några av dem erhålla någon förbättring alls och i allt fall till blygsamma belopp, samt att de lägre graderna skulle erhålla förbättring om 600 å 1,800 kronor, under det att förbättringen i själva verket drabbar endast två tredjedelar av dem och, på 10 undantag när, icke uppgår till 500 kronor. Såsom skäl för att kommissionen, vilken för postmästare föreslagit avlöningsförhöjning i ungefär samma utsträckning som för andra tjänstemän, icke velat unna telegrafverkets motsvarande tjänstemän någon nämnvärd avlöningsförbättring, har anförts (sid. 145), att flertalet av telegrafverkets stationsföreståndare genom den starka stegringen av uppberdsprovisionen kommit i åtnjutande av väsentligt förbättrade avlöningsförmåner. Denna uppgift är icke med sanning förenlig, såvida ej ordet »flertalet» utbytes mot »ett fåtal». Ej heller är den å samma ställe lämnade uppgiften riktig, att de under senaste tiden vidtagna höjningarna av telegraf- och telefontaxorna utövat ett stort inflytande på uppberdsprovisionens storlek. Från och med år 1908, det första år, då uppberdsprovision tillämpades, till och med år 1916, det senaste år, för vilket detaljerade siffror finnas att tillgå, har uppberdsprovision ökats från 189,981 kronor till 268,490 kronor eller således med 78,509 kronor, fördelat på omkring 150 stationsföreståndare. Denna ökning har väsentligen kommit de största stationernas föreståndare till godo, under det att de övrigas erhållit mera blygsam eller ingen alls förhöjning. Frånsett telefon- och telegrafdirektörer och Haparanda station, där till följd av kriget exceptionella förhållanden varit rådande, har under nämnda nio år den årliga ökningen i uppberdsprovision, i medeltal räknat, för stationsföreståndare inom de olika graderna växlat mellan:

		lägst	högst
för kommissarier av 1:a grad	52 kronor	143 kronor
» » » 2:a »	38 »	95 »
» » » 3:e »	48 »	84 »
» » » 4:e »	15 »	69 »
» » » 5:e »	14 »	65 »
» » » 6:e »	10 »	75 »
» » » 7:e »	0 »	17 »

Härigenom torde vara ådagalagt, huru vilseledande den uppgiften är, att »flertalet» stationsföreståndare genom uppbördsprovisionens »starka stegring» kommit i åtnjutande av »väsentligt förbättrade avlöningsförmåner». Därjämte bör beaktas, att för stationsföreståndarna, vilkas avlöning från telegrafverket utgöres endast av lön och uppbördsprovision men ej tjänstgöringspenningar, ålderstilläggen å lönen äro — med undantag för de fyra högsta löneklasserna — endast 150 å 200 kronor per gång, under det att övriga tjänstemän erhålla ålderstillägg såväl å lön som tjänstgöringspenningar med tillhoppa 300 å 500 kronor per gång vid avlöningar, som överstiga 1,950 kronor. Någon höjning av telegraf- och telefontaxor, som kunnat öva inflytande på uppbördsprovisionens storlek, har ej vidtagits annat än under år 1917, och var denna höjning så ringa, att för samtliga stationsföreståndare ökningen i uppbördsprovision, inberäknat den ökning, som med trafikens tillväxt oavslåtligen bör äga rum, icke belöpte sig till mera än omkring 21,000 kronor mot omkring 16,000 kronors ökning från år 1915 till år 1916, vadan således den av taxehöjningen uppkomna stegringen i provisionen kan uppskattas till omkring 5,000 kronor att fördelas på omkring 150 personer.

Telegrafstyrelsen har icke under den korta tid, som stått till buds, kunnat utarbeta ett förslag till avlöningsförbättring för ifrågavarande personal, vilket kan anses tillfredsställande, men har, under beaktande av att denna personal icke skall erhålla fördelaktigare avlöningar än motsvarande postpersonal och med hänsyn tagen till att stationsföreståndarna för sin med personlig ekonomisk risk lämnade kreditgivning åt telegramavsändare och för sitt därav föranledda extra arbete åtnjuta ersättning, funnit sig kunna föreslå, att avlöningen bestämmes på följande sätt.

	L ö n	Minimi- provision
Kommissarie av 7:e graden	1,650—1,800—2,000	600
» » 6:e »	1,800—2,000—2,200	700
» » 5:e »	2,000—2,200—2,400—2,600	900
» » 4:e »	3,000—3,200—3,400—3,700	1,400
» » 3:e »	3,200—3,400—3,700—4,000	1,800
» » 2:a »	3,400—3,700—4,000—4,300	2,000
» » 1:a »	3,700—4,000—4,300—4,600	2,400
Telegrafdirektör { Telefondirektör }	4,000—4,300—4,600—5,000	2,400

Till förtydligande av innebörden utav detta förslag, som i vad minimiprovisionen angår är lika med kommissionens, får styrelsen meddela följande. Enär stationsföreståndarna avancera från lägre till högre grad, äro begynnelselönerna av ringa intresse utom för den lägsta kvinnliga graden (7:e) och den lägsta manliga graden (4:e). I dessa två begynnelselöner skulle inträda en förhöjning — frånsett den, som följer av 400 kronors överflyttning från uppbördsprovisionen — av 200 respektive 400 kronor. Slutlönerna skulle bliva höjda med — likaledes frånsett nämnda 400 kronor — :

för kommissarier	av 7:e graden kronor	250,
» »	» 6:e » »	300,
» »	» 5:e » »	400,

för kommissarier	av 4:e graden	kronor	500,
» »	» 3:e »	»	600,
» »	» 2:a »	»	500,
» »	» 1:a »	»	400,
» telegrafdirektör	» 2:a »	»	400,

varemot någon förhöjning för telegrafdirektör av 1:sta graden och telefondirektörer ej ifrågasatts, utan skulle dessas lön bli lika med telegrafdirektörers av 2:dra graden, och således telegrafdirektörerna icke vidare uppdelas i två lönegrader.

Till jämförelse mellan de av telegrafstyrelsen sålunda för telegrafverkets stationsföreståndare och av kommissionen för postverkets motsvarande befattningshavare föreslagna begynnelse- och slutavlöningar torde följande tabell få meddelas, däri för telegrafverkets stationsföreståndare kunnat räknas endast med den garanterade minimiprovisionen men icke med den på sina ställen faktiskt förekommande högre provisionen:

Befattning.	Begynnelse- och slutavlöning å		Slutavlöningen uppnås efter	Befattning	Begynnelse- och slutavlöning, inkl. minimiprovision	Slutavlöningen uppnås efter
	billigaste ort	dyraste ort				
Postdirektör	7,500—8,500	7,950—8,950	9 år	Telefondirektör	6,400—7,400	9 år
Postmästare 1 A	6,000—7,500	6,450—7,950	9 »	Telegrafdirektör...		
» 1 B	5,500—7,000	5,950—7,450	9 »	Kommissarie 1	6,100—7,000	9 »
» 2 A	5,100—6,500	5,550—6,950	9 »	» 2	5,400—6,300	9 »
» 2 B	4,700—6,000	5,150—6,450	9 »	» 3	5,000—5,800	9 »
» 3,				» 4	4,400—5,100	9 »
» manlig 4,	4,300—5,500	4,750—5,950	9 »	» 5,		
» manlig 3,	4,000—5,100	4,450—5,550	9 »	» kvinnlig	2,900—3,500	9 »
» kvinnlig 3,	3,300—3,800	3,525—4,025	6 »	» 6,		
» 4,				» kvinnlig	2,500—2,900	6 »
» kvinnlig 4,	3,100—3,500	3,325—3,725	6 »	» 7,		
				» kvinnlig	2,250—2,600	6 »

Anm. 1. Postmästare i Stockholm 1, Göteborg 1 och Malmö 1 uppbära dessutom arvoden å respektive 500, 400 och 300 kronor årligen.

Anm. 2. Kvinnlig kommissarie åtnjuter dessutom fri bostad jämte fri uppvärmning och belysning eller hyresbidrag med högst 600 kronor årligen. Samtliga kommissarier åtnjuta ersättning för en del av telegramräkningshålningen och vissa av dem felräkningspenningar.

Verkmästare. Telegrafstyrelsen föreslår, att begynnelseavlöningen höjes till 3,000 kronor eller 500 kronor högre belopp än kommissionen föreslagit samt att slutavlöningen bibehålles vid det av kommissionen föreslagna beloppet 3,900 kronor, vilken slutavlöning således skulle uppnås efter nio i stället för av kommissionen föreslagna femton år. Då samtliga verkmästarna äro placerade å ort med 10 procent dyrortstillägg samt deras hyresbidrag enligt kommissionens förslag skulle utgöra 750 kronor, bli va begynnelse- och slutavlöningarna 4,050 respektive 5,040 kronor.

Materialförvaltare. För denna befattning med det betydligt ökade ansvar, som till följd av verkstadsdriftens väsentliga utvidgning under senare åren inträtt, anser telegrafstyrelsen avlöningen icke kunna bestämmas lägre än till 3,900 kronor med förhöjning till 4,300, 4,700 och 5,100 kronor. Med inberäkning av dyrortstillägg, som till denne tjänsteman skulle utgå efter 10 procent, bliva begynnelse- och slutavlönningarna 4,290 respektive 5,610 kronor.

Inköpschef. Avlöningen till denna tjänsteman bör vara lika med här nedan föreslagna avlöningen till byråtjänsteman av lägre grad. Inberäknat dyrortstillägg, som även till inköpschefen skulle utgå med 10 procent, bliva hans begynnelse- och slutavlönningar 5,610 respektive 7,100 kronor.

Kontorschef. Telegrafstyrelsen anser det icke böra ifrågasättas, att denna ansvarsfulla befattning, som hittills avlönats på samma sätt som byråtjänsteman av lägre grad, avlönas lägre än på sätt nedan föreslås beträffande byråtjänsteman av högre grad. Då han skulle uppbära dyrortstillägg med 10 procent, skulle begynnelseavlönningen bliva 7,600 och slutavlönningen 9,100 kronor.

Verkstadsingenjör. För dessa tjänstemän, som äro tre till antalet, föreslår styrelsen allt fortfarande samma avlöning som för linjeingenjör.

Vaktmästare hos telegrafstyrelsen. I likhet med vad kommissionen föreslagit anser telegrafstyrelsen, att dessa tjänstemän böra i avlöningshänseende likställas med personal vid stationerna, men under det kommissionen ansett denna likställighet böra vidtagas på det sätt, att samtliga vaktmästare under hela sin tjänstetid skulle avlönas såsom stationsbiträden, finner telegrafstyrelsen det riktigare att bereda de äldre vaktmästarna tillfälle att vinna befordran till stationsförmän. Telegrafstyrelsen föreslår alltså, att de nuvarande vaktmästarbefattningarna ersättas med stationsbiträdes- och stationsförmansbefattningar. Då fyra av styrelsens vaktmästare uppnått den tjänstålder, att de omedelbart böra utnämnas till stationsförmän, under det att de övriga fyra äro relativt unga, bör således enligt styrelsens åsikt för närvarande de fyra förstnämnda erhålla stationsförmans och de fyra sistnämnda stationsbiträdes tjänsteställning. Till den såsom förste vaktmästare tjänstgörande stationsförmannen torde allt fortfarande böra utgå arvode å 200 kronor.

Kontorsskrivare. Från kommissionen under hand framställt förslag om uppdelning av kontorsskrivarna i två grader har telegrafstyrelsen förklarat sig kunna biträda. Då kommissionen emellertid funnit sig för det närvarande böra avstå från en sådan uppdelning, vill telegrafstyrelsen icke nu påyrka densamma, ehuru styrelsen från principiell synpunkt fortfarande icke skulle hava något att erinra däremot. Avlöningen till kontorsskrivare bör, såsom kommissionen ock tänkt sig, likställas med avlöningen till bokhållare vid distrikten och således, med inberäkning av 15 procent dyrortstillägg, bliva lägst 2,070 och högst 2,875 kronor. För kvinnlig kontorsskrivare vid järnvägsstyrelsen föreslår kommissionen avlöning av 2,100—2,900 kronor.

Föreståndaren för katalogexpeditionen. För denna tjänsteman föreslår styrelsen den mera betecknande och kortare titeln katalogredaktör. Avlöningen anser styrelsen, till följd av det betydligt utvidgade och krävande arbete, som numera åligger katalogredaktören, samt när hon har en ganska stor personal sig underställd, icke böra sättas lägre än till 3,000 kronor med förhöjning till 3,300, 3,600 och 3,900 kronor. Medräknat högsta ortsbidrag, skulle hon således komma att uppbära i begynnelseavlöning 3,450 och i slutavlöning 4,350 kronor.

Rätare och ingenjörsassistenter. Telegrafstyrelsen har i en uti kommissionens betänkande införd skrivelse av den 22 februari 1918 motiverat inrättandet av dessa två nya tjänstemannagrader. Avlöningen bör, på sätt styrelsen därvid uttalat och kommissionen tillstyrkt, sättas lika med avlöningen till assistent av 2:dra lönegraden respektive kontrollör av 2:dra lönegraden.

Byråtjänstemän. Vad först angår byråtjänstemännen av lägre grad, den av kommissionen benämnda notariegruppen, har kommissionen ansett dem böra likställas med notariegrupperna i järnvägsstyrelsen och generalpoststyrelsen, för vilka enligt kommissionens förslag avlöningarna skulle bli: i järnvägsstyrelsen lägst 5,460 och högst 6,400 kronor samt i generalpoststyrelsen lägst 5,150 och högst 6,450 kronor; sistnämnda för generalpoststyrelsens notariegrupp föreslagna avlöningar skulle bli gällande även för telegrafstyrelsens notariegrupp. På grund av de skilda konstruktionerna i avlöningsskalorna för statens järnvägar, postverket och telegrafverket hade det, enligt vad kommissionen anför (sid. 152), visat sig omöjligt att på detta stadium av kommissionens arbete uppnå full överensstämmelse med avseende å avlöningarna till nu ifrågakarande tjänstemannagrupper. Härtill må genmålås, att större överensstämmelse dock skulle kunnat uppnås, därest kommissionen, i stället för att sätta begynnelseavlöningen för postverkets och telegrafverkets notariegrupper 310 kronor lägre än för järnvägsstyrelsens notariegrupp, hade föreslagit de förras begynnelseavlöning till 90 kronor högre än de senares eller således till 5,550 kronor. Kommissionen yttrar vidare (sid. 152), att den »med hänsyn till den slutavlöning, som ansetts böra tillkomma notariegruppen vid statens järnvägar och postverket, funnit sig förhindrad att föreslå någon höjning av slutavlöningen för notariegruppen vid telegrafverket». Beträffande notariegruppen i generalpoststyrelsen yttrar kommissionen (sid. 110), att den för denna grupp föreslagna förhöjningen med 500 kronor visserligen vore obetydlig för befattningshavare inom så höga tjänstegrader, som det här gällde, men att »kommissionen med hänsyn dels till den provisoriska innebörden av nu förevarande reglering, dels ock till gjorda jämförelser beträffande avlöningen till likställda befattningshavare inom de andra samtidigt reglerade verken funnit sig icke för närvarande kunna föreslå större förhöjningar till nu ifrågakarande tjänstemän». Slutligen har i fråga om notariegruppen vid statens järnvägar — för vilken grupp avlöningen höjts med 600 kronor samtidigt med det att maximiersättningen för bostad sänkts från att beräknas efter 5 rum och kök till att beräknas efter 4 rum och kök — såsom skäl för att avlöningen icke kunnat sättas högre anförts (sid. 57) »hänsyn till jämförliga tjänstemannagrupper såväl inom de övriga av kommissionen behandlade verken som ock inom andra områden av statsförvaltningen». Om man härjämte beaktar, vad kommissionen anført å sid. 23—24 — nämligen att avlöningsförhållandena inom övriga centrala verk enligt kommissionens mening rinligen icke kunna bli absolut bindande för de av kommissionen behandlade verken — blir kontentan av kommissionens ovan refererade resonnemang följande: slutavlöningen till notariegruppen i telegrafstyrelsen kan ej höjas av hänsyn till avlöningen för notariegruppen i generalpoststyrelsen och järnvägsstyrelsen, avlöningen till notariegruppen i generalpoststyrelsen kan ej höjas av hänsyn till avlöningen för notariegruppen i telegrafstyrelsen och järnvägsstyrelsen, avlöningen till notariegruppen i järnvägsstyrelsen kan ej höjas av hänsyn till avlöningen för notariegruppen i telegrafstyrelsen och generalpoststyrelsen. Resonnemanget är särdeles karakteristiskt.

För att nu återgå till notariegruppen i telegrafstyrelsen, uppgiver kommissionen, att slutavlöningen till denna grupp på sin tid sattes jämförelsevis hög, beroende på den av 1907 års riksdag fastställda gemensamma avlöningsskalan för såväl den nuvarande notariegruppen som de befattningshavare, vilka sedermera kommo att tillhöra den högre byråttjänstemannagruppen inom telegrafstyrelsen. Härtill må erinras, att visserligen avlöningsskalan blev gemensam för dessa två grupper, men då den högre byråttjänstemannagruppen av 1907 års riksdag tilldelades ett särskilt arvode å 1.000 kronor för år, måste kommissionens berörda uppgift betecknas såsom vilseledande. För sin del måste telegrafstyrelsen påyrka, att avlöningen för byråttjänsteman av lägre grad bör bli lika med avlöningen till kontrollör av 1:sta lönegraden eller således, med inberäkning av högsta dyrortstillägg, lägst 5,865 och högst 7,400 kronor. Denna avlöning är något lägre än vad kommissionen föreslagit beträffande den i generalpoststyrelsen förekommande mellangraden, som omfattar bland andra förste aktuarie, intendent och ombudsman.

För den högre graden byråttjänstemän i telegrafstyrelsen, den av kommissionen benämnda sekreterargruppen, har kommissionen ansett avlöningen böra bli jämställd med avlöningen åt sekreterargrupperna i järnvägsstyrelsen och generalpoststyrelsen. Likställigheten har på det sätt genomförts, att telegrafstyrelsens sekreterargrupp tilldelats 270 kronor lägre begynnelseavlöning än i järnvägsstyrelsen och 500 kronor lägre än i generalpoststyrelsen, att slutavlöningen blivit en obetydlighet, 30 kronor, lägre i telegrafstyrelsen och generalpoststyrelsen än i järnvägsstyrelsen samt att denna slutavlöning skulle av telegrafstyrelsens och järnvägsstyrelsens sekreterargrupper uppnås efter nio år men av generalpoststyrelsens efter sex år. Telegrafstyrelsens sekreterargrupp har således blivit sämst tillgodosedd. Av alldeles samma skäl, som anförts (sid. 60—61) beträffande behovet av att bereda högre avlöning för särskilt de tekniska tjänstemännen inom sekreterargruppen i järnvägsstyrelsen, har telegrafstyrelsen funnit sig böra föreslå, att byråttjänstemännen av högre grad i telegrafstyrelsen skola erhålla 500 kronor högre avlöning än linjeingenjörer, eller således, om dessa sistnämndas avlöning bestämmes i enlighet med ovan framställt förslag, lägst 7,900 och högst 9.400 kronor, dyrortstillägg däri inberäknat.

I avlöningsreglementet torde byråttjänstemännen, för att undvika ändringar i reglementet vid ökning av antalet befattningshavare inom den högre graden, böra benämnas »byråttjänstemän av högre grad» respektive »byråttjänstemän av lägre grad» i stället för att nu de förras tjänstetitlar uppräknas och de senare benämnas »övriga byråttjänstemän».

Professor. Då professorstjänsten är och till följd av brist på kompetenta sökande allt fortfarande någon tid framåt torde komma att bli vakant, har telegrafstyrelsen ansett sig vid den provisoriska löne regleringen icke böra framställa något från kommissionens avvikande förslag angående avlöningen till professorn, ehuru väl den föreslagna avlöningen icke står i rätt förhållande till övriga av styrelsen föreslagna avlöningsbelopp.

Byråchefer. Telegrafstyrelsen kan icke finna den av kommissionen föreslagna avlöningen för byråchef i de tekniska affärsdrivande verken stå i rimlig proportion till den ansvarsfulla ställning, dessa tjänstemän intaga, samt ej heller den föreslagna avlöningsförbättringen ens tillnärmelsevis motsvara den oerhörda ökning i arbete, som åtminstone vad telegrafstyrelsen vidkommer under det sista decenniet inträtt.

Med beaktande av sina ovan framställda förslag i avseende å avlöningarna till andra befattningshavare, men utan anspråk på att för nu ifrågavarande tjänstemän uppnå avlöningar, som ens närma sig vad inom privata företag betalas, föreslår styrelsen, att avlöningen till byråchef bestämmes enligt följande skala, dyrortstillägg däri inberäknat: 10,400—11,400—12,400 kronor.

Telegrafinspektörer. Under återopande av vad styrelsen i sin uti kommissionens betänkande avtryckta skrivelse den 22 februari 1918 anfört och med stöd av vad kommissionen tillstyrkt, föreslår telegrafstyrelsen avlöningen för telegrafinspektör till samma belopp som för linjedirektör.

Verkstadsdirektör. Kommissionen har av skäl, som anförts å sid. 34, icke framlagt något fixerat förslag till höjning av avlöningen för verkstadsdirektören, men likväl uttalat, att förhöjning i dennes avlöning bör äga rum. Telegrafstyrelsen anser sig för det närvarande böra föreslå begynnelseavlöningen till samma belopp som det nu utgående oföränderliga arvodet eller 12,000 kronor, men om det skall bliva möjligt att på denna för telegrafverket så viktiga post kunna behålla en skicklig person, måste tillfälle finnas att kunna förhöja avlöningen. Styrelsen föreslår därför, att avlöningen skall med treårsmellanrum kunna förhöjas till 13,500 och 15,000 kronor. I enlighet med kommissionens förslag skulle dyrortstillägg icke tillkomma verkstadsdirektören.

I avseende å erforderlig förhöjning av arvodet till *generaldirektören*, varom kommissionen yttrat sig å nyss anförda ställe (sid. 34), samt till *generaldirektörens ställföreträdare* har telegrafstyrelsen trots sig icke böra framlägga något förslag.

Kommissionens förslag beträffande *pensionsunderlagens* höjning med i allmänhet 250 kronor för varje tjänstemannagrupp är givetvis alltför schablonmässigt för att vara tillfredsställande, men då tiden ej medgivit att nu korrigera detta schematiska förslag och då det är av mindre vikt att omedelbart uppnå förbättring av pensionerna, har telegrafstyrelsen ansett sig böra lämna kommissionens förslag utan erinran, ehuru anledningar därtill för visso icke saknats. Beträffande de här ovan föreslagna två nya tjänstemannakategorierna, telegrafist av 1:sta och assistent av 1:sta lönegraden, föreslår styrelsen, för att icke åstadkomma någon rubbning av kommissionens förslag, att de tills vidare i pensionshänseende likställas med telegrafister av 2:dra respektive assistenter av 2:dra lönegraden. I fråga om den ökning av telegrafverkets bidrag till dess pensionsinrättning, som skulle påkallas av kommissionens förslag, har styrelsen lämnat närmare utredning i sitt denna dag avgivna underdåniga förslag till driftkostnadsstat under år 1919. Emellertid tillåter sig styrelsen erinra, att de nu ifrågasatta ändringarna beträffande pensionsunderlagen påkalla mindre ändringar jämväl i det av Eders Kungl. Maj:t för pensionsinrättningen fastslådda reglemente samt att, innan ändring däri av Eders Kungl. Maj:t vidtages, fullmäktige för delägarna i pensionsinrättningen torde böra lämnas tillfälle att vid sitt under 1919 infallande lagtima möte avgiva yttrande.

Avlöningens fördelning i lön och tjänstgöringspenningar är för telegrafverkets tjänstemän särdeles ofördelaktig, särskilt vid jämförelse med vad vid andra verk är eller enligt kommissionens förslag skulle bli stadgat därutinnan. Telegrafstyrelsen har påpekat detta förhållande för kommissionen, men denna har synbarligen saknat tid eller intresse för denna fråga, då det gällt telegrafverket, under det att kommissionen vidtagit vissa ändringar av fördelningsgrunderna inom statens järnvägar och postverket. Det märkliga är, att kommissionen uppgiver sig därvid hava

i viss utsträckning åstadkommit likhet med förhållandena inom telegrafverket (sid. 65 och 111), men i verkligheten icke alls åstadkommit sådan likhet. Någon genomgripande förändring av fördelningsgrunderna inom telegrafverket har styrelsen emellertid icke hunnit utarbeta utan föreslår endast ett par smärre jämkningar samt de ändringar, som påkallas dels av utbytandet av avlöningsbeloppen å 1,950 och 2,100 kronor mot 2,000 kronor, dels ock av införandet av de två nya avlöningsbeloppen å 10,500 och 11,500 kronor.

Det har förvänat styrelsen, att kommissionen, trots det erforderliga uppgifter för lång tid sedan lämnats kommissionen, icke funnit sig böra för telegrafverkets tjänstemän föreslå den inom postverket redan gällande förmån vid befordran till högre befattning, som erhållit benämningen »*snedning*», ävensom att kommissionen allenast för postverkets del ifrågasatt vad å sid. 102—104 berörts angående »*tillförordnade*» befattningshavare inom de lägre graderna. Bestämmelser i dessa båda ämnen äro lika befogade inom telegrafvet som inom postverket, varom kommissionen under de år den arbetat på sin huvuduppgift borde hava kunnat förvissa sig. Telegrafstyrelsen skall icke underlåta att snarast möjligt framkomma med förslag härutinnan, men har nu icke kunnat medhinna detsamma.

Vidkommande slutligen kommissionens hemställan, att det måtte få ankomma på Eders Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med de av kommissionen under avdelningen »allmänna synpunkter» angivna grunder, meddela erforderliga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för den personal, som skulle beröras av löneregleringen, får telegrafstyrelsen, under erinran om vad i inledningen till detta yttrande anförts gent emot kommissionens uttalanden å sid. 36 i betänkandet, i övrigt yrka, att vid meddelandet av de avsedda övergångsbestämmelserna måtte, på sätt vid 1907 års lönereglering stadgades, beredas en undantagsställning för de ordinarie och extra ordinarie assistenter, som vunnit inträde i verket före år 1908. Den närmare innebörden av detta yrkande torde telegrafstyrelsen bliva satt i tillfälle att utveckla vid avgivandet av förslag till övergångsbestämmelserna i fråga, innan de av Eders Kungl. Maj:t meddelas, men styrelsen har ansett sig redan nu böra omnämna förhållandet, på det att det eventuella bemyndigandet för Eders Kungl. Maj:t att utfärda övergångsbestämmelser må kunna inrymma befogenhet att jämväl på antytt sätt tillgodose de ifrågavarande assistenterna.

Ytterligare några frågor, som beröra avlöningsreglementet, torde telegrafstyrelsen här få beröra.

I § 4 samt i de vid avlöningsreglementet fogade »allmänna grunder till avlöningsförhöjning för icke provisionsberättigad tjänsteman» ävensom i de av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen årligen fastställda driftkostnadsstater äro tjänsterna hänfödda till underavdelningarna »inom styrelsen», »vid linjedistriktet», »vid stationerna» och »vid verkstaden». Denna indelning har emellertid icke strikt upprätthållits; så till exempel saknas under avdelningen »styrelsen» linjeingenjör, assistent och telegrafist. Det måste också anses överflödigt att i avlöningsreglementet såsom hittills skett uppräknat samma befattningar på två, ja ända till tre ställen. Styrelsen har därför ansett tjänstemännen böra i avlöningsreglementet upptagas i en enda följd på sätt i här nedan framlagda förslag till ändringar i reglementet skett. Denna fråga har dock icke uteslutande formell karaktär. Genom att även i driftkostnadsstaten upptaga tjänstemännen i en följd utan användande av de nuvarande under-

avdelningarna, realiseras det vid genomförandet av nuvarande organisation av telegrafverket uttalade behovet för styrelsen att kunna förflytta all personal ej blott inom styrelsen och lokalförvaltningarna utan även mellan styrelsen och dessa senare. I propositionen nr 84 till 1907 års riksdag yttrade föredragande departementschefen härom (sid. 13), att han icke hade något att erinra mot att denna rätt tillkomme telegrafstyrelsen och att en dylik befogenhet tvivelsutan mången gång kunde bliva till gagn för verket, om den tillämpades med varsamhet och omsikt, men givetvis krävde, att chefen förskaffade sig personlig kännedom om sin personal, något som väl läte sig göra inom telegrafverket med dess jämförelsevis överskådliga omfattning. Departementschefen förutsatte dock att, då förflyttning till annan ort ifrågakomme utan att vederbörande därom gjort ansökan, han skulle tillerkännas ersättning för flyttningskostnad med belopp, som av Eders Kungl. Maj:t bestämdes, såsom ock dittills i liknande fall ägt rum vid förflyttning inom lokalförvaltningarna. Vad departementschefen sålunda anförde äger allt fortfarande giltighet och detta i än större grad än förut. I anledning av berörda yttrande, vilket icke föranledde någon erinran från riksdagens sida, har telegrafstyrelsen visserligen ansett sig äga däri avsedda befogenhet, men för att denna skall erhålla uttryck i driftkostnadsstaten, har styrelsen i det förslag till sådan stat, som samtidigt härmed avlättes, vidtagit den nämnda ändringen i dess uppställning. I detta sammanhang torde få ifrågasättas, huruvida det fortfarande kan anses nödigt, att fråga om utbetalande av flyttningsersättning i fall, då förflyttning skett utan vederbörandes egen ansökan, skall underställas Eders Kungl. Maj:ts prövning. Hittills har härutinnan förfarits på det sätt, att telegrafstyrelsen förskottsvis utbetalat flyttningsersättning i dylika fall och sedermera vid varje års utgång anhållit om Eders Kungl. Maj:ts godkännande av sålunda gjorda utbetalningar, vilka städe utan undantag gillats av Eders Kungl. Maj:t. Då det lär stå i full överensstämmelse med vidtagna åtgärder för decentralisering till ämbetsverken av vissa hittills på Eders Kungl. Maj:ts prövning beroende ärenden, att frågor om utbetalning av flyttningsersättning i nu åsyftade fall slutligt avgöras av telegrafstyrelsen, får styrelsen uttala sig för att så hädanefter måtte få ske.

Enligt § 13 i avlöningsreglementet utgår vid tjänsteresa inom riket resekostnads- och traktamentsersättning för tjänstemän enligt bestämmelserna i gällande resereglemente, dock att vid långvarigare uppdrag, förenade med resa från boningsorten, vid ofta återkommande tjänsteresor eller i särskilda fall, då omständigheterna därtill eljest föranleda, telegrafstyrelsen äger att bestämma lägre resekostnads- och traktamentsersättning. Därutöver stadgas i § 6 mom. 8:o, att det skall ankomma på telegrafstyrelsens prövning, huruvida vid förordnande för tjänsteman å annan ort än placeringsorten den vikarierande bör tilldelas traktamente, motsvarande högst en femtedel av det vid resor enligt gällande resereglemente tjänstemannen tillkommande dagtraktamente. Motsvarande stadganden återfinnas i avlöningsreglementet för tjänstemän vid postverket. Enligt vad telegrafstyrelsen inhämtat, har generalpoststyrelsen i ett på Eders Kungl. Maj:ts prövning beroende ärende hemställt, att det senare här ovan återgivna stadgandet skulle för postverkets del så ändras, att det skall ankomma på generalpoststyrelsens prövning, huruvida tjänsteman, ordinarie eller extra, under tjänsteförättning å annan ort än stationeringsorten må komma i åtnjutande av traktamente enligt av Eders Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser. Då de skäl, som av generalpoststyrelsen anförts till stöd för ändringen,

äga full motsvarighet beträffande telegrafverket, tillåter sig styrelsen, under hänvisning till vad av generalpoststyrelsen anförts, föreslå, att den ovan återgivna delen av § 6 mom. 8:o i telegrafverkets avlöningsreglemente måtte ersättas med ett stadgande av enahanda innehåll, som generalpoststyrelsen föreslagit.

På grund av § 14 i avlöningsreglementet utbetalas felräkningspenningar till, bland andra, kassör å linjedistriktsbyrå och vid verkstaden med 200 kronor för år. Den betydliga ökning i omsättningen vid dessa institutioners kassor bör föranleda någon förhöjning av felräkningspenningarna, och då dessa vid stationerna äro begränsade till högst 400 kronor, föreslår styrelsen samma belopp för kassör å linjedistriktsbyrå och vid verkstaden.

I en till telegrafstyrelsen ingiven skrift hava inom Norrbottens och Västerbottens län tjänstgörande personal vid telegrafverket gjort framställning om erhållande av särskilt ortstillägg, s. k. kallortstillägg, att utgå med 15 procent av den kontanta avlöningen, dock med minst 400 kronor årligen. Till stöd härför anföres följande:

»På grund av det stränga klimatet, de säregna ljusförhållandena och de långa avstånden till de livsmedelsproducerande delarna av Sverige och landets egentliga kulturbygder lever telegrafpersonalen i övre Norrland under andra villkor och tjänstgör under andra förhållanden än kamraterna i det övriga Sverige. Denna undantagsställning gör sig i många avseenden ekonomiskt kännbar och betungar tjänstemännen häruppe med avsevärda utgifter, som ej behöva förekomma annorstädes. Sålunda bliva kostnaderna för livsmedel, beklädnad, värme och ljus här större än i landets sydligare delar. Största delen av de livsmedel, som här konsumeras, transporteras hit söderifrån och fördyras genom fraktkostnader och mellanhänder; i alldeles särskild grad gäller detta om frukt och grönsaker. Förutom denna kostnadsökning tillkommer emellertid, att, på grund av det stränga klimatet, kroppen häruppe fordrar en kraftigare och därigenom dyrbarare näring. Av samma orsak bliva utgifterna för beklädnad större än söderut. Pälsverk, såsom promenadpäls och pälsmössa, samt, i och för de långa landsvägsresorna, respäls och pälsstövlar kunna söderut betraktas såsom lyx, men äro här nödvändiga för hälsans bevarande. Särskilda varma underkläder och skodon, skinntröja m. m. måste även anskaffas såsom skydd mot den långvariga kölden. Dessa förhållanden hava ju ock delvis redan beaktats av kungl. styrelsen såtillvida, att linjearbetare inom VI och VII linjedistriktet tilldelas skinntröjor och pälsar och den lägre ordinarie linjepersonalen respälsar på telegrafverkets bekostnad. Vedåtgången kan i övre Norrland beräknas till 3 å 4 famnar per rum och år, d. v. s. 2 å 3 gånger så stor som i mellersta och södra Sverige. Förr har den stora åtgången i någon mån kompensats av ett lägre pris, men för närvarande är vedpriset i Norrland detsamma som söderut, och osannolikt är, att detta förhållande kommer att ändras. Att härigenom förorsakas avsevärda extra utgifter för tjänstemännen här är uppenbart. Övre Norrlands avskilda läge och utvecklade kultur medför, att den där bosatta personalen måste avsätta, eller rättare, bör kunna avsätta extra belopp för resor. För att hålla sig i nivå med utvecklingen i allmänhet och, ur tjänstesynpunkt, med utvecklingen inom telegrafverket äro nämligen resor söderut nödvändiga. Vidare äro många tjänstemän hänvisade att inköpa en stor del av sina förnödenheter söderut, enär affärerna i övre Norrland i allmänhet äro illa sorterade. Ofta äro dessa inköp svåra att ordna per korrespondens — ibland, t. ex. vid beställning av kläder, är det omöjligt — och resor måste därför företagas. För tjänstemän i landets övriga

delar kunna naturligtvis liknande resor vara av behovet påkallade, men för tjänstemännen i övre Norrland äro de det i speciellt hög grad. Under alla förhållanden ökas resekostnaderna såväl för dylika resor som för semester- och rekreationsresor avsevärt på grund av den långa resan genom Norrland. Av samma orsak betungas norrlandstjänstemännen vid förflyttningar med synnerligen höga flyttningskostnader. Livet och tjänstgöringen i övre Norrland äro av flera skäl tyngre och mera tröttande än söderut. Naturen är karg och ogästvänlig. Det stränga klimatet försäkras av en genom reumatisk värk, luftröskatarr eller kylskador förstörd hälsa. Det långa vintermörkret verkar deprimerande och förlöande på sinnet och gör, i förening med den starka kölden, livet häruppe mera trist och enformigt än söderut. Någon motvikt i form av förströelser av estetisk och intellektuell art erbjudes endast i ringa mån. Övre Norrland är på det hela taget ett under kolonisation varande land och dess kultur en ännu jämförelsevis outvecklad. Många av de olägenheter och obehag, som vistelsen häruppe medför och som äro särskilt kännbara för söderifrån inflyttade, kunna ej på ekonomisk väg avlägnas eller mildras. Dock skulle de vara lättare att fördraga, om de i det föregående påpekade extra utgifterna kompensades och norrlandstjänstemännen icke såsom nu i realiteten vore sämre ställda i ekonomiskt avseende än övriga tjänstemän. Nödvändigheten av att, såsom ersättning för de med norrlandsvistelsen förenade ökade utgifterna, erbjuda här boende tjänstemän och arbetare särskilt goda ekonomiska villkor har insetts av flera större industriella företag, som förlagt sin verksamhet hit. Av statens verk har statens järnvägar delvis slagit in på samma väg genom kallortstillägg till sina tjänstemän. Lärarlönenämndens förslag till löne reglering för lärare vid rikets högre läroverk innefattar även ortstillägg vid placering inom bland andra Norrbottens och Västerbottens län.»

Telegrafstyrelsen finner den gjorda framställningen, till vilken intet synes vara att tillägga, mycket behjärtansvärd. Av styrelsen verkställd utredning om den ökade utgift för telegrafverket, som av bifall till framställningen skulle föranledas, har givit till resultat, att kostnaden för kallortstillägg i angivna utsträckning skulle belöpa sig under år 1919 till omkring 54,500 kronor för ordinarie och omkring 54,600 kronor för extra ordinarie tjänstemän inom de två nämnda länen.

Telegrafstyrelsen anser emellertid, att, enär linjearbetare vid telegrafverket åtnjuta kallortstillägg inom hela sjätte och sjunde linjedistriktet, förhållandet bör bli enahanda med tjänstemännen. Vidare torde, med hänsyn till att vid statens järnvägar förekommande kallortstillägg äro begränsade till ett maximibelopp av 600 kronor för år, samma begränsning av maximibeloppet för kallortstillägg böra stadgas jämväl för telegrafverkets tjänstemän. De närmare grunderna för kallortstilläggen torde böra av Eders Kungl. Maj:ts fastställas, och torde telegrafstyrelsen dessförinnan få bli satt i tillfälle att avgiva närmare förslag i avseende å dessa grunder. I likhet med vad förhållandet är vid statens järnvägar och på sätt om hyresbidrag vid telegrafverket gäller, lærer kallortstillägg böra anses tillhöra själva lönen. Bestämmelse om kallortstillägg torde lämpligen böra införas i § 18 i avlöningsreglementet, vilken paragraf eljest skulle utgå till följd av ovan framställt förslag om att föreståndare för filialstation skola hänföras till de nyinrättade 1:a assistent- respektive 1:a telegrafistgraderna.

Genom tillkomsten av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete samt kungörelsen angående särskilda bestämmelser i fråga om denna lags

tillämpning å arbetare, som användas till arbete för statens räkning, påkallas vissa ändringar i avlöningsreglementet för telegrafverkets tjänstemän. Angående avlöning under sjukdom, som förorsakats av olycksfall, samt om begravningshjälp stadgas i avlöningsreglementet följande:

§ 6 mom. 7:o. »Därest tjänsteman i följd av kroppsskada, ådragen under tjänstutövning, blivit tills vidare oförmögen till tjänstgöring, må, såsom undantag från vad ovan är stadgat, avlöningen å stat kunna, efter telegrafstyrelsens beprövande, till honom utgå oavkortad under högst sex månader; ankommande däremot på prövning av Kungl. Maj:t, till huru stor del avlöning kan böra till den skadade utgå efter oförmälda tid av sex månader»;

§ 12: »Avlider tjänsteman, vare sig ordinarie eller extra, eller vid verket anställd telegrambärare eller arbetare i följd av olyckshändelse, timad under tjänstutövning eller arbete vid verket, må ett belopp, motsvarande den avlidnes avlöning för en månad, såsom begravningshjälp tilldelas hans dödsbo»;

§ 20: »Kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter lämnas åt den i föregående paragraf omnämnda personal (= »linjemästare, linjeförman, radiotelegrafist, stationsförman, vaktmästare, reparatör och stationsbiträde ävensom telegrambärare samt vid linjebyggnaderna anställda extra ordinarie underbefäl och arbetare») ävensom åt underbefäl och arbetare vid telegrafverkets verkstad samt åt annan med densamma jämförlig, i telegrafverkets tjänst befintlig tillfällig personal, enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t meddelar.»

Föreskriften i § 6 mom. 7:o torde, för att även i avseende å terminologin korrespondera mot bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen, böra erhålla följande avfattning: »Därest tjänsteman skadats till följd av olycksfall i arbetet samt olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakat förlust av arbetsförmågan, må avlöningen kunna, efter telegrafstyrelsens beprövande, till honom utgå oavkortad under en tid av högst sex månader; ankommande däremot på prövning av Kungl. Maj:t, till huru stor del avlöning må, utöver i lag stadgad ersättning för olycksfall i arbete, till den skadade utgå efter oförmälda tid av sex månader.»

§ 12 står, så vitt angår personer, på vilka olycksfallsförsäkringslagen äger tillämpning, i uppenbar strid mot denna, och då lagens bestämmelser äro fördelaktigare, bör § 12 i avlöningsreglementet hädanefter omfatta endast sådana befattningshavare, på vilka olycksfallsförsäkringslagen icke är tillämplig. Beträffande arbetare har telegrafstyrelsen funnit sig böra utfärda föreskrift om utbetalande av begravningshjälp med större belopp jämväl än lagen förutsätter, varom styrelsen i underdånig skrivelse den 24 juli 1917 gjort anmälan. Paragrafen synes böra avfattas sålunda: »Har vid telegrafverket anställd befattningshavare, å vilken gällande lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete icke äger tillämpning, avlidit till följd av olycksfall i arbetet, må ett belopp, motsvarande den avlidnes avlöning för en månad, såsom begravningshjälp tilldelas hans dödsbo.»

Vad angår § 20 torde till en början böra anmärkas, att, då telegrafstyrelsen äger bestämma själva avlöningarna för den i paragrafen avsedda icke-ordinarie personal, det ock torde böra tillkomma styrelsen att utfärda bestämmelser rörande fri läkarvård jämte läkemedel m. m. för samma personal. Då vidare den ordinarie personal, som äger rätt till kostnadsfri läkarvård m. m., och den med sådan personal likställda icke-ordinarie personal, för vilken Eders Kungl. Maj:t fastställer avlöningarna, givetvis böra, såsom hittills, åtnjuta ifrågavarande förmån i samma utsträck-

ning som den personal, för vilken telegrafstyrelsen bestämmer avlöningarna, torde § 20 böra så ändras, att bestämmelser om kostnadsfri läkarvård m. m. hädanefter må utfärdas av telegrafstyrelsen, som enligt § 19 jämväl äger rätt utfärda bestämmelser angående uniformspersedlar och beklädnadsersättning. Såsom av ifrågavarande § 20 framgår, innefattar stadgandet däri rätt till kostnadsfri läkarvård m. m. endast för viss personal vid telegrafverket. Styrelsen anser det tillägg böra göras till paragrafen, att vård å lungotssanatorium må av telegrafverket bekostas för all vid verket anställd personal. Denna ändring synes styrelsen vara motiverad av den ur såväl individens som det allmännas synpunkt utomordentligt stora betydelsen av att den, som angripits av lungtuberkulos, utan dröjsmål och under tillräcklig tidrymd erhåller sanatorievård. Hittills har Eders Kungl. Maj:t på framställning i varje särskilt fall medgivit bekostande av dylik sanatorievård. Särskilt har på senare tid rätt ofta förekommit framställning från styrelsen om bekostande av sanatorievård för telefonister, som angripits av lungtuberkulos. Anledning torde emellertid icke förefinnas att inskränka rätten till kostnadsfri vård å lungotssanatorium endast till att gälla telefonister, utan torde all personal böra tillerkännas denna rätt, liksom det synes böra få ankomma på telegrafstyrelsen att utfärda närmare bestämmelser jämväl därom.

I anslutning till vad som sagts torde § 20 böra avfattas sålunda: »Manlig befattningshavare vid telegrafverket, vars fasta avlöning icke överstiger linjemästares, må på telegrafverkets bekostnad erhålla erforderlig läkarvård jämte läkemedel m. m. enligt reglemente, som utfärdas av telegrafstyrelsen. Av läkare föreskriven vård å lungotssanatorium bekostas av telegrafverket för all vid verket anställd personal enligt närmare bestämmelser, som meddelas av telegrafstyrelsen.»

Under återopande av vad här ovan anförts får telegrafstyrelsen i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t, utan avseende å vad 1915 års avlöningskommission föreslagit, täcktes avlåta proposition till riksdagen om att §§ 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 14, 16, 17, 18, 19 och 20 i avlöningsreglementet för telegrafverkets tjänstemän ävensom de vid reglementet fogade allmänna grunder till avlönings- eller löneförhöjning måtte, räknat från och med ingången av år 1918 eller i alla händelser från och med den 1 nästkommande juli, erhålla den ändrade lydelse, som här nedan och i bilaga härtill föreslås.

§ 3.

1:o. Till generaldirektören och chefen för telegrafverket utgår arvode med kronor.

2:o. Till *icke provisionsberättigad tjänsteman* utgår avlöning enligt följande *avlöningskala* med däri angivna årliga belopp:

Klass	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa avlöning	Klass	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa avlöning
1	6,900	4,600	11,500	14	2,600	1,700	4,300
2	6,300	4,200	10,500	15	2,450	1,450	3,900
3	5,700	3,800	9,500	16	2,300	1,300	3,600
4	5,400	3,600	9,000	17	2,200	1,100	3,300
5	5,100	3,400	8,500	18	2,000	1,000	3,000
6	4,800	3,200	8,000	19	1,850	900	2,750
7	4,500	3,000	7,500	20	1,700	800	2,500
8	4,200	2,800	7,000	21	1,600	650	2,250
9	3,900	2,600	6,500	22	1,500	500	2,000
10	3,600	2,400	6,000	23	1,350	450	1,800
11	3,300	2,200	5,500	24	1,240	410	1,650
12	3,100	2,000	5,100	25	1,130	370	1,500
13	2,825	1,875	4,700	26	1,040	340	1,380

3:o. Till *provisionsberättigad tjänsteman* utgår, förutom den i § 5 bestämda uppbördsprovision, lön enligt följande löneskala med däri angivna årliga belopp:

Klass	Lön	Klass	Lön
1	5,000	8	3,000
2	4,600	9	2,600
3	4,300	10	2,400
4	4,000	11	2,200
5	3,700	12	2,000
6	3,400	13	1,800
7	3,200	14	1,650

4:o. Såsom telegrafinspektör förordnad tjänsteman äger att, mot avstående av samtliga honom på den ordinarie tjänsten tillkommande avlöningsförmåner, uppbära arvode till belopp, som i staten för telegrafverkets driftkostnader anges.

5:o. Till verkstadsdirektör utgår arvode med 12,000 kronor för år, vilket arvode kan efter 3 år höjas till 13,500 kronor och efter ytterligare 3 år till 15,000 kronor.

§ 4.

1:o. Avlöning åtnjutes av *icke provisionsberättigad tjänsteman* enligt följande reglering:

	Lägsta avlöning		Högsta avlöning	
	Klass	Kronor	Klass	Kronor
Byråchef	3	9,500	1	11,500
Professor	6	8,000	5	8,500
Byråtjänsteman av högre grad	8	7,000	5	8,500
» » lägre »	12	5,100	9	6,500
Linjedirektör	7	7,500	4	9,000
Kontorschef	8	7,000	5	8,500
Linjeingenjör	9	6,500	6	8,000
Verkstadsingenjör	9	6,500	6	8,000
Inköpschef	12	5,100	9	6,500
Kontrollör av 1:a lönegraden	12	5,100	9	6,500
Radiokommissarie	12	5,100	9	6,500
Ingenjörsassistent	13	4,700	10	6,000
Kontrollör av 2:a lönegraden	13	4,700	10	6,000
Materialförvaltare	15	3,900	12	5,100
Assistent av 1:a lönegraden	16	3,600	12	5,100
» » 2:a »	19	2,750	13	4,700
Förrådsbokhållare	19	2,750	13	4,700
Ritare	19	2,750	13	4,700
Verkmästare	18	3,000	15	3,900
Linjemästare	20	2,500	17	3,300
Linjeförman	22	2,000	19	2,750
Radiotelegrafist	22	2,000	19	2,750
Montör	23	1,800	20	2,500
Stationsförman	24	1,650	21	2,250
Reparatör	25	1,500	22	2,000
Stationsbiträde	26	1,380	23	1,800

	Lägsta avlöning		Högsta avlöning	
	Klass	Kronor	Klass	Kronor
<i>Katalogredaktör</i>	18	3,000	15	3,900
<i>Kassör av 1:a lönegraden</i>	20	2,500	17	3,300
<i>Telegrafist av 1:a lönegraden</i>	20	2,500	17	3,300
<i>Kassör av 2:a lönegraden</i>	22	2,000	18	3,000
<i>Telegrafist av 2:a lönegraden</i>	22	2,000	18	3,000
<i>Vaktföreståndare</i>	22	2,000	18	3,000
<i>Bokhållare</i>	23	1,800	20	2,500
<i>Kontorsskrivare</i>	23	1,800	20	2,500
<i>Rikstelefonist</i>	25	1,500	22	2,000

De ----- kronor.

Anm. De befattningar, som äro angivna med *kursiv* stil, äro avsedda att i regel innehavas av kvinnliga tjänstemän.

2:o. Lön åtnjutes av *provisionsberättigad tjänsteman* enligt följande reglering:

	Lägsta lön		Högsta lön	
	Klass	Kronor	Klass	Kronor
<i>Telefondirektör</i>	4	4,000	1	5,000
<i>Telegrafdirektör</i>	4	4,000	1	5,000
<i>Kommissarie av 1:a lönegraden</i>	5	3,700	2	4,600
» » <i>2:a</i> »	6	3,400	3	4,300
» » <i>3:e</i> »	7	3,200	4	4,000
» » <i>4:e</i> »	8	3,000	5	3,700
<i>Kommissarie av 5:e lönegraden</i>	12	2,000	9	2,600
» » <i>6:e</i> »	13	1,800	11	2,200
» » <i>7:e</i> »	14	1,650	12	2,000

Anm. De befattningar, som äro angivna med *kursiv* stil, äro avsedda att i regel innehavas av kvinnliga tjänstemän.

3:o) Uppflyttning --- klass.

4:o) Undantagsvis --- statförlag.

5:o) Telegrafstyrelsen äger tilldela den, som konstitueras till reparatör, montör eller linjeförman, avlöning efter sådan för befattningen gällande avlöningsklass, att hans sammanlagda avlöningsförmåner för år räknat icke komma att understiga, utan motsvara eller, därest full motsvarighet ej kan ernås, så nära som möjligt överensstämma med den årsinkomst, han vid tiden för övergången på ordinarie stat skulle, om han i stället kvarstått såsom icke ordinarie, hava åtnjutit på grund av gällande prislista å avlöningar till arbetare vid telegrafverkets linjedistrikt.

Reparatör --- i fråga.

§ 5.

Föreståndare för telegraf- eller centraltelefonstation äger uppbära provision å vid stationen influten uppbörd av telegram-, abonnemangs-, inträdes- och samtalsavgifter med:

2 $\frac{1}{3}$ procent av den del av uppbörden, som ej för år överstiger 30,000 kronor;

1 procent av den del av uppbörden, som överstiger 30,000 men ej 100,000 kronor;

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 343 häft. (Nr 383.)

$\frac{1}{2}$ procent av den del av uppbörden, som överstiger 100,000 men ej 500,000 kronor; samt

$\frac{1}{10}$ procent av den del av uppbörden, som överstiger 500,000 kronor.

Provisionsbeloppet för år räknat må dock icke för någon stationsföreståndare understiga här nedan angivna belopp, vadan av provisionsanslaget må, utöver ovan angivna procentbelopp, utgå vad som tilläventyrs erfordras för att fylla denna minimiprovision.

Minimiprovisionen utgör:

för telefondirektör	2,400 kronor
» telegrafdirektör	2,400 »
» kommissarie av 1:a lönegraden	2,400 »
» » » 2:a »	2,000 »
» » » 3:e »	1,800 »
» » » 4:e »	1,400 »
» kommissarie av 5:e lönegraden	900 »
» » » 6:e »	700 »
» » » 7:e »	600 »

§ 6.

För åtnjutande av arvode eller i stat uppförd avlöning och därtill hörande förhöjning efter viss tids fortsatt innehavande av befattning gälla, med undantag beträffande telegraffullmäktige, följande bestämmelser:

1:o) Tjänsteman — — — härför.

2:o) Med — — — nödigt.

3:o) Har generaldirektören, verkstadsdirektören eller telegrafinspektör beviljats ledighet och vikarie förordnats, beror på prövning av Kungl. Maj:t, huru stor del av arvodet må till vikarien avstås.

4:o) Tjänsteman — — — pensionsinrättning.

5:o) Den — — — uppbördsprovision.

6:o) Tjänsteman — — — skäligt.

7:o) Därest tjänsteman skadats till följd av olycksfall i arbetet samt olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakat förlust av arbetsförmågan, må avlöningen kunna, efter telegrafstyrelsens beprövande, till honom utgå oavkortad under en tid av högst sex månader; ankommande däremot på prövning av Kungl. Maj:t, till huru stor del avlöning må, utöver i lag stadgad ersättning för olycksfall i arbete, till den skadade utgå efter omförmälda tid av sex månader.

8:o) Tjänsteman — — — befattning.

Erfordras — — — avlöning.

Erfordras — — — uppbörd.

På telegrafstyrelsens prövning ankommer, huruvida tjänsteman, ordinarie eller extra ordinarie, under tjänsteförrättning å annan ort än stationeringsorten må komma i åtnjutande av traktamente enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser.

9:o) En — — — grunder.

§ 7.

1:o) Rätt — — — bestämmelser.

2:o) Generaldirektör — — — inrättning.

3:o) För övriga tjänstemän skall pensionsunderlag beräknas till följande belopp:

5,850	kronor	för	byråchef och professor;
5,250	»	»	linjedirektör, telefondirektör och telegrafdirektör;
4,850	»	»	byråtjänsteman av högre grad;
4,450	»	»	kommissarie av 1:a lönegraden;
4,250	»	»	linjeingenjör och verkstadsingenjör;
4,150	»	»	byråtjänsteman av lägre grad och kontorschef;
3,850	»	»	inköpschef, kontrollör av 1:a lönegraden, radiokommissarie och kommissarie av 2:a lönegraden;
3,550	»	»	ingenjörsassistent, kontrollör av 2:a lönegraden och kommissarie av 3:e lönegraden;
3,250	»	»	kommissarie av 4:e lönegraden;
2,950	»	»	materialförvaltare, assistent och ritare;
2,750	»	»	verkmästare;
2,550	»	»	förrådsbokhållare;
2,150	»	»	linjemästare;
2,050	»	»	kommissarie av 5:e lönegraden;
1,850	»	»	katalogredaktör och kommissarie av 6:e lönegraden;
1,750	»	»	linjeförman, radiotelegrafist, kassör av 1:a lönegraden, telegrafist, vaktföreståndare och kommissarie av 7:e lönegraden;
1,550	»	»	kassör av 2:a lönegraden, bokhållare och kontorsskrivare;
1,450	»	»	montör, stationsförman och reparatör;
1,350	»	»	stationsbiträde och rikstelefonist.

4:o) Pension — — — medel.

5:o) Rätt att komma i åtnjutande av *hel* pension inträder:

a) för *manliga* tjänstemän vid uppnådda sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår, dock att sådan rätt inträder:

för tjänstemän i telegrafstyrelsen vid sextiosju levnads- och trettiofem tjänstår;

för linjemästare, linjeförmän, montörer och reparatörer vid sextio levnads- och trettiofem tjänstår;

för verkmästare vid sextio levnads- och trettio tjänstår;

b) för *kvinnliga* tjänstemän vid sextio levnads- och trettio tjänstår, dock att sådan rätt inträder för rikstelefonister vid femtiofem levnads- och trettio tjänstår.

6:o) Skyldighet — — — tjänsten.

7:o) Vid — — — inträde.

8:o) Rätt — — — förverkad.

9:o) Tjänstår — — — pensionsinrättning.

§ 8.

Tjänsteman äger årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester. generaldirektören, byråcheferna, professorn och byråtjänstemän av högre grad, envar under en och en halv månad, linjemästare, linjeförmän, montörer, stationsförmän, reparatörer och stationsbiträden, envar under en halv månad samt envar av övriga tjänstemän under en månad.

Tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är

pliktig att å tid av året, som av vederbörande överordnade mydighet bestämmes, begagna sig av semester.

§ 12.

Har vid telegrafverket anställd befattningshavare, å vilken gällande lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete icke äger tillämpning, avlidit till följd av olycksfall i arbetet, må ett belopp, motsvarande den avlidnes avlöning för en månad, såsom begravningshjälp tilldelas hans dödsbo.

§ 14.

Felräkningspenningar tillkomma:
 den hos telegrafstyrelsen anställda huvudkassören med 500 kronor för år räknat;
 kassör å linjedistriktsbyrå och vid verkstaden med 400 kronor, likaledes för år räknat;
 tjänsteman — — — stationen;
 å station — — — räknat.
 Felräkningspenningar — — — tjänsten.

§ 16.

1:o) Fri bostad uti telegrafverkets egna eller för ändamålet förhyrda lägenheter jämte fri uppvärmning och belysning eller ock hyresbidrag med högst 600 kronor för år må tillkomma kommissarie av 5:e, 6:e och 7:e lönegraderna ävensom, enligt telegrafstyrelsens bestämmande, föreståndare för större växelstation.

Det ankommer på telegrafstyrelsen att i varje särskilt fall bestämma, huruvida bostadsförmån eller hyresbidrag skall utgå, ävensom beloppet av berörda bidrag.

2:o) Till verkmästare, linjemästare, linjeförman, radiotelegrafist, montör, stationsförman, reparatör och stationsbiträde utgår hyresbidrag, enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, med minst femton, högst trettio procent av avlöningen.

3:o) Förmånen av fri bostad eller hyresbidrag anses tillhöra lönen.

§ 17.

Tjänsteman, som icke är berättigad till uppbördsprovision, äger att, enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, uppbära dyrortstillägg med högst femton procent av avlöningen, dock med iakttagande av att för manlig tjänsteman, vars avlöning överstiger 6,000 kronor, dyrortstillägg ej må beräknas å högre belopp än 6,000 kronor samt för kvinnlig tjänsteman, vars avlöning överstiger 3,000 kronor, ej å högre belopp än 3,000 kronor.

Generaldirektören och verkstadsdirektören må icke åtnjuta dyrortstillägg.

Dyrortstillägg fördelas i lön och tjänstgöringspenningar i samma proportion som avlöningen; dock skola minst två tredjedelar därav anses såsom lön.

§ 18.

Till tjänstemän inom sjätte och sjunde linjedistriktet utgår kallortstillägg enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, dock med högst 600 kronor för år räknat. Kallortstillägg anses tillhöra lönen.

§ 19.

Uniformspersedlar in natura eller beklädnadsersättning till visst årligt belopp må tilldelas linjemästare, linjeförman, radiotelegrafist, montör, stationsförman, reparatör och stationsbiträde ävensom telegrambärare samt vid linjebyggnaderna anställda extra ordinarie underbefäl och arbetare, allt enligt reglemente, som utfärdas av telegrafstyrelsen.

§ 20.

Manlig befattningshavare vid telegrafverket, vilkens fasta avlöning icke överstiger linjemästares, må på telegrafverkets bekostnad erhålla erforderlig läkarvård jämte läkemedel m. m. enligt reglemente, som utfärdas av telegrafstyrelsen.

Av läkare föreskriven vård å lungotssanatorium bekostas av telegrafverket för all vid verket anställd personal enligt närmare bestämmelser, som meddelas av telegrafstyrelsen.

Slutligen får telegrafstyrelsen i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen, att erforderliga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för telegrafverkets personal må meddelas av Eders Kungl. Maj:t under beaktande jämväl av vad styrelsen därom här ovan anfört.

Underdånigst
HERMAN RYDIN.

A. HAMILTON.
Föredragande.

K. E. LANDSTRÖM.

W. LINDE.

SETH LJUNGQVIST.

O. Gustäv.

Stockholm den 3 april 1918.

Allmänna grunder till avlöningsförhöjning

Klass	Begy- nelse- avlö- ning	Uppflyttning i högre klass kan äga								
		26	25	24	23	22	21	20	19	18
		1,380	1,500	1,650	1,800	2,000	2,250	2,500	2,750	3,000
Avlöning, kronor										
Byråchef	9,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Professor	8,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Byråtjänsteman av högre grad	7,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » lägre »	5,100	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Linjedirektör	7,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kontorschef	7,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Linjeingenjör	6,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Verkstadsingenjör	6,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inköpschef	5,100	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kontrollör av 1:a lönegraden	5,100	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radiokommissarie	5,100	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ingenjörssassistent	4,700	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kontrollör av 2:a lönegraden	4,700	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Materialförvaltare	3,900	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Assistent av 1:a lönegraden	3,600	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » 2:a »	2,750	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Förrådsbokhållare	2,750	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Ritare	2,750	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Verkmästare	3,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Linjemästare	2,500	—	—	—	—	—	—	—	3	3
Linjeförman	2,000	—	—	—	—	3	3	3	—	—
Radiotelegrafist	2,000	—	—	—	—	3	3	3	—	—
Montör	1,800	—	—	—	3	3	3	—	—	—
Stationsförman	1,650	—	—	—	3	3	3	—	—	—
Reparatör	1,500	—	—	3	3	3	—	—	—	—
Stationsbiträde	1,380	—	3	3	3	—	—	—	—	—
<i>Katalogredaktör</i>	<i>3,000</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Kassör av 1:a lönegraden</i>	<i>2,500</i>	—	—	—	—	—	—	—	3	3
<i>Telegrafist av 1:a lönegraden</i>	<i>2,500</i>	—	—	—	—	—	—	—	3	3
<i>Kassör av 2:a lönegraden</i>	<i>2,000</i>	—	—	—	—	3	3	3	3	3
<i>Telegrafist av 2:a lönegraden</i>	<i>2,000</i>	—	—	—	—	3	3	3	3	3
<i>Vaktföreståndare</i>	<i>2,000</i>	—	—	—	—	3	3	3	3	3
<i>Bokhållare</i>	<i>1,800</i>	—	—	—	—	3	3	3	—	—
<i>Kontorsskrivare</i>	<i>1,800</i>	—	—	—	—	3	3	3	—	—
<i>Rikstelefonist</i>	<i>1,500</i>	—	—	3	3	3	—	—	—	—

*Bilaga.***Sammanställning**

av yrkanden, framställda av vissa personalsammanslutningar vid telegrafverket över 1915 års kommissions förslag till löneroglering för personalen vid nämnda verk.

1. *Svenska telegraf-tjänstemännens förening.*

Dyrortstillägg bör enligt föreningens mening utgå även till den provisionsberättigade personalen samt därvid beräknas å fast lön och minimiprovision. Enligt av föreningen framställt yrkande skulle rätten till dyrortstillägg för manlig tjänsteman begränsas allenast på sådant sätt, att då den fasta avlöningen överstege 6,000 kronor, dylikt tillägg icke skulle beräknas å högre belopp än 6,000 kronor.

Ny tjänst. Föreningen hemställer, att från den nuvarande assistentgruppen måtte utbrytas vissa mera självständiga och ansvarsfulla befattningar, vilka borde benämnas förste assistenter.

Fast avlöning föreslår föreningen till följande belopp för de olika tjänstemännen:

förste kontrollör och radiokommissarie 5,100, 5,500, 6,000 och 6,500 kronor;
kontrollör 4,700, 5,100 5,500 och 6,000 kronor;
förste assistent 3,700, 4,000, 4,300, 4,700 och 5,100 kronor;
assistent 2.800, 3.100, 3.400, 3,700, 4,000, 4,300 och 4.700 kronor.

Fast lön — vartill skulle komma uppördsprovision — föreslår föreningen för de manliga stationsföreståndarna till följande belopp:

telegrafdirektör av 1:a lönegraden och telefondirektör 4,600, 5,000, 5,400 och 5,800 kronor;

telegrafdirektör av 2:a lönegraden 4,200, 4,600, 5,000 och 5,400 kronor;

kommissarie av 1:a lönegraden 3,800, 4,200, 4,600 och 5,000 kronor;

kommissarie av 2:a lönegraden 3,400, 3,800, 4,200 och 4,600 kronor;

kommissarie av 3:e lönegraden 3,200, 3,400, 3,800 och 4,200 kronor;

kommissarie av 4:e lönegraden 3,000, 3,200, 3,400 och 3,800 kronor.

Arvöd till telegrafinspektör anser föreningen böra bestämmas till i begynnelsen 7,500 kronor och såsom slutarvode 9,000 kronor, även om den fasta avlöningen till linjedirektör skulle komma att bestämmas till lägre belopp.

Avlöningens fördelning i lön och tjänstgöringspenningar yrkas förändrad på sådant sätt, att av den sammanlagda avlöningen $\frac{3}{4}$ skola utgöra lön och $\frac{1}{4}$ tjänstgöringspenningar.

Övergångsbestämmelser. Den av kommissionen angivna regeln, att de nya avlöningsbestämmelserna skulle omedelbart efter deras ikraftträdande varda i sin helhet gällande för de ordinarie befattningshavarna så som om bestämmelserna varit tillämpade under vars och ens hela ordinarie tjänstetid, bör enligt föreningens mening

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 343 häft. (Nr 383.)

tillämpas utan undantag och sålunda avse jämväl de befattningar, för vilka föreslagits sådan omläggning av avlöningsskalan, att tiden för slutavlönings intjänande avkortats. Vissa assistenter, vilka fått börja med en till 2,100 kronor förhöjd begynnelseavlönning, har föreningen ansett böra komma i åtnjutande av högre avlöning än en tillämpning av nyssnämnda regel skulle medföra.

Slutligen har föreningen hemställt, *dels* att den ifrågasatta avlöningsförbättringen måtte beredas personalen för tiden från och med 1918 års början, *dels* att bestämmelser måtte utfärdas angående s. k. snedning vid befordran och *dels* att den i § 6 mom. 8 i avlöningsreglementet förekommande bestämmelsen, att det skall ankomma på telegrafstyrelsens prövning, huruvida vid förordnande för tjänsteman å annan ort än placeringsorten den vikarierande bör tilldelas traktamente motsvarande högst en femtedel av det vid resor enligt resereglementet tjänsteman tillkommande dagtraktamente, måtte förändras på sådant sätt, att telegrafstyrelsen må kunna tilldela vederbörande tjänsteman reducerat traktamente även till högre belopp än nuvarande inskränkande bestämmelse angiver.

2. *Telegrafverkets ingenjörsförening.*

Dyrortstillägget till manlig tjänsteman bör enligt föreningens mening begränsas, allenast på sådant sätt, att då avlöningen överstiger 6,000 kronor, dyrortstillägg ej må utgå å högre belopp än 6,000 kronor.

Fasta avlöningarnas belopp anser föreningen böra bestämmas:

för byråingenjör och förrädsintendent i telegrafstyrelsen till 7,500, 8,000 8,500, 9,000 och 9,500 kronor;

för linjedirektör till 8,500, 9,000, 9,500, 10 000 och 10,500 kronor;

för linjeingenjör och verkstadsingenjör till 7,000, 7,500, 8,000, 8,500 och 9,000 kronor.

Slutligen hemställer föreningen, att löneförbättring måtte tillkomma personalen för tiden från och med 1918 års början och att den av kommissionen föreslagna särskilda övergångsbestämmelsen för sådana befattningshavare vid telegrafverket, för vilka tiden för slutavlönings intjänande förkortats, icke måtte bringas till tillämpning, ävensom att den nu ifrågavarande regleringen måtte snarast möjligt ersättas med en definitiv reglering med tillämpning av särskild löneskala för tjänstemän med högre utbildning vid statens affärsdrivande verk.

3. *Kvinnliga telegrafpersonalens förening.*

Hyresbidrag. Föreningen yrkar att hyresbidrag till kvinnlig stationsföreståndare skall, i förekommande fall, utgå med högst 800 kronor.

Dyrortstillägg bör enligt föreningens mening utgå även till den provisionsberättigade personalen. Rätten till dyrortstillägg för kvinnlig befattningshavare skulle enligt föreningens förslag begränsas allenast på sådant sätt, att då avlöningen överstiger 3,000 kronor dylikt tillägg skulle utgå å ett belopp av högst 3,000 kronor.

Nya tjänster. Föreningen hemställer, att kategorien telegrafist måtte uppdelas i två grader och att samtidigt benämningen måtte bestämmas för den högre graden till kvinnlig assistent av 1:a lönegraden och för den lägre till kvinnlig assistent.

Fast avlöning föreslår föreningen till följande belopp för de olika tjänsterna:
 föreståndaren för katalogexpeditionen 3,000, 3,300, 3,600, 3,900 och 4,200 kronor;
 kvinnlig assistent av 1:a lönegraden 2,500, 2,750, 3,000, 3,300 och 3,600 kronor;
 kvinnlig assistent och vaktföreståndare 2,000, 2,250, 2,500, 2,750 och 3,000 kronor.

Fäst lön — vartill skulle komma uppördsprovision — föreslår föreningen för de kvinnliga stationsföreståndarna till följande belopp:

kommissarie av 5:e lönegraden 2,000, 2,200, 2,400 och 2,600 kronor;

kommissarie av 6:e lönegraden 1,800, 2,000 och 2,200 kronor;

kommissarie av 7:e lönegraden 1,650, 1,800 och 2,000 kronor.

Pension bör enligt föreningens mening utgå med samma belopp som den del av avlöningen, vilken anses såsom lön.

Slutligen hemställer föreningen *dels* att bestämmelser måtte utfärdas om s. k. sneddnung och *dels* att vid övergångsbestämmelsernas utfärdande de nuvarande telegrafister, vilka vid sitt ordinarieblivande icke fått tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring såsom extra befattningshavare, måtte hållas skadeslösa för denna utelivna förmån.

4. *Telegrafverkets kvinnliga kontorspersonals förening.*

Föreningen yrkar, att den nuvarande kvinnliga kontorsskrivargruppen måtte uppdelas i två kategorier, förste kontorsskrivare och kontorsskrivare, samt att de fasta avlöningarna till dessa befattningshavare samt bokhållare och kassörer måtte bestämmas till följande belopp:

kassör av 1:a lönegraden 2,500, 2,750, 3,000, 3,300 och 3,600 kronor;

kassör av 2:a lönegraden och förste kontorsskrivare 2,000, 2,250, 2,500, 2,750 och 3,000 kronor;

kontorsskrivare och bokhållare 1,800, 2,000, 2,250, 2,500 och 2,750 kronor.

Därjämte hemställer föreningen, att samtliga kassörer av 1:a lönegraden måtte komma i åtnjutande av felräkningspenningar till belopp av 400 kronor.

5. *Kvinnliga telefontjänstemannaföreningen.*

Föreningen yrkar att de fasta avlöningsbeloppen för interurbantelefonist måtte bestämmas till 1,500, 1,650, 1,800 och 2,100 kronor.

6. *Telegraf- och telefonmunnaförbundet.*

Hyre-bidrag bör enligt förbundets mening till därtill berättigade tjänstemän utgå med minst 25 procent och högst 40 procent på den fasta avlöningen, dock minst 500 kronor och högst 900 kronor.

Dyrortstillägg bör utgå med 25 procent av den fasta avlöningen.

Nya tjänster. De båda reparatörsgруппerna anses av förbundet böra utbytas mot en högre grupp, benämnd montör, och en lägre kategori med benämningen reparatör.

Fast avlöning bör tillkomma följande personalgrupper med angivna belopp: linjemästare och radiotelegrafist 2,500, 2,750, 3,000 och 3,300 kronor; linjeförman och stationsförman 2,000, 2,250, 2,500 och 2,750 kronor; montör 1,800, 2,000, 2,250 och 2,500 kronor; reparatör och stationsbiträde 1,650, 1,800, 2,000 och 2,250 kronor.

Fension har förbundet ansett böra utgå med 60 procent på det högsta avlöningsbeloppet för respektive befattning.

Vidare yrkar förbundet *dels* att ett kallortstillägg måtte tilldelas personalen vid sjätte och sjunde linjedistriktet med 15 procent på avlöningen, *dels* att en månads semester måtte tillkomma envar tjänsteman tillhörande nyssnämnda personalgrupper, *och dels* att löneförbättring måtte beredas personalen för tiden från och med 1918 års början.

Slutligen har förbundet framhållit vissa olägenheter av den nuvarande i § 4 mom. 5 i avlöningsreglementet förekommande bestämmelsen om rätt för telegrafstyrelsen att tilldela den, som konstitueras till reparatör eller linjeförman, avlöning efter sådan för befattningen gällande avlöningsklass, att hans sammanlagda avlöningsförmåner för år räknat så nära som möjligt överensstamma med den årsinkomst, han vid tiden för övergången på ordinarie stat skulle, om han i stället kvarstått såsom icke ordinarie, hava åtnjutit enligt gällande prislista. Å orter med relativt högt hyresbidrag jämte dyrortstillägg kunde sålunda vederbörande befattningshavare komma att erhålla fast avlöning efter en lägre avlöningsklass, än om han vore placerad på en billig ort. Förbundet har därför hemställt, att nämnda stadgande måtte med hänsyn härtill ändras.

7. Linjemästare i andra linjedistriktet.

Hyresbidrag bör utgå med lägst 20 procent och högst 40 procent å avlöningen.

Dyrortstillägg bör utgå med lägst 5 procent och högst 25 procent å avlöningen.

Fasta avlöningen för linjemästare bör bestämmas till 2,500, 2,800, 3,100 och 3,400 kronor.